

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

JERNEJ PETERLIN

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Športno treniranje
Športno plezanje

RAZVOJ ŠPORTNEGA PLEZANJA V OBDOBJU OD 1990 DO 2015

DIPLOMSKO DELO

MENTOR

doc. dr. Blaž Jereb

SOMENTOR

asist. dr. Peter Mikša

RECENZENT

prof. dr. Stojan Burnik

Avtor dela

JERNEJ PETERLIN

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju doc. dr. Blažu Jerebu in somentorju asist. dr. Petru Mikši za strokovnost in pomoč pri nastajanju diplomske naloge.

Zahvaljujem se tudi Andreju Kokalju in Tomu Česnu za pomoč pri pridobivanju podatkov ter drugim, ki so kakorkoli pomagali pri nastajanju diplomske naloge.

Ključne besede: športno plezanje, tekmovalno športno plezanje, organiziranost športnega plezanja, plezališča, umetne plezalne stene

RAZVOJ ŠPORTNEGA PLEZANJA V OBDOBJU OD 1990 DO 2015

Jernej Peterlin

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport 2016

Športno treniranje, športno plezanje

Število strani: 98, število virov: 80, število prilog: 37, število slik: 6.

IZVLEČEK

Športno plezanje se je v obdobju od leta 1990 do 2015 zelo razvilo. Spreminjale so se organizacijske oblike, razvijalo se je tekmovalno športno plezanje, športni plezalci so mejo težavnosti športnoplezalnih smeri v naravnih plezališčih dvignili z ocene 8c+ do 9b+ in od 8A+ do 8C+ v balvanskih problemih, nastajala so nova naravna plezališča in smeri, menjala se je dotrajana oprema v že obstoječih smereh, gradile so se nove umetne plezalne stene in plezalni centri.

V diplomski nalogi so zajeta pomembna dejstva, ki orišejo razvoj športnega plezanja v devetdesetih letih prejšnjega stoletja ter v novem tisočletju. V samostojnih poglavjih so predstavljene vsebine: organiziranost športnega plezanja, tekmovalno športno plezanje, pregled pomembnih športnoplezalnih vzponov v naravnih plezališčih ter pregled razvoja športnoplezalne infrastrukture. Vsako poglavje je dobro izhodišče za podrobno analizo in raziskovanje posameznih področij športnega plezanja.

V prilogah je predstavljenih nekaj tabel, ki omogočajo hiter pregled nekaterih podatkov, ki so opisani v diplomskem delu.

Key words: sport climbing, competitive sport climbing, organisation of sport climbing, climbing areas, climbing walls

THE DEVELOPMENT OF SPORT CLIMBING IN THE PERIOD FROM 1990 TO 2015

Jernej Peterlin

University of Ljubljana, Faculty of Sport, 2016

Sports training, sport climbing

Number of pages: 98, number of sources: 80, number of appendices: 37, number of pictures: 6.

ABSTRACT

Sport climbing greatly developed in the period from 1990 to 2015. Organisation formats changed, competitive sport climbing developed, sport climbers raised the level of difficulty of outdoor sport climbing routes from 8c+ to 9b+, new climbing crags and routes were equipped, obsolete equipment in existing routes was replaced, new indoor climbing walls and centres were built.

The thesis contains important facts that outline the development of sport climbing in the nineties of the previous century and in the new millennium. Individual chapters present the content: the organisation of sport climbing, competitive sport climbing, the overview of important outdoor sport climbing ascents and the overview of the development of sport climbing infrastructure. Each chapter offers a good starting point for a detailed analysis and research of individual areas of sport climbing.

Appendices present a few charts that enable a quick overview of some data described in the thesis.

KAZALO VSEBINE

1. Uvod	8
1.1. Pravila športnega plezanja	8
1.2. Kratek zgodovinski pregled razvoja športnega plezanja do leta 1990	9
1.3. Kratek pregled razvoja športnoplezalne infrastrukture pred letom 1990	10
1.4. Cilji	12
2. Metode dela	13
3. Organiziranost športnega plezanja	14
3.1. Organiziranost športnega plezanja v svetu	14
3.1.1. Športno plezanje pod okriljem Mednarodnega združenja gorniških organizacij	14
3.1.2. Športno plezanje pod okriljem Mednarodne zveze za športno plezanje	14
3.2. Organiziranost športnega plezanja v Sloveniji	16
4. Tekmovalno športno plezanje	21
4.1. Mednarodna tekmovanja v športnem plezanju	21
4.1.1. Svetovna prvenstva	21
4.1.2. Evropska prvenstva	24
4.1.3. Svetovni pokal	26
4.1.4. Mednarodna tekmovanja mlajših kategorij	29
4.1.5. Druga pomembna mednarodna tekmovanja	30
4.1.6. Tekmovanja v paraplezanju	32
4.2. Dosežki slovenskih plezalcev na mednarodnih tekmovanjih	32
4.2.1. Dosežki slovenskih plezalcev na mednarodnih tekmovanjih v članski kategoriji	33
4.2.2. Dosežki slovenskih plezalcev na mednarodnih tekmovanjih v mladinski kategoriji	39
4.3. Tekmovanja v športnem plezanju v Republiki Sloveniji	40
4.3.1. Državno prvenstvo v športnem plezanju	40
4.3.2. Druga pomembna tekmovanja v Sloveniji	42
5. Pregled športnoplezalnih vzponov v naravnih plezališčih	43
5.1. Pregled najboljših športnoplezalnih vzponov v svetu	43
5.1.1. Pomembni moški vzponi v športnoplezalnih smereh	43
5.1.2. Pomembni ženski vzponi v športnoplezalnih smereh	45
5.1.3. Pomembni moški balvanski vzponi	45
5.1.4. Pomembni ženski balvanski vzponi	47
5.2. Pregled najpomembnejših športnoplezalnih vzponov slovenskih plezalcev	47
5.2.1. Slovenski moški vzponi v športnoplezalnih smereh	47
5.2.2. Slovenski ženski vzponi v športnoplezalnih smereh	48
5.2.3. Slovenski moški balvanski vzponi	50
5.2.4. Slovenski ženski balvanski vzponi	50
5.3. Ocenjevalne lestvice	50
6. Pregled športnoplezalne infrastrukture	53

6.1.	Urejena naravna plezališča v svetu _____	53
6.2.	Urejena naravna plezališča v Sloveniji _____	54
6.3.	Umetne plezalne stene v svetu _____	56
6.4.	Umetne plezalne stene v Sloveniji _____	57
7.	Sklep _____	60
8.	Viri _____	64
9.	Priloge _____	70

KAZALO SLIK

<i>Slika 1.</i>	<i>Organigram Mednarodne zveze za športno plezanje _____</i>	<i>15</i>
<i>Slika 2.</i>	<i>Organigram Komisije za športno plezanje _____</i>	<i>18</i>
<i>Slika 3.</i>	<i>Število registriranih klubov pri KŠP od leta 1996 do 2015 _____</i>	<i>19</i>
<i>Slika 4.</i>	<i>Število sodelujočih držav na svetovnih prvenstvih _____</i>	<i>23</i>
<i>Slika 5.</i>	<i>Število sodelujočih držav na evropskih prvenstvih _____</i>	<i>25</i>
<i>Slika 6.</i>	<i>Delež smeri po težavnosti v slovenskih plezališčih _____</i>	<i>54</i>

KAZALO PRILOG

<i>PRILOGA 1.</i>	<i>Seznam svetovnih prvakov in prvakinj v težavnostnem plezanju _____</i>	<i>70</i>
<i>PRILOGA 2.</i>	<i>Seznam svetovnih prvakov in prvakinj v balvanskem plezanju _____</i>	<i>70</i>
<i>PRILOGA 3.</i>	<i>Seznam svetovnih prvakov in prvakinj v hitrostnem plezanju _____</i>	<i>71</i>
<i>PRILOGA 4.</i>	<i>Seznam svetovnih prvakov in prvakinj v kombinaciji _____</i>	<i>71</i>
<i>PRILOGA 5.</i>	<i>Seznam evropskih prvakov in prvakinj v težavnostnem plezanju _____</i>	<i>71</i>
<i>PRILOGA 6.</i>	<i>Seznam evropskih prvakov in prvakinj v balvanskem plezanju _____</i>	<i>72</i>
<i>PRILOGA 7.</i>	<i>Seznam evropskih prvakov in prvakinj v hitrostnem plezanju _____</i>	<i>72</i>
<i>PRILOGA 8.</i>	<i>Svetovni pokal v težavnostnem plezanju – število tekem, število udeležencev, število držav _____</i>	<i>73</i>
<i>PRILOGA 9.</i>	<i>Svetovni pokal v balvanskem plezanju – število tekem, število udeležencev, število držav _____</i>	<i>74</i>
<i>PRILOGA 10.</i>	<i>Svetovni pokal v hitrostnem plezanju – število tekem, število udeležencev, število držav _____</i>	<i>75</i>
<i>PRILOGA 11.</i>	<i>Seznam zmagovalcev v skupnem seštevku svetovnega pokala – težavnostno plezanje _____</i>	<i>76</i>
<i>PRILOGA 12.</i>	<i>Seznam zmagovalcev v skupnem seštevku svetovnega pokala – balvansko plezanje _____</i>	<i>77</i>
<i>PRILOGA 13.</i>	<i>Seznam zmagovalcev v skupnem seštevku svetovnega pokala – hitrostno plezanje _____</i>	<i>78</i>
<i>PRILOGA 14.</i>	<i>Seznam zmagovalcev v skupnem seštevku svetovnega pokala – kombinacija _____</i>	<i>79</i>
<i>PRILOGA 15.</i>	<i>Seznam slovenskih tekmovalcev z vsemi uvrstitvami na zmagovalni oder pomembnih tekmovanj na koledarju mednarodne zveze za športno plezanje od 1990 do 2015 _____</i>	<i>80</i>
<i>PRILOGA 16.</i>	<i>Seznam mladinskih svetovnih prvenstev po letih _____</i>	<i>85</i>
<i>PRILOGA 17.</i>	<i>Seznam mladinskih evropskih prvenstev po letih. _____</i>	<i>86</i>
<i>PRILOGA 18.</i>	<i>Število izpeljanih tekmovanj za evropski mladinski pokal v posamezni sezoni po disciplinah _____</i>	<i>86</i>
<i>PRILOGA 19.</i>	<i>Slovenski dobitniki medalj na mladinskih svetovnih prvenstvih _____</i>	<i>87</i>
<i>PRILOGA 20.</i>	<i>Slovenski dobitniki medalj na mladinskih evropskih prvenstvih _____</i>	<i>88</i>
<i>PRILOGA 21.</i>	<i>Uvrstitve slovenskih plezalcev med najboljše tri v skupnem seštevku _____</i>	<i>89</i>
<i>PRILOGA 22.</i>	<i>Seznam državnih prvakov v težavnostnem plezanju v članski kategoriji _____</i>	<i>91</i>
<i>PRILOGA 23.</i>	<i>Seznam državnih prvakov v balvanskem plezanju v članski kategoriji _____</i>	<i>92</i>

<i>PRILOGA 24. Pregled najpomembnejših moških športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015</i>	92
<i>PRILOGA 25. Pregled najtežjih moških športnoplezalnih vzponov »na pogled« od leta 1990 do 2015</i>	93
<i>PRILOGA 26. Pregled najtežjih ženskih športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015</i>	93
<i>PRILOGA 27. Pregled najtežjih ženskih športnoplezalnih vzponov na pogled od leta 1990 do 2015</i>	93
<i>PRILOGA 28. Pregled najtežjih slovenskih moških športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015</i>	93
<i>PRILOGA 29. Pregled najtežjih slovenskih moških športnoplezalnih vzponov na pogled od 1990 do 2015</i>	94
<i>PRILOGA 30. Pregled najtežjih slovenskih ženskih športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015</i>	94
<i>PRILOGA 31. Pregled najtežjih slovenskih ženskih športnoplezalnih vzponov na pogled od 1990 do 2015</i>	94
<i>PRILOGA 32. Pregled najpomembnejših moških balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015</i>	95
<i>PRILOGA 33. Pregled najtežjih ženskih balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015</i>	96
<i>PRILOGA 34. Pregled najtežjih slovenskih moških balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015</i>	96
<i>PRILOGA 35. Pregled najtežjih slovenskih ženskih balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015</i>	96
<i>PRILOGA 36. Primerjalna lestvica ocen športnoplezalnih smeri</i>	97
<i>PRILOGA 37. Primerjalna lestvica balvanskih ocen</i>	98

1. Uvod

Športno plezanje se je kot oblika prostega plezanja razvilo iz alpinizma. Kasneje je to postala samostojna športna panoga, z natančno določenimi pravili in tekmovalnimi sistemi. Danes velja športno plezanje tudi za zelo priljubljeno športno rekreativno dejavnost. Glavna razlika med športnim in prostim plezanjem je v vidiku varnosti. Športno plezanje velja ob upoštevanju vseh pravil za najvarnejšo obliko plezanja. Pleza se v urejenih naravnih plezališčih in na umetnih stenah, kjer je za varnost v plezalni smeri poskrbljeno s svedrovci, na vrhu vsake smeri pa je urejeno sidrišče za varen spust plezalca (Klofutar, 2013; Leskošek, 2003).

1.1. Pravila športnega plezanja

Zelo pomembno pri razvoju športnega plezanja je bilo izoblikovanje jasnih pravil, ki omogočajo merjenje rezultata. V tekmovalnem športnem plezanju vrednotimo rezultate na podlagi tekmovalnih pravil, pri vzponih v športnoplezalnih smereh in balvanskih problemih pa so se v ta namen skozi zgodovino vzpostavile različne ocenjevalne lestvice težavnosti športnoplezalnega vzpona ter različni načini vzponov. V slovenskem prostoru se danes za ocenjevanje športnoplezalnih smeri uporablja francoska ocenjevalna lestvica, zelo prepoznavna pa je tudi ameriška ocenjevalna lestvica. Za ocenjevanje balvanskih problemov se pri nas uporablja Fontainebleaujska balvanska ocenjevalna lestvica, zelo pomembna za primerjavo težavnosti vzponov v svetu pa je tudi ameriška »Hueco« ocenjevalna lestvica. Primerjalne lestvice ocen so prikazane v prilogah 36 in 37 na str. 93 in 94.

Eden od ključnih dejavnikov pri vrednotenju športnoplezalnega vzpona so tudi načini vzpona. Leskošek (2003) navaja, da za pravilno opravljen vzpon štejejo le vzponi, ki so opravljeni v vodstvu in je celotna smer preplezana prosto. Poznamo tri vrste takšnih vzponov:

- na pogled (vzpon, opravljen v prvem poskusu, plezalec nima nobenih predhodnih informacij o smeri, ki bi mu lahko olajšale vzpon),
- na flash (vzpon, opravljen v prvem poskusu, vendar je plezalec pred tem v smeri opazoval drugega plezalca ali pridobil informacije o smeri, ki lahko olajšajo vzpon),
- z rdečo piko (vzpon, opravljen s predhodnim plezanjem v smeri – več poskusov ali študiranje gibov v smeri).

Najbolj znana oblika vzpona, kjer se preplezana smer ne šteje za pravilno opravljen vzpon, je z varovanjem od zgoraj (top rope), pri katerem je vrv za varovanje že nameščena v smeri. Takšen način vzpona se uporablja predvsem pri začetnikih, plezalcih, ki se želijo preizkusiti v težji smeri, na meji ali pa malo nad mejo svojih sposobnosti, ter za študiranje posameznih delov smeri. V tekmovalnem športnem plezanju se ta način varovanja uporablja pri hitrostnem plezanju ter pri mlajših kategorijah v težavnostnem plezanju. Skozi zgodovino so

se razvile še nekatere druge oblike načinov vzpona (z rdečim krogom, vse prosto ...) (Leskošek, 2003).

1.2. Kratek zgodovinski pregled razvoja športnega plezanja do leta 1990

Za začetke prostega plezanja, iz katerega se je kasneje razvilo športno plezanje, lahko štejemo plezanje v peščenjakih ob reki Labi, kjer so začeli plezati že sredi 19. stoletja. Sprva se je plezalo tehnično, kasneje pa vse bolj prosto. Saško plezanje je bilo zelo povezano tudi z razvojem ameriškega prostega plezanja, ki se je začelo konec 50., največji razmah pa se je zgodil na začetku 60. in 70. let prejšnjega stoletja. Idejo prostega plezanja je v ZDA prinesel Saški plezalec Fritz Wiesner. Predvsem v dolini Yosemitev so plezalci po tem, ko je bila preplezana večina najtežjih tehničnih smeri, iskali nove izzive in jih našli v prostih ponovitvah teh smeri (Leskošek, 2003).

Med plezalce, ki so največ prispevali k napredku športnega plezanja v 70. in 80. letih prejšnjega stoletja, lahko štejemo nemška plezalca Kurta Alberta in Wolfganga Güllicha ter nekaj ameriških plezalcev, ki so že v sedemdesetih letih preplezali smeri do ocene 7c+. Prvo smer z oceno 8a+, Grand Illusion, je leta 1979 preplezal Toni Yaniro, ki je takrat veljal za najboljšega plezalca počti. Smer je tri leta kasneje ponovil Güllich in potrdil oceno. Slednji je leta 1984 v Nemčiji preplezal Kanal im Rücken, prvo smer z oceno 8b, leto kasneje v Avstraliji Punks in the Gym, prvo 8b+, ter v Frankenjuri leta 1987 smer Wallstreet, prvo 8c na svetu. Ta ocena je do začetka 90. let veljala za zgornjo mejo težavnosti v športnem plezanju. Pri ženskah se je ta meja ustavila pri oceni 8b z vzponom Isabelle Patissier v smeri Sortileges leta 1988 (Kokalj, 2013).

Pravi začetki balvanskega plezanja, kakršnega poznamo danes, so povezani predvsem s francoskim mestom Fontainebleau. Tam so začeli plezati že ob koncu 19. stoletja, še danes pa velja gozd, posejan z balvani, ki se nahaja 50 km južno od Pariza, za enega najpomembnejših balvanskih področij na svetu. V ZDA je bil začetnik balvanskega plezanja John Gill, ki je v 60. letih z načrtnim treningom in edinstvenim pogledom na plezanje zmozel probleme, ki so dolgo veljali za najtežje na svetu (Leskošek, 2003).

Razvoj balvanskega plezanja se je po Gillu upočasnil in ni sledil razvoju plezanja v športnoplezalnih smereh. Leta 1970 je Michael Libert preplezal prvi balvanski problem z oceno 7A. Nov mejnik je leta 1975 postavil Jerome Jean Charels s preplezanim balvanskim problemom Carnage, ki ga je ocenil s 7B+. Z dvigovanjem mej je leta 1984 nadaljeval Jacky Godoffe. Najprej je opravil vzpon v C'etait Demain 8A, nato pa še v Surplomb de la Vallée de la Mée, ki velja za prvi balvanski problem, ocenjen z 8A+. Ta ocena je predstavljala zgornjo težavnostno mejo vse do začetka devetdesetih let (Ravnik, 2016).

V Slovenijo sta prosto plezanje pripeljala Iztok Tomazin in Borut Bergant, ki sta leta 1978 obiskala Združene države Amerike. Splezala sta 36 smeri, spoznala plezalsko etiko ter pravo razliko med prostim plezanjem in alpinizmom. Še istega leta je Tomazin v Paklenici opravil prosti vzpon v smeri Raz malega kladiva (6c+) (Kokalj, 2013).

Ideja prostega plezanja se je hitro širila med slovenskimi plezalci. Leta 1984 je Rok Kovač v veliki Osapski steni prosto ponovil Prečenje (7a) in Srečo Rehberger Internacionalo (7a). Počasi se je iz prostega plezanja razvil izraz športno plezanje, ki je označeval predvsem plezanje v smereh, dolgih do približno 40 m (Česen, 1994).

Tudi druga polovica osemdesetih let prejšnjega stoletja je bila zelo pomembna pri dvigovanju mej najtežjih športnoplezalnih vzponov slovenskih športnih plezalcev. Tadej Slabe je leta 1985 kot prvi Slovenec preplezal smer težavnosti 8a+. Ocena smeri Zombie v dolini Altmühltal je bila kasneje znižana na 7c+. Leta 1987 je Srečo Rehberger kot prvi slovenski plezalec preplezal smer z oceno 8b, Sortileges v Cimajju, leto kasneje pa v smeri z oceno 8b+, White Wedding v Smiths Rock, ZDA (Kokalj, 2013).

Leskošek (2003) navaja, da so prva tekmovanja v plezanju pripravili že leta 1947 v Sovjetski zvezi. Prvo mednarodno tekmovanje v športnem plezanju je bilo leta 1985 organizirano v Bardonecchi pri Torinu, kjer so nastopili tudi slovenski tekmovalci. Za prvo neuradno svetovno prvenstvo štejemo tekmo na festivalu Rock Master leta 1987, kjer sta zmagala Stefan Glowacz (ZRN) in Lynn Hill (ZDA). Prva uradna sezona svetovnega pokala je bila izpeljana leta 1989. Organiziranih je bilo sedem tekmovanj, skupna zmagovalca pa sta postala Simon Nadine (VBR) in Nanette Raybaud (FRA).

Prvo tekmovanje v nekdanji Jugoslaviji je bilo organizirano leta 1986 v plezališču Marjan v Splitu, ki je bilo eno prvih tovrstnih tekmovanj na svetu. V Sloveniji je prvo tekmovanje potekalo leta 1988 v plezališču Osp, na katerem sta zmagala Vili Guček in Simona Škarja. Leta 1989 se je začel Jugoslovanski pokal. Na sporedu so bile tekme Art Rock v Zagrebu, Lokve, Bohinj, Ajdovščina, Idrija in Bol. Skupna zmagovalca sta postala Marko Lukič in Darja Klemenčič (Kokalj, 2013).

1.3. Kratak pregled razvoja športnoplezalne infrastrukture pred letom 1990

Športnoplezalno infrastrukturo delimo v osnovi na naravna plezališča in umetne stene. Plezališče je območje ene ali več bližnjih sten (sektorjev), ki so ustrezno opremljene s svedrovci in imajo urejena sidrišča. Pod plezališča uvrščamo tudi balvanska plezališča (Leskošek, 2003). Pod umetne stene uvrščamo objekte, kjer se lahko varno izvaja športnoplezalna dejavnost. Umetne stene so lahko postavljene na prostem ali v zaprtih

prostorih, dvoranah. Objekte, kjer je postavljenih več visokih ali nizkih umetnih sten ter so namenjeni le športnoplezalni dejavnosti, imenujemo plezalni centri.

Naravna plezališča so športni objekti na prostem, do katerih lahko uporabniki dostopajo vsak dan. Nastajanje novih plezališč in plezalnih smeri ni samoumevno. Za to zahtevno in neprecenljivo delo skrbijo v večini primerov prostovoljci, ki so predani temu športu. Prost dostop do plezališč je neprecenljiva vrednost. Športni plezalci so zavezani etičnemu kodeksu, ki opredeljuje pravila obnašanja in ravnanja v plezališčih, da ne škodujemo okolju ter ne motimo drugih obiskovalcev in okoliških prebivalcev (Guček, 2010).

V svetu obstajajo tudi primeri, kjer je za vstop v plezališče treba plačati vstopnino. Slovenskim plezalcem najbolj znan primer je kanjon Velike Paklenice, kjer v okviru nacionalnega parka sistematično urejajo tudi športnoplezalne smeri.

Pri opremljanju plezališč nastajajo tudi visoki stroški pri nakupu opreme (svedrovci, sidrišča, lepila ipd.). V Sloveniji zagotavlja del sredstev za nakup materiala Komisija za športno plezanje. V svetu obstajajo tudi primeri, kjer za razvoj plezališč, ki so kot del turistične ponudbe, sredstva zagotavljajo tudi lokalne skupnosti.

Športno plezanje je lahko ena izmed oblik turistične ponudbe lokalnih skupnosti, regij ali države kot celote. Taki primeri so npr. vasica Osp pod Črnim Kalom, otok Kalymnos v Grčiji, Arco v severni Italiji in številni kraji v južni Franciji, kjer plezanje predstavlja pomemben del turistične ponudbe (Golob, Guček in Leskošek 2005).

Plezalci so pri nas začeli opremljati plezališča že pred letom 1990. Prvo naravno plezališče v Sloveniji, ki se je načrtno začelo opremljati s svetrovci, je bil Turnc leta 1978. Sledila so plezališča Dolžanova soteska (1979), Črni Kal (1980) in Osp (1981). V teh plezališčih so plezali že prej, vendar so jih začeli sistematično opremljati s svetrovci po letu 1978 (Golob, 2004).

Za prvo umetno steno na svetu velja Schurmanova skala. Gradnja je potekala med leti 1938 in 1940. Zgrajena je bila iz gladkih granitnih blokov, na njej pa so poučevali tehniko skalnega plezanja. V petdesetih letih prejšnjega stoletja so postavljali tudi prve umetne stene v Franciji. Ena od njih je bila postavljena na festivalu Fête de l'Humanité v Parizu leta 1955, kjer so plezanje predstavili prebivalcem iz urbanega okolja. Najstarejša angleška umetna plezalna stena je bila postavljena leta 1960 na šoli Ullswater v kraju Penrith. Prva zgradba, ki je bila namensko zgrajena za potrebe plezanja, je leta 1965 zgrajen stolp Wyndhamtower v Egremontu. V ZDA so prvi plezalni center Vertical World zgradili leta 1987 v Seattlu (Kampjut, 2016).

Prva umetna stena v Sloveniji je bila zgrajena v Domžalah leta 1988. Naslednjo so postavili leta 1989 v Trbovljah. Visoka je bila 5 metrov, za plezanje pa so uporabili tudi del stropa

telovadnice. Skupaj je imela 50 m² plezalnih površin (AN – 04.09.1989, 1989). Istega leta so v Ajdovščini zgradili umetno steno, na kateri so izvedli tekmo Jugoslovanskega pokala (AN – 25.12.1989, 1989).

V slovenskih plezališčih so v osemdesetih letih nastale in bile preplezane smeri od 7a do 8b. Leta 1986 je Srečo Rehberger v Dovžanovi soteski preplezal več težjih smeri, med njimi je bila najtežja Direktna (7c). Še istega leta je skupaj s Tadejem Slabetom prosto ponovil smer Goba (7c) v Ospu. Rehberger je leto kasneje še nekoliko dvignil raven težavnosti vzponov. Preplezal je Preobrazbo (7c/c+) v Mišji Peči in Dr. Hofman (7c/c+) v Dovžanovi soteski. V istem letu je Tadej Slabe v Črnem Kalu preplezal smer Brez raza in jo ocenil z 8a. Slabe je leta 1988 postavil nov mejnik v slovenskih plezališčih. V Mišji Peči je preplezal smer Klobasa (8a+), v Ospu pa Karies (8b). Ob koncu osemdesetih let se v Sloveniji začne odpirati vse več novih plezališč. (Česen, 1994).

1.4. Cilji

Podatki, ki so pomembni za spremljanje razvoja športnega plezanja v obdobju 1990 do 2015, so trenutno razpršeni po številnih virih, nikjer pa ni povzetega celovitega pregleda nad razvojem organiziranosti športnega plezanja, vzponov v naravnih plezališčih in balvanih, tekmovalnih sistemov in tekmovalnih dosežkov ter razvoja infrastrukture. Z diplomskim delom smo zbrali podatke o športnem plezanju, ki so pomembni za oris razvoja športnega plezanja v svetu in bolj natančno predstavili stanje v slovenskem prostoru.

V diplomskem delu so obravnavana naslednja področja:

- Pregled razvoja organiziranosti športnega plezanja v svetu in Republiki Sloveniji v obdobju od 1990 do 2015.
- Pregled razvoja tekmovalnega športnega plezanja v svetu in Republiki Sloveniji s pomembnimi športnimi dosežki slovenskih tekmovalcev na mednarodnih tekmovanjih v obdobju od 1990 do 2015.
- Pregled razvoja športnoplezalnih vzponov v naravnih plezališčih s pomembnimi vzponi v svetu ter pomembnimi vzponi slovenskih športnih plezalcev v obdobju od 1990 do 2015.
- Pregled razvoja infrastrukture v športnem plezanju, naravnih plezališč in umetnih sten, v obdobju od 1990 do 2015.

2. Metode dela

Pri diplomski nalogi smo uporabili opisno oziroma deskriptivno metodo s preučevanjem domače in tuje literature, dostopnega dokumentacijskega gradiva ter spletnih virov. Uporabili smo tudi različne oblike razgovorov, ki so nam pomagali pri pridobivanju podatkov ter potrjevanju njihove resničnosti. Zbrani podatki so prikazani tudi s tabelami in grafikoni.

3. Organiziranost športnega plezanja

Organiziranost športnega plezanja je podobna drugim športnim panogam. Na mednarodni ravni je bilo športno plezanje najprej pod okriljem Mednarodnega združenja gorniških organizacij (UIAA), od leta 2007 dalje pa so nacionalne panožne zveze, ki skrbijo za športno plezanje, združene v samostojno Mednarodno zvezo za športno plezanje (IFSC). V Sloveniji za razvoj in organizacijo športnega plezanja skrbi Komisija za športno plezanje, ki deluje pod okriljem Planinske zveze Slovenije.

3.1. Organiziranost športnega plezanja v svetu

3.1.1. Športno plezanje pod okriljem Mednarodnega združenja gorniških organizacij

V devetdesetih letih je na mednarodni ravni za razvoj športnega plezanja v svetu skrbela Mednarodna gorniška organizacija UIAA (fr. Union Internationale des Associations d'Alpinisme). Leta 1995 je bila s strani Mednarodnega olimpijskega komiteja priznana kot krovna mednarodna športna zveza, ki je zastopala gorniške športe, med njimi tudi športno plezanje. Leta 1997 so znotraj UIAA ustanovili svet za tekmovalno plezanje ICC (International Council for Competition Climbing). »Dejavnost tega organa je bila ožja kot npr. Komisije za športno plezanje, saj je v glavnem skrbel le za prirejanje tekmovanj in z njimi povezanih dejavnosti (sprejemanje pravil in letnega koledarja tekmovanj, izobraževanje mednarodnih sodnikov in postavljalcev smeri). Ena pomembnih nalog ICC je tudi povezava z mednarodnim olimpijskim gibanjem in prizadevanje, da bi športno plezanje uvrstili v program olimpijskih iger« (Leskošek, 2003, str. 27).

Do leta 2000 se je tekmovalno športno plezanje razširilo po vsem svetu, saj so na uradnih tekmovanjih, ki so bila uvrščena na koledar UIAA, sodelovali športniki iz 45 držav. Prelomno je bilo leto 2005. Takrat je bilo tekmovalno športno plezanje prvič na sporedu Svetovnih iger v Duisburgu ter na sporedu Azijskih iger v dvoranskih športih (IFSC, 2016).

Mednarodno združenje gorniških organizacij ima še vedno pomembno vlogo pri razvoju športnega plezanja, ki preko Komisije za varnost (Safety Commission) skrbi za razvoj in nadzor tehničnih standardov plezalne opreme, ki jih uporablja večina največjih proizvajalcev plezalne opreme na svetu.

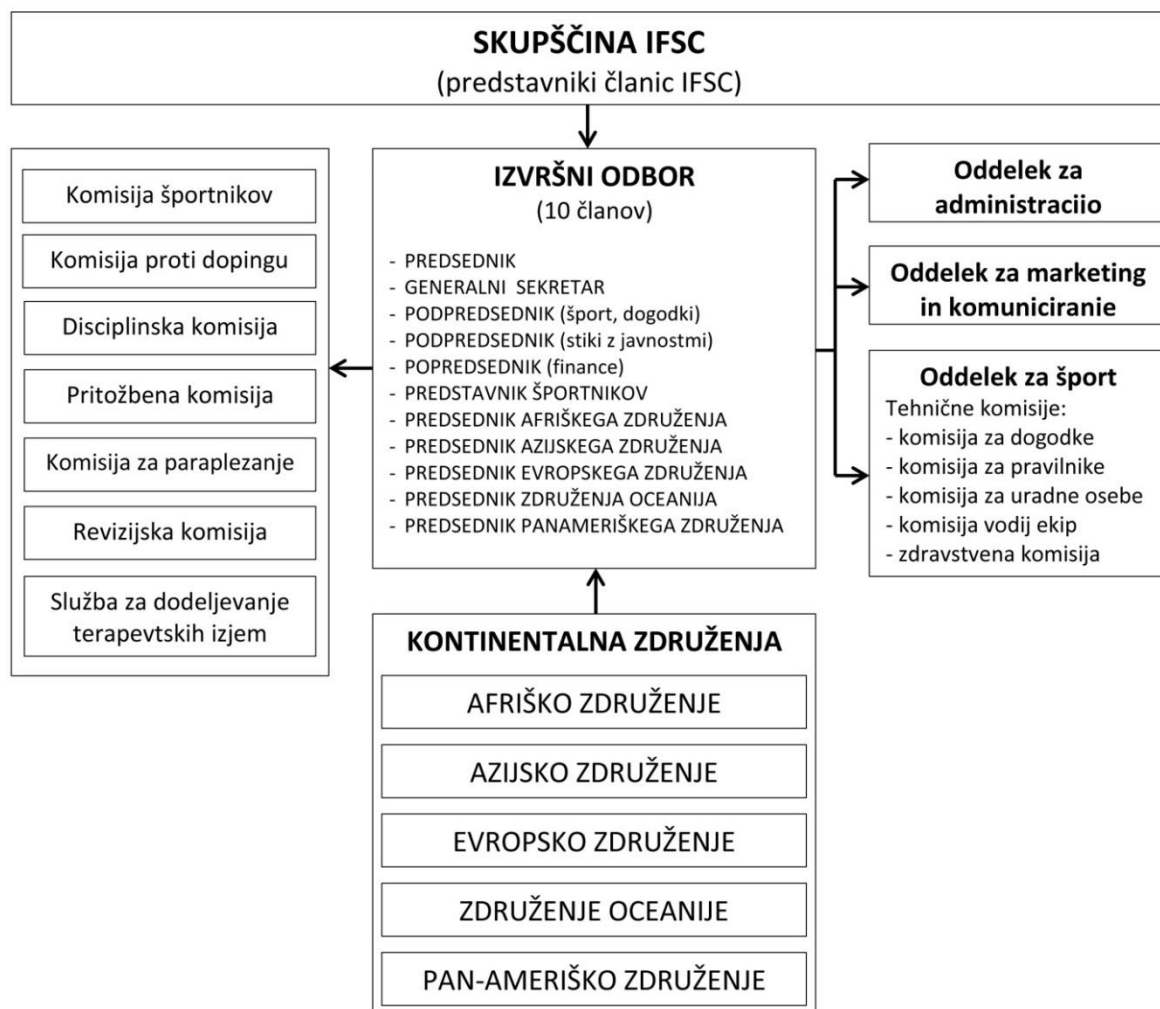
3.1.2. Športno plezanje pod okriljem Mednarodne zveze za športno plezanje

Hiter razvoj športne panoge je zahteval tudi bolj učinkovito in sodobnejšo strukturo organiziranosti, ki ji v Mednarodni gorniški organizaciji niso uspeli slediti, zato je 27. januarja

2007 v Frankfurtu 48 nacionalnih zvez ustanovilo samostojno Mednarodno zvezo za športno plezanje (Interantional Federation of Sport Climbing – IFSC), za predsednika je bil izvoljen Italijan Marco Maria Sclaris. Nova zveza je bila v letu ustanovitve sprejeta v Združenje mednarodnih športnih zvez (AGFIS) ter Mednarodno organizacijo za prirejanje svetovnih iger (IWGA) (IFSC, 2016).

Športno plezanje je bilo 12. februarja 2010 kot samostojna športna panoga, potrjena tudi s strani Mednarodnega olimpijskega komiteja. 4. julija 2011 je Izvršni odbor mednarodnega olimpijskega komiteja športno plezanje uvrstil na listo osmih športnih panog, ki so imele možnost uvrstitve v program olimpijskih iger leta 2020, kar je bil eden najpomembnejših mejnikov v zgodovini tekmovalnega športnega plezanja. Leta 2014 je bil šport uradno predstavljen na olimpijskih igrah mladih v Nanjingu na Kitajskem, septembra 2015 pa je bilo športno plezanje predlagano med pet dodatnih športnih panog za program olimpijskih iger v Tokiu 2020 (športno plezanje je bilo 3. avgusta 2016 uvrščeno na program OI v Tokiu leta 2020). Zelo pomemben dogodek v organiziranosti IFSC je bila tudi vzpostavitev Komisije za paraplezanje na plenarnemu zasedanju leta 2013 (IFSC, 2016).

Slika 1. Organigram Mednarodne zveze za športno plezanje (IFSC Structure, 2016).

Na sliki 1 je grafično prikazana organiziranost Mednarodne zveze za športno plezanje. Njen najvišji organ je Skupščina, ki jo sestavljajo predstavniki nacionalnih panožnih zvez. Izvršno funkcijo opravlja Izvršni odbor, ki je sestavljen iz desetih članov, med njimi so tudi predstavniki petih kontinentalnih združenj. Profesionalne službe predstavljajo trije oddelki: oddelek za administracijo, oddelek za marketing in komuniciranje ter oddelek za šport, ki je zadolžen za delovanje petih tehničnih komisij. V okviru IFSC deluje še sedem komisij, ki po potrebi obravnavajo problematiko posameznega področja.

Tabela 1

Število članic Mednarodne zveze za športno plezanje od leta 2008 do 2015 (IFSC, 2016).

	Kontinentalna združenja					SKUPAJ
	Panamerika	Evropa	Azija	Afrika	Oceanija	
2008	15	36	17	2	2	72
2009	15	41	18	2	2	78
2010	15	41	18	2	2	78
2011	15	41	18	2	2	78
2012	15	42	19	2	2	80
2013	15	42	19	2	2	80
2014	15	43	19	3	3	83
2015	15	43	20	5	3	86

V tabeli 1 je prikazano število nacionalnih zvez, vključenih v Mednarodno zvezo za športno plezanje od leta 2008 do 2016. Organizacija IFSC je razdeljena na pet kontinentalnih združenj, ki skrbijo za razvoj predvsem tekmovalnega športnega plezanja v posameznih regijah sveta. Število članic IFSC je od leta 2008 do 2015 naraslo z 72 na 86. Danes prihaja največ članic iz Evropskega kontinentalnega združenja, po številu pa sledijo Azijsko, Panameriško, Afriško ter Oceanija.

3.2. Organiziranost športnega plezanja v Sloveniji

Za razvoj športnega plezanja v Sloveniji skrbi Komisija za športno plezanje (KŠP), ena izmed strokovnih komisij pri Planinski zvezi Slovenije (PZS), ki je bila ustanovljena leta 1994. Vanjo so vključena društva različnih organizacijskih oblik s področja Republike Slovenije, ki se ukvarjajo s športnoplezalno dejavnostjo.

Leskošek (2003) navaja tri organizacijske oblike združevanja športnih plezalcev v Sloveniji:

a) Alpinistični odseki in sekcije pri planinskih društvih

Predvsem na začetku in še danes pogosta oblika organiziranosti športnoplezalne dejavnosti na lokalni ravni.

b) Športnoplezalni odseki

Športnoplezalni odseki so bili ustanovljeni v okoljih, kjer je bila športnoplezalna dejavnost zelo dobro organizirana (redna vadba otrok in odraslih, izvajanje plezalnih tečajev, obiskovanje tekmovanj, skrb za usposabljanje strokovnih kadrov – inštruktorji, trenerji, organizacija tekmovanj, sodelovanje staršev).

c) Plezalni in alpinistični klubi

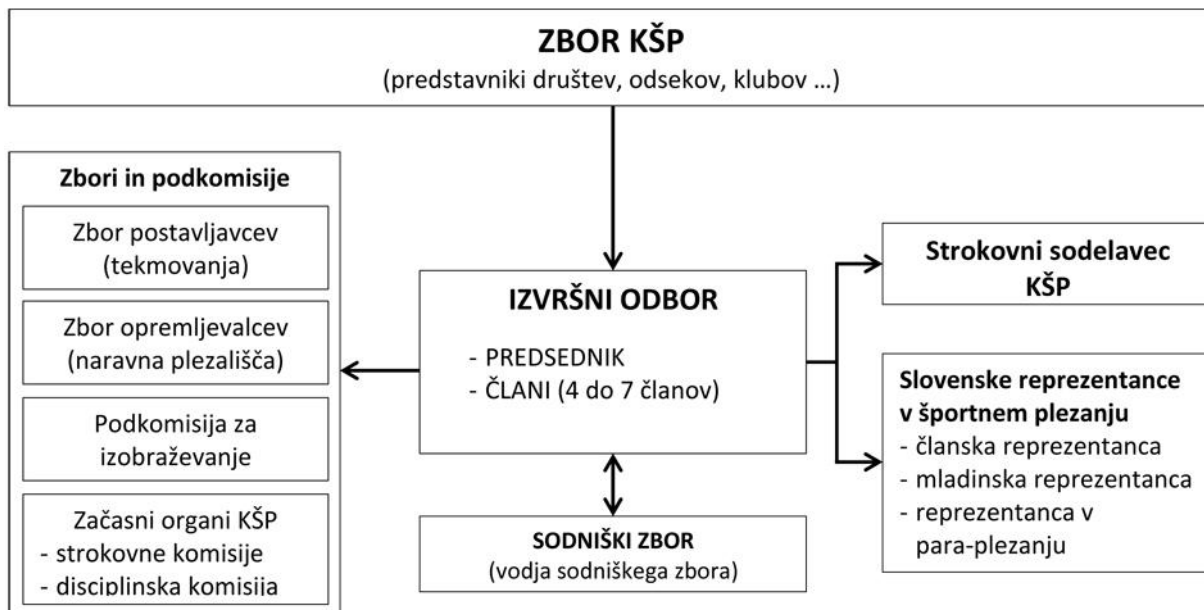
Samostojna društva, ki ne delujejo pod okriljem planinskih društev.

Obseg dejavnosti klubov in odsekov je v veliki meri odvisna od njihove velikosti (število članov), vodenja, športnoplezalne infrastrukture, finančnih sredstev ter tradicije v lokalnem okolju. Te dejavnosti so:

- začetni in nadaljevalni tečaji športnega plezanja,
- športni trening za tekmovalce v športnem plezanju,
- organizirana vadba za rekreativne športne plezalce,
- športnoplezalni izleti (enodnevni, večdnevni – plezalni tabori),
- organizacija tekmovanj,
- skrb za vzdrževanje in razvoj športnoplezalne infrastrukture (naravna plezališča, umetne stene).

Društva, klubi in odseki uresničujejo svoje interese preko Komisije za športno plezanje pri PZS, ki ima naslednje naloge (Pravilnik Komisije za športno plezanje PZS, 2013):

- normativno ureja, organizira in vodi športno plezanje v Republiki Sloveniji,
- prireja in nadzira plezalna tekmovanja v Republiki Sloveniji,
- sprejema odločitve, izvršuje odločitve IFSC, UO PZS in skupščine PZS s področja delovanja komisije ter o tem obvešča odseke,
- normativno ureja vprašanja, ki se nanašajo na registracijo društev, registracijo in status športnih plezalcev, inštruktorjev, vaditeljev, trenerjev, postavljalcev, opremljevalcev ter sodnikov in druga vprašanja, ki so povezana s tekmovanji v športnem plezanju v Republiki Sloveniji,
- na področju RS vodi opremljanje športnoplezalnih smeri v naravnih plezališčih ter skrbi za njihovo urejenost in umeščenost v lokalne skupnosti,
- izbira člane slovenskih reprezentanc, organizira skupne priprave ter udeležbo na mednarodnih tekmovanjih,
- organizira in nudi pomoč pri organizaciji domačih in mednarodnih tekmovanj v športnem plezanju v RS,
- organizira usposabljanja za pridobitev nazivov strokovnih delavcev v športu in druga usposabljanja s področja športnega plezanja,
- razširja pravila obnašanja v plezališčih, določena v etičnem kodeksu slovenskih plezalcev.

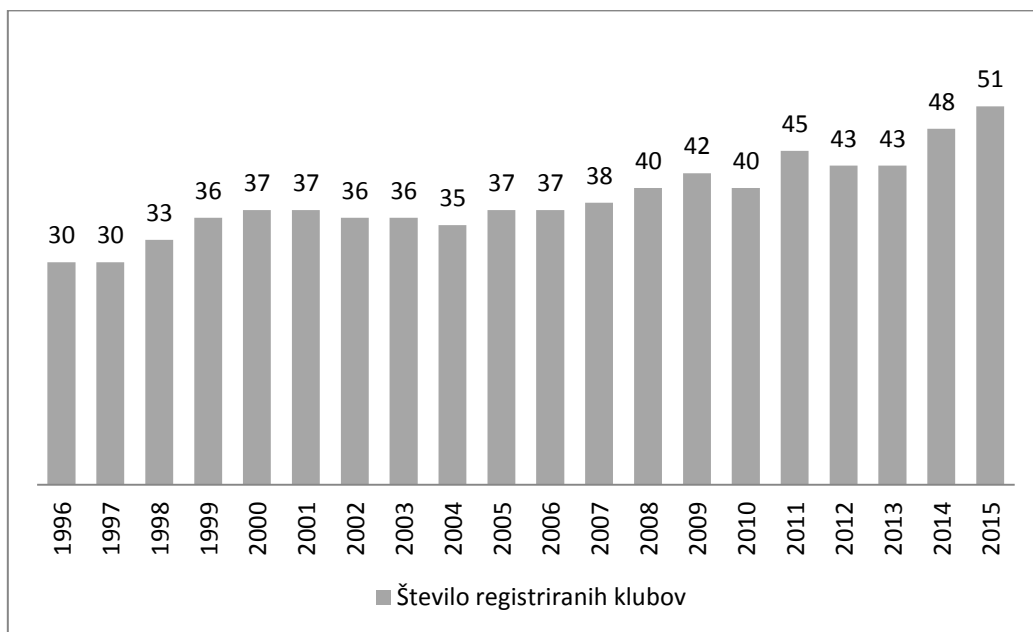
Slika 2. Organigram Komisije za športno plezanje.

Na sliki 2 je grafično prikazana organizacijska struktura Komisije za športno plezanje pri Planinski zvezi Slovenije. Najvišji organ je Zbor KŠP, ki ga sestavljajo predstavniki društev odsekov in klubov ... Redni zbor KŠP skliče načelnik KŠP najmanj enkrat letno. Zbor KŠP sprejema najvišje akte Komisije za športno plezanje. Pri tem je dolžan upoštevati nadrejene akte Planinske zveze Slovenije. Izvršni organ dejavnosti športnega plezanja je Izvršni odbor KŠP, ki ga na vsake štiri leta izvoli Zbor KŠP. IO KŠP sestavljajo načelnik in štiri do sedem članov, ki jih za kandidate predlagajo člani KŠP. Kot stalni organ znotraj KŠP deluje Sodniški zbor, katerega delo opredeljuje Sodniški pravilnik. Njegova naloga je organizacijsko in strokovno delo na področju sojenja tekmovanj v športnem plezanju. Na PZS je zaposlen strokovni sodelavec, ki izvaja vsa tehnična in administrativna dela za nemoteno uresničevanje letnega delovnega načrta ter nadzor nad letnim finančnim načrtom KŠP. V okviru KŠP delujejo tudi slovenska članska in mladinska reprezentanca ter reprezentanca v paraplezanju. Vodijo jih selektorji, ki so zadolženi za pripravo in izvajanje letnega načrta reprezentanc. Odgovorni so za izbor članov posameznih reprezentanc, strokovno delo reprezentanc ter strokovno in organizacijsko vodenje reprezentanc na mednarodnih tekmovanjih. Znotraj KŠP delujejo tudi druga strokovna telesa (podkomisije in odbori), ki strokovno skrbijo za razvoj posameznih področij športnega plezanja (postavljanje tekmovalnih smeri, opremljanje naravnih plezališč, usposabljanje strokovnih kadrov ...).

Odseki, društva se v Komisijo za športno plezanje vključijo z registracijo, ki jo je treba obnavljati vsako leto. Pogoj za registracijo je, da je društvo, pri katerem je posamezen odsek ustanovljen, ali samostojno športnoplezalno društvo, član Planinske zveze Slovenije. Vsi njihovi člani imajo možnost postati člani Planinske zveze Slovenije, s tem pa si pridobijo vse pravice in ugodnosti, ki jih svojim članom ponujata PZS in KŠP.

Odseki in društva pridobijo s članstvom naslednje pravice (Pravilnik KŠP, 2013):

- glasovalno pravico v zboru KŠP,
- možnost sodelovanja pri delu zbora KŠP,
- predlagajo kandidate za funkcije KŠP,
- dobivajo strokovno in organizacijsko pomoč,
- sodelovanje njihovih članov na tekmovanjih KŠP,
- možnost registracije in kategorizacije športnikov,
- sodelovanje njihovih članov na usposabljanjih KŠP,
- sodelujejo v drugih projektih, ki jih izvaja KŠP.

Slika 3. Število registriranih klubov pri KŠP od leta 1996 do 2015 (KŠP, 2016).

Na sliki 3 lahko vidimo, da se je število registriranih klubov od leta 1996 do 2015 povečalo s 30 na 51.

Sprva so bila v KŠP včlanjena društva in odseki iz tradicionalnih plezalnih okolij v Sloveniji, kasneje pa so se ustanovljala tudi športnoplezalna društva in odseki v okoljih, kjer je bila plezalna dejavnost novost. To lahko pripisujemo več dejavnikom, kot so dobra organiziranost športnega plezanja v Sloveniji, veliko število naravnih plezališč ter s tem porast števila rekreativnih športnih plezalcev, dobri rezultati slovenskih športnih plezalcev na mednarodnih tekmovanjih ipd.

Komisija za športno plezanje skrbi tudi za usposabljanje strokovnih kadrov. To področje je urejeno s Pravilnikom o vzgoji in izobraževanju na področju športnega plezanja. Ta pravilnik

opredeljuje delo na področju izobraževanja v športnem plezanju ter postopke za pridobitev posameznih športnih in strokovnih nazivov (KŠP, 2016).

a) Športni nazivi

- Pripravnik športnega plezanja (izpiti se izvajajo v društvih, odsekih)
- Športni plezalec 1
- Športni plezalec 2

b) Strokovni nazivi

- Vaditelj športnega plezanja
- Inštruktor športnega plezanja 1
- Inštruktor športnega plezanja 2
- Trener športnega plezanja 1
- Trener športnega plezanja 2

Tabela 2

Število oseb s pridobljenim športnim ali strokovnim nazivom pri KŠP do konca leta 2015 (KŠP, 2015).

Nazivi	Število oseb
ŠPORTNI NAZIVI	
Športni plezalec 1	965
Športni plezalec 2	-
STROKOVNI NAZIVI	
Vaditelj športnega plezanja	46
Inštruktor športnega plezanja 1	315
Inštruktor športnega plezanja 2	14
Trener športnega plezanja 1	19
Trener športnega plezanja 2	6

Tabela 2 prikazuje število oseb, ki so do leta 2015 pridobile katerega od športnih ali strokovnih nazivov pri Komisiji za športno plezanje. Športni naziv Pripravnik športnega plezanja pridobijo športni plezalci v društvu ali odseku. Izpiti za naziv Športni plezalec 1 se opravljajo vsako leto, drugi seminarji in izpiti pa se opravljajo na dve ali štiri leta. Vsi pridobljeni športni in strokovni nazivi so trajni. Za veljavnost licence strokovnih nazivov je na vsake tri leta obvezna udeležba na licenčnem seminarju.

Za usposabljanja v druge nazive pri Komisiji za športno plezanje skrbijo posamezni zbori. Do konca leta 2015 je imelo naziv sodnik športnega plezanja z veljavno licenco 26 oseb, naziv postavljavec smeri 23 oseb ter naziv za opremljevalca smeri 47 oseb.

4. Tekmovalno športno plezanje

Največji razvoj tekmovalnega športnega plezanja se je zgodil prav v obdobju od leta 1990 do 2015. »Najpomembnejša tekmovanja (svetovni ter celinski pokali in prvenstva) so organizirana po enotnih mednarodnih pravilih, ki so lahko na manjših tekmovanjih (državna prvenstva, šolska tekmovanja) prilagojena in poenostavljena« (Leskošek, 2003, str. 20). V nadaljevanju smo se osredotočili na pregled najpomembnejših tekmovanj, na katerih so sodelovali tudi slovenski športni plezalci in plezalkе.

Pomembna mednarodna tekmovanja v športnem plezanju (IFSC, 2016):

- svetovna prvenstva,
- evropska prvenstva,
- svetovni pokal,
- svetovne igre,
- mednarodna tekmovanja mlajših kategorij,
- druga mednarodna tekmovanja (»masters« tekmovanja, promocijska tekmovanja ...).

Tekmovanja v športnem plezanju v Republiki Sloveniji:

- državno prvenstvo v športnem plezanju,
- druga tekmovanja (zahodna in vzhodna liga, promocijska tekmovanja ...).

Tekmovalne discipline v športnem plezanju so (Klofutar, 2013):

- TEŽAVNOSTNO PLEZANJE
Za končni rezultat tekmovalca se meri preplezana višina smeri.
- BALVANSKO PLEZANJE
Za končni rezultat se šteje število preplezanih balvanskih problemov.
- HITROSTNO PLEZANJE
Za končni rezultat se šteje čas plezanja tekmovalne smeri.

V nadaljevanju tega poglavja je nanizanih veliko podatkov, ki se nanašajo na rezultate tekmovanj. Vsi rezultati tekmovanj, ki spadajo pod okrilje IFSC, so pridobljeni iz uradnih rezultatov, objavljenih na spletni strani IFSC pod rubrikami World Competitions, Results (2016), World Competitions, Calendar (2016) in World Competitions, Rankings (2016).

4.1. Mednarodna tekmovanja v športnem plezanju

4.1.1. Svetovna prvenstva

Prvo uradno svetovno prvenstvo je bilo organizirano leta 1991 v Frankfurtu, kjer so tekmovalci plezali v težavnostnem in hitrostnem plezanju. Balvansko plezanje je bilo prvič na

sporedu svetovnih prvenstev leta 2001 v švicarskem mestu Winterthur (Climbing Competition History, 2016). Na prvenstvu v kitajskem mestu Xining so prvič razglasili tudi svetovne prvake v kombinaciji vseh treh disciplin. Svetovna prvenstva so bila organizirana na vsaki dve leti. Izjema je bilo le svetovno prvenstvo v Parizu leta 2012, ki je bilo izpeljano le eno leto po svetovnem prvenstvu v Arcu in je bilo eno izmed ključnih tekmovalj v prizadevanju za uvrstitev športnega plezanja v program olimpijskih iger. V dvorani Bercy si je po podatkih organizatorja finalne odločitve ogledalo več kot 16.000 gledalcev. Prvenstvo, na katerem so sodelovali tekmovalci iz 56 držav, so si s predsednikom Mednarodne zveze za športno plezanje Marcom Sclarisem ogledali tudi predsednik francoske vlade ter visoki predstavniki Mednarodnega olimpijskega komiteja (V Parizu končano svetovno prvenstvo, 2012; Climbing & Paracimbing World Championships, 2012).

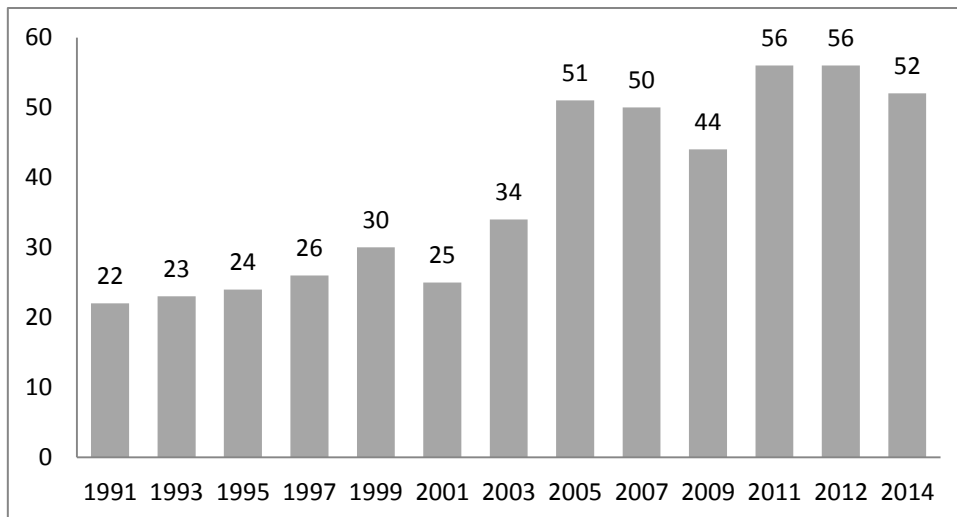
Tabela 3

Seznam svetovnih prvenstev v športnem plezanju po letih s številom udeležencev v posamezni disciplini (IFSC, 2016).

Leto	Kraj (država)	ŠTEVILO TEKMOVALCEV					
		Težavnostno plezanje		Balvansko plezanje		Hitrostno plezanje	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž
1991	Frankfurt (NEM)	69	33	/	/	21	10
1993	Innsbruck (AVT)	73	39	/	/	21	9
1995	Ženeva (ŠVI)	79	47	/	/	22	11
1997	Pariz (FRA)	89	42	/	/	43	23
1999	Birmingham (VBR)	86	68	/	/	37	29
2001	Wintherthur (ŠVI)	71	52	55	30	20	12
2003	Chamonix (FRA)	87	54	76	39	18	15
2005	München (NEM)	116	68	112	79	45	23
2007	Aviles (ŠPA)	115	68	131	77	70	39
2009	Xining (KIT)	78	50	69	51	52	34
2011	Arcu (ITA)	130	73	139	69	73	55
2012	Pariz (FRA)	102	65	114	66	55	48
2014	München (NEM)			112	80		
	Gijon (ŠPA)	74	49			38	35

V tabeli 3 je prikazan seznam vseh svetovnih prvenstev od leta 1991 dalje. Vsa svetovna prvenstva, razen enega, ki je izveden na Kitajskem, so se odvijala na evropskih tleh, od koder prihaja največ tekmovalcev in zmagovalcev prvenstev v posameznih disciplinah. Izjema je bila izvedba tekmovalja leta 2014, ki sta ga gostila dva kraja v različnem časovnem obdobju. Balvanski plezalci so tekmovali v Münchnu, tekmovalci v težavnostnem in hitrostnem plezanju pa v Gijonu.

Slika 4. Število sodelujočih držav na svetovnih prvenstvih (IFSC, 2016).

Tabela 3 in slika 4 prikazujeta, da je skozi število udeležencev na prvenstvih ter število vključenih držav naraščalo. Večji upad števila tekmovalcev se je zgodil leta 2009, ko je bilo prvenstvo izvedeno na Kitajskem in je večina evropskih reprezentanc na tekmovanje odpotovala z manjšimi ekipami. Število sodelujočih držav se je od leta 1991 do leta 2014 zelo povečalo. Največ držav, 56, je bilo zastopanih na dveh najbolj odmevnih svetovnih prvenstvih v Arcu in Parizu.

V težavnostnem plezanju so največ naslovov osvojili evropski plezalci. Največ zmag v težavnostnem plezanju ima Francija, pet v moški in dve v ženski konkurenci. S šestimi naslovi so na drugem mestu Avstrijci, po tri naslove pa imata Španija in Avstrija. Prva tri svetovna prvenstva v moški konkurenci je zmagal Francois Legrand. Francosko prevlado je z naslovom svetovnega prvaka v Parizu nadaljeval Francois Petit. V Birminghamu je zmagal italijanski plezalec Bernardino Lagni, dve leti kasneje pa je naslov svetovnega prvaka znova osvojil francoski plezalec, Gerome Pouvreau. Potem je sledila prevlada odličnega češkega plezalca Tomasa Mrazka, ki je postal svetovni prvak leta 2003 in 2005. Naslednje tri naslove sta osvojila španska plezalca. Ramon Julian Puigblanque je zmagal na domačih tleh leta 2007, dve leti kasneje ga je nasledil Patxi Usobiaga Lakunza, Ramon pa je bil znova najboljši v Arcu. Na prvenstvu v Parizu je zmagal Jakob Schubert, leta 2014 pa je postal svetovni prvak za mnoge najboljši športni plezalec vseh časov Adam Ondra. V ženski konkurenci je bila na prvih dveh prvenstvih najboljša Švicarka Susi Good. Edino zmago za Združene države Amerike je leta 1995 dosegla Robyn Erbesfield. Nato sta sledila dva zaporedna naslova za drobno francosko plezalko Liv Sansoz. Za edino slovensko zmago na svetovnih prvenstvih je leta 2001 v Wintherthurju poskrbela Martina Čufar, ki je v tistem obdobju spadala med najboljše športne plezalke na svetu, med katere uvrščamo tudi Belgijko Muriel Sarkany, ki je bila najboljša leta 2003, ter Avstrijko Angelo Eiter, ki je kot edina tekmovalka dosegla štiri naslove svetovne prvakinja. Najboljša je bila na prvenstvih leta 2005 in 2007 ter leta 2011 in 2012.

Vmes je naslov svetovne prvakinja osvojila še ena avstrijska plezalka, Johanna Ernst, ki je s sedemnajstimi leti postala najmlajša zmagovalka na največjih tekmovanjih. Za drugo neevropsko zmago na svetovnih prvenstvih je leta 2014 poskrbela Korejka Jain Kim, ena najboljših tekmovalk zadnjega obdobja.

V balvanskem plezanju so se tekmovalci na svetovnih prvenstvih prvič pomerili leta 2001. Število tekmovalcev v tej disciplini je v zadnjih letih celo presevalo število tekmovalcev v težavnostnem plezanju, kar kaže na to, da je balvansko plezanje med plezalci zelo priljubljeno. Prva svetovna prva sta postala Italijan Mauro Calibani in Francozinja Myriam Motteau. Naslednje prvenstvo v Chamonixu sta uspeh za obe državi ponovila Christian Core in Sandrine Levet. V moški konkurenci je nato sledila prevlada ruskih plezalcev. Na prvenstvih od leta 2005 do 2012 so si naslov priborili Salavat Rakhmetov, ki je zmagal na prvenstvu v Münchnu, Dmitrii Sharfutdinov, ki je bil najboljši leta 2007, 2011 in 2012 ter Alexey Rubtsov, ki je zmagal leta 2009. V Parizu je Adam Ondra naslovu svetovnega prvaka v težavnostnem plezanju dodal še naslov svetovnega prvaka v balvanskem plezanju in postal prvi tekmovalec, ki mu je uspel takšen podvig. V ženski konkurenci je na zadnjih šestih prvenstvih dvakrat zmagala Avstrijka Anna Stöhr. To ji je uspelo v letih 2007 in 2011. Druge štiri naslove so si priborile plezalke iz štirih različnih držav, Ukrajinka Olga Shalagina leta 2005, Rusinja Yulia Abramchuk leta 2009, Francozinja Melanie Sandoz leta 2012 ter Nemka Juliane Wurm leta 2014.

V hitrostnem plezanju so na prvih svetovnih prvenstvih zmagovali plezalci in plezalke, ki so bili dobri tudi v drugih disciplinah. Vseeno so na prvih štirih svetovnih prvenstvih največ zmag dosegli ruski plezalci oz. tekmovalci nekdanje Sovjetske zveze, ki so na prvenstvih med letoma 1999 in 2005 dosegli vse naslove svetovnih prvakov. S standardizacijo petnajst metrov dolge tekmovalne smeri, kjer se dosega tudi svetovni rekord, pa so v ospredje prišli tekmovalci, ki so se posvetili le vadbi hitrostnega plezanja. Pri ženskah so na zadnjih petih prvenstvih štirikrat zmagale tekmovalke iz Rusije in enkrat predstavnica Kitajske. V moški konkurenci je na prvenstvih leta 2007, 2009, 2011 in 2012 zmagal Kitajec Qixin Zhong, na zadnjem prvenstvu, leta 2014 v Gijonu, pa je z novim svetovnim rekordom 5,60 s zmagal Ukrajinec Danyil Boldyrev.

4.1.2. Evropska prvenstva

Prvo uradno evropsko prvenstvo je bilo organizirano let 1992 v Frankfurtu. Tako kot na prvem svetovnem prvenstvu so športni plezalci in plezalke tekmovali v disciplinah težavnostno in hitrostno plezanje. Balvansko plezanje je bilo prvič na sporedu leta 2002 na evropskem prvenstvu v Chamonixu. Evropska prvenstva so praviloma organizirana na vsaki dve leti. Izjema je bilo leto 2006, ko je bilo izpeljano tekmovanje v težavnostnem in hitrostnem plezanju, leto kasneje pa je bilo izpeljano še tekmovanje v balvanskem plezanju.

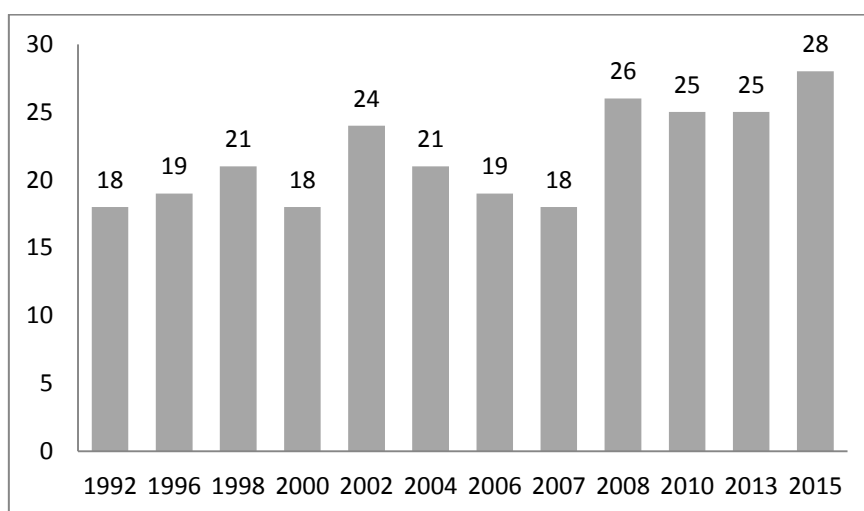
Posebnost sta bili tudi zadnji dve evropski prvenstvi, kjer sta bili tekmovanji v balvanskem plezanju izpeljani na drugem prizorišču kot tekmovanji v težavnostnem in hitrostnem plezanju.

Tabela 4

Seznam evropskih prvenstev v športnem plezanju po letih s številom udeležencev v posamezni disciplini (IFSC, 2016).

		ŠTEVILO UDELEŽENCEV					
Leto	Kraj (država)	Težavnostno plezanje		Balvansko plezanje		Hitrostno plezanje	
		M	Ž	M	Ž	M	Ž
1992	Frankfurt (NEM)	64	35	/	/	28	9
1996	Pariz (FRA)	63	39	/	/	36	17
1998	Nürnberg (NEM)	63	49	/	/	31	16
2000	München (NEM)	62	52	/	/	23	17
2002	Chamonix (FRA)	63	47	51	28	17	12
2004	Lecco (ITA)	61	43	57	35	18	13
2006	Ekatarinburg (RUS)	42	37	/	/	23	17
2007	Birmingham (VBR)	/	/	57	41	/	/
2008	Pariz (FRA)	74	43	68	49	36	26
2010	Imst/Innsbruck (AVT)	59	44	63	41	44	23
2013	Chamonix (FRA)	49	45	/	/	41	37
	Eindhoven (NIZ)	/	/	62	46	/	/
2015	Innsbruck (AVT)	/	/	86	67	/	/
	Chamonix (FRA)	59	43	/	/	30	32

V tabeli 4 je prikazan seznam vseh evropskih prvenstev od leta 1992 dalje. Za razliko od svetovnih prvenstev se število tekmovalcev na evropskih prvenstvih ni bistveno spreminjalo, saj je bilo tekmovalno športno plezanje že od začetka devetdesetih let najbolj razvito prav v Evropi, število tekmovalcev iz posameznih držav pa je bilo omejeno s kvotami.

Slika 5. Število sodelujočih držav na evropskih prvenstvih (IFS, 2016).

Na sliki 5 je prikazano število sodelujočih držav na posameznih evropskih prvenstvih. Tukaj lahko vidimo, da je bila udeležba držav zelo velika že leta 2002 v Chamonixu, kar lahko pripišemo temu, da je bilo na tem prvenstvu prvič organizirano tudi tekmovanje v balvanskem plezanju. Na naslednjih treh prvenstvih je število sodelujočih držav upadalo, po ustanovitvi samostojne zveze IFSC pa se je število sodelujočih držav ponovno zelo povečalo.

4.1.3. Svetovni pokal

Tekmovanja za svetovni pokal v športnem plezanju spadajo med najpomembnejša tekmovanja v tem športu. Prva sezona svetovnega pokala v težavnostnem plezanju je bila izpeljana že pred letom 1990, hitrostno plezanje je bilo prvič na sporedu leta 1993, balvansko plezanje pa leta 1999. Tekmovanja za svetovni pokal potekajo vsako leto, število tekem v posamezni disciplini pa je različno. V preteklosti so bila tekmovanja v posamezni disciplini razporejena čez celo leto. V zadnjih letih se je to spremenilo, saj je prvi del sezone rezerviran za tekmovanja v balvanskem plezanju, praviloma se tekmovanja zaključijo do konca avgusta. Tekmovalci v težavnosti začnejo v zadnjih letih s tekmovanji v mesecu juliju, končajo pa jih do konca novembra. Tekmovanja v hitrostnem plezanju potekajo skozi celo leto in se praviloma odvijajo na prizoriščih, kjer vzporedno poteka tekmovanje v težavnostnem oz. balvanskem plezanju.

Število tekmovalcev, ki so se v sezoni udeležili vsaj ene tekme za svetovni pokal, se je v težavnostnem plezanju v moški konkurenci vseskozi gibalo med 106 in 169, pri ženskah pa med 71 in 127. Število sodelujočih držav je bilo do leta 2003 pod 30, po tem letu pa se je številka prvič dvignila do 31. V letih 2006 in 2011 so na tekmah svetovnega pokala v težavnostnem plezanju sodelovali predstavniki kar 44 držav. Število udeležencev je bilo v vseh sezonah zelo povezano s številom izvedenih tekmovanj, saj je bila udeležba najnižja v sezonah, kadar je bilo izvedenih najmanjše število tekmovanj. Tekmovanja v balvanskem plezanju so bila že v prvih sezonah pravi hit, saj je bilo število tekmovalcev hitro zelo podobno kot v težavnostnem plezanju. Število tekmovalcev pri moških se je gibalo med 107 in 197, pri ženskah pa med 68 in 159. Rekordna sezona, ko se je vsaj ene tekme za svetovni pokal udeležilo 197 moških in 159 žensk, je bila leta 2014. Da je balvansko plezanje celo nekoliko bolj razširjeno po svetu kot težavnostno plezanje, je vidno tudi iz podatka, da je bilo največje število sodelujočih držav 46. To se je zgodilo v sezoni leta 2015. Več kot 40 držav je sodelovalo še v sezonah 2011 in 2014. Tekmovanja v hitrostnem plezanju so se odvijala v senci tekmovanj v težavnostnem plezanju, kar govori o tem, da ta disciplina v tradicionalnih plezalnih državah med tekmovalci ni priljubljena, mnogi vrhunski športni plezalci so celo mnenja, da nima veliko skupnega s karakteristikami težavnostnega in balvanskega plezanja. Število tekmovalcev v hitrostnem plezanju ni nikoli preseгло številke 100 pri moških in 60 pri ženskah, največje število sodelujočih reprezentanc pa je bilo leta 2014, ko so se tekmovanj

udeležili predstavniki iz 22 držav, kar je polovico manj kot v težavnostnem in balvanskem plezanju (vsi podatki po letih so prikazani v prilogah 8 do 10).

Na tekmah svetovnega pokala v težavnostnem plezanju je v moški konkurenci od leta 1990 do 1993 štirikrat zapored zmagal Francois Legrand. Francozi so potem prevladovali vse do leta 1997, ko so skupno zmago v težavnostnem plezanju dosegli še Francois Lombard, Francois Petit, Arnaud Petit in ponovno Francois Legrand. Leta 1998 je njihovo prevlado prekinil odlični japonski plezalec Yuji Hirayama, ki je zmagal še leta 2000. Vmes je svojo drugo zmago v skupnem seštevku dosegel Francois Petit, od leta 2001 do 2003 pa je trikrat zapored zmagal še en francoski plezalec, Alexander Chabot. Zanimivo je, da po letu 2003 francoski plezalci niso osvojili nobene zmage v skupnem seštevku. Svetovni vrh se je širil, s tem pa smo dobili nove skupne zmagovalce, ki so prihajali iz različnih držav. Leta 2004 je naslov skupnega zmagovalca dosegel Čeh Tomasz Mrazek, nasledil ga je Italijan Flavio Crespì, v sezonah 2006 in 2007 pa je bil dvakrat zapored najboljši Španec Patxi Usobiaga Lakunza. Edino skupno zmago za Nizozemsko je leta 2008 osvojil Jorg Verhoeven. Leta 2009 je bil najboljši Adam Ondra, ki je skupno zmago ponovil še v sezoni 2015. Češki plezalec bi verjetno dosegel še več skupnih zmag, vendar v sezonah od 2010 do 2014 zaradi različnih razlogov, predvsem posvečanju plezanju v skali, ni nastopil na vseh tekmah svetovnega pokala. V sezoni 2010 je skupno zmago osvojil še en španski plezalec, Ramon Julian Puigblanque, v letih 2011 do 2014 pa sta po dve skupni zmagi osvojila Avstrijec Jakob Schubert v sezonah 2011 in 2014 in Japonec Sachi Amma v sezonah 2012 in 2013.

Ženska tekmovanja za svetovni pokal v težavnostnem plezanju sta do leta 1995 zaznamovali dve ameriški plezalki in Francozinja. Leta 1990 sta si skupno zmago razdelili Američanka Lynn Hill in Francozinja Isabelle Patissier, ki je bila najboljša tudi v sezoni 1991. V sezonah 1992 do 1995 je dominirala Američanka Robyn Erbesfield, ki je bila najboljša štirikrat zapored. V letih od 1996 do 2003 je sledilo obdobje, ko sta prevladovali francoska plezalka Liv Sansoz, ki je bila zmagovalka skupnega seštevka v sezonah 1996, 1998 in 2000, ter Muriel Sarkany, ki je bila najboljša v sezonah 1997, 1999, 2001, 2002 in 2003. Belgijka je s petimi skupnimi zmagami tudi rekorderka po številu skupnih zmag v svetovnem pokalu. Od leta 2004 do 2015 so si zmage v skupnem seštevku svetovnega pokala razdelile tekmovalke iz Avstrije, Slovenije in Južne Koreje. Od leta 2004 do 2006 je trikrat zapored zmagala Angela Eiter. Leta 2007 je prvo slovensko zmago dosegla Maja Vidmar. Za njo je bila dvakrat zapored najboljša Johanna Ernst, potem pa sta si po trikrat zmagi razdelili največji tekmiči zadnjih let Jain Kim v sezonah 2010, 2013 in 2014 in Mina Markovič v sezonah 2011, 2012 in 2015.

V balvanskem plezanju je v prvi sezoni leta 1999 pri moških skupno zmago osvojil Italijan Christian Core, ki je bil najboljši še v sezoni 2002. Leta 2000 je edino zmago za Španijo dosegel Pedro Pons. V sezoni leta 2003 je bil najboljši Francoz Jerome Meyer, ki je bil najboljši tudi v sezoni leta 2006. Drugi Francoz, ki se lahko pohvali s skupno zmago v svetovnem pokalu, je Daniel Du Lac, ki je bil najboljši leta 2004. Potem je sledilo obdobje, ko

je bil prvi favorit za skupno zmago avstrijski balvanski plezalec Kilian Fischhuber. S petimi skupnimi zmagami, v sezonah 2005, 2007, 2008, 2009 in 2011, je postal najboljši tekmovalec v zgodovini svetovnega pokala v balvanskem plezanju. V sezoni 2010 je svojo vsestranskost dokazal Adam Ondra, ki je po skupni zmagi v težavnostnem plezanju sezono prej zmagal še v skupnem seštevku balvanskega plezanja in s tem potrdil mnenje mnogih, da je najboljši športni plezalec vseh časov. V sezoni 2012 in 2013 sta skupno zmago dosegla dva ruska plezalca, Rustam Gelmanov in Dmitrii Shrafutdinov. V sezoni 2014 je bil najboljši Nmec Jan Hojer, v sezoni 2015 pa Korejec Jongwon Chon.

Prvih sedem sezon v ženski konkurenci svetovnega pokala v balvanskem plezanju je pripadlo francoskim plezalkam. Leta 1999 je bila najboljša Stephanie Bodet, potem sta sledili dve zaporedni zmagi Sandrine Levet, leta 2002 je bila najboljša Myriam Motteau, nato pa spet trikrat zapored Sandrine Levet, ki je s petimi skupnimi zmagami najboljša tekmovalka v zgodovini svetovnega pokala v balvanskem plezanju. Leta 2006 je zmagala Rusinja Olga Bibik, leto kasneje pa je še en naslov Franciji zagotovila Juliette Danion. Obdobje med letoma 2008 in 2015 sta po štirikrat skupno zmago dosegli dve tekmovalki. Avstrijka Anna Stöhr je bila najboljša v sezonah 2008, 2011, 2012 in 2013, Japonka Akiyo Noguchi pa v sezonah 2009, 2010, 2014 in 2015.

V hitrostnem plezanju so skozi vsa leta v moški in ženski konkurenci prevladovali ruski, ukrajinski in poljski tekmovalci. V moški konkurenci je skupna zmaga enajstkrat pripadla ruskim tekmovalcem, po štirikrat poljskim in ukrajinskim, enkrat pa je bil najboljši kitajski tekmovalec. Pri ženskah so skupno zmago desetkrat osvojile Rusinje, petkrat Ukrajinke, štirikrat Poljakinje in enkrat Francozinja (vsi zmagovalci in zmagovalke so zbrani v prilogi 13).

V vseh sezonah svetovnega pokala, razen v sezonah 1994, 1996 in 1997, ko so bila na sporedu svetovnega pokala le tekmovanja v težavnostnem plezanju, so razglasili tudi zmagovalce v kombinaciji dveh oz. treh disciplin. Do prve sezone, ko je bil na sporedu tudi svetovni pokal v balvanskem plezanju, so zmage v kombinaciji dosegali pretežno tekmovalci, ki so bili najboljši tudi v težavnosti. Po letu 1999 so pretežno zmagovali le tekmovalci in tekmovalke, ki so bili dobri v disciplinah težavnostno in balvansko plezanje. Najboljši hitrostni plezalci so v obdobju treh disciplin dosegli skupno zmago v letih 2002, 2003 in 2005 pri moških in leta 1999 pri ženskah. S standardizacijo plezalne stene in tekmovalne smeri za hitrostno plezanje so najboljši svoj trening v celoti posvetili tej disciplini in se tekmovanj v težavnostnem in balvanskem plezanju praktično niso udeleževali. V kombinaciji ima štiri zmage tudi Slovenija. V sezoni 2007 je bila najboljša Natalija Gros, v sezonah 2011 do 2013 pa trikrat zapored Mina Markovič (vsi zmagovalci in zmagovalke so zbrani v prilogi 14).

Svetovni pokal Kranj

Kranj ima najdaljšo tradicijo med organizatorji tekem za svetovni pokal v športnem plezanju. Pomembna prelomnica za organizacijo tekem za svetovni pokal v Sloveniji je bila ideja Športne zveze Kranj, ki je v sodelovanju s Tomom Česnom organizirala »master« tekmovanje. Njihov cilj je bil v Slovenijo pripeljati najboljše tekmovalce v športnem plezanju na svetu. Prva tekma za svetovni pokal v težavnostnem plezanju je bila organizirana leta 1996 na novi plezalni steni v športni dvorani na Zlatem polju. Udeležilo se jo je 152 plezalcev in plezalk iz 24 držav. Posebnost kranjske tekme je tudi, da že nekaj let poteka prenos finala na nacionalni televiziji, kar je v svetovnem merilu izjema oz. prava redkost. Tekma v Kranju je bila z izjemo dveh sezon vedno zaključna tekma svetovnega pokala. V močni konkurenci so odlične rezultate dosegale tudi slovenske plezalka in plezalci, saj so v dvajsetletni zgodovini dosegli 7 zmag v ženski in 1 zmago v moški konkurenci (Zgodovina, 2015).

Svetovni pokal Log-Dragomer

Na slovenskih tleh so bile v letih od 2011 do 2013 organizirane tudi tri tekme za svetovni pokal v balvanskem plezanju na zunanji balvanski steni v kraju Log-Dragomer. Člani Športnoplezalnega društva Korenjak s predsednikom Lorinom Möscho na čelu so se izkazali za odlične organizatorje, saj so pohvale na račun odlične organizacije prihajale tako od tekmovalcev kot predstavnikov Mednarodne zveze za športno plezanje. Žal po letu 2013 zaradi prevelikega finančnega zalogaja, ki ga je moralo društvo pretežno pokriti samo, tekmovanje ni bilo več organizirano. Na Logu je edino zmago za Slovenijo leta 2012 dosegla Mina Markovič (Organizacija, 2013).

4.1.4. Mednarodna tekmovanja mlajših kategorij

Prvo uradno mladinsko svetovno prvenstvo je bilo organizirano leta 1992 v Baslu. Takrat so mladi plezalci in plezalka nastopili v težavnostnem plezanju, v treh različnih starostnih kategorijah, mladinci in mladinke, kadeti in kadetinje ter starejši dečki in starejše deklice (ang. Juniors, Youth A, Youth B). Takšna razdelitev starostnih kategorij velja na uradnih mladinskih tekmovanjih v športnem plezanju še danes. Naslednje mladinsko svetovno prvenstvo je bilo organizirano leta 1994 v Leipzigu, potem pa so potekala vsako leto. Do leta 2000 je bilo na sporedu mladinskih svetovnih prvenstev le težavnostno plezanje, leta 2001 v Imstu pa je bilo prvič na sporedu hitrostno plezanje, ki v nadaljevanju ni bilo izvedeno le v letih 2004 in 2005. Prvo tekmovanje v balvanskem plezanju je bilo izpeljano šele na zadnjem mladinskem svetovnem prvenstvu v Arcu leta 2015.

Najkrajšo zgodovino velikih mladinskih tekmovanj imajo evropska prvenstva. Prvič so se plezalci mlajših kategorij za evropske naslove pomerili leta 2012. V francoskem Gemozacu so tekmovali v težavnostnem in hitrostnem plezanju. Leta 2013 je bilo prvič organizirano mladinsko evropsko prvenstvo v balvanskem plezanju, ki ga je gostil švicarski Grindelwald.

Tekmovanje v težavnostnem plezanju je potekalo v Imstu. Tudi naslednji dve prvenstvi 2014 in 2015 sta bili organizirani ločeno v disciplinah težavnostno in hitrostno plezanje ter balvansko plezanje.

Leta 1996 je bila v Dortmundu organizirana tudi prva tekma za evropski mladinski pokal, ki je v naslednjih letih pomenil pomembno tekmovanje za mlade plezalce na evropskih tleh. Začelo se je s tekmovanji v težavnostnem plezanju. Vsako leto je bilo organiziranih od tri do šest tekmovanj v težavnosti. Že v prvi sezoni je bilo organizirano tudi tekmovanje v Škofji Loki, po enoletnem premoru pa je bilo na slovenskih tleh tekmovanje organizirano v Kranju, kjer ga je Komisija za športno plezanje izvajala vse do leta 2012. Prvo tekmovanje za evropski mladinski pokal v hitrostnem plezanju je bilo organizirano leta 2001. Potem je sledil štiriletni premor, vse od leta 2006 pa je bilo organizirano vsaj eno tekmovanje. Tekmovanja v balvanskem plezanju, ki so med mladimi plezalci zelo priljubljena, so bila prvič organizirana leta 2011. To tekmovanje se je od leta 1996 do 2012 zelo razvijalo, saj se je število udeležencev povečevalo. V zadnjih treh letih je število tekmovanj zelo padlo, zmanjšala se je tudi udeležba.

4.1.5. Druga pomembna mednarodna tekmovanja

Razvoj športnega plezanja v svetu dokazuje tudi večje število drugih mednarodnih tekmovanj. V nadaljevanju smo izbrali nekaj tekmovanj, ki so po našem mnenju pomembno vplivala na razvoj in prepoznavnost športnega plezanja v svetu. Predvsem gre za tekmovanja, katerih namen je popularizacija športnega plezanja po svetu. Nekatera med njimi so marketinško zelo dobro podprta s strani proizvajalcev športnoplezalne opreme, kar posledično prinaša najboljšim tekmovalcem tudi relativno dobre finančne nagrade. Značilno za vse te dogodke je tudi, da se v času tekmovanja dogaja še mnogo drugih športnoplezalnih dejavnosti.

Svetovne igre

Med večja uradna tekmovanja sodijo tudi Svetovne igre, na katerih se zberejo športniki športnih panog, ki niso na sporedu olimpijskih iger. Potekajo na štiri leta, športni plezalci pa so tekmovali v disciplinah težavnostno in hitrostno plezanje. Športno plezanje je bilo prvič na sporedu leta 2005 v Duisburgu, kjer sta v težavnostnem plezanju zmagala Patxi Usobiaga Lakunza (ŠPA) in Angela Eiter (AVT), v hitrostnem plezanju pa ruska tekmovalca Alexander Peshekhonov in Anna Saulevich. Na prvih svetovnih igrah je sodelovalo le 8 najboljših tekmovalcev v posamezni disciplini, kvote pa so bile določene tudi na podlagi zastopanja posameznih celin. Na naslednjih svetovnih igrah v Tajpeju je lahko v vsaki disciplini nastopilo 18 tekmovalcev. Na igrah v mestu Kaohsiung je vrhunski rezultat z zmago v težavnostnem plezanju dosegla Maja Vidmar. Njen uspeh je čez štiri leta v Kolumbiji ponovila še Mina Markovič (World Competitions, Results, 2016).

Arco Rock Master Festival

Plezalni festival v italijanskem mestu Arco spada med največje plezalne dogodke na svetu. Prvo tekmovanje so organizirali že leta 1987. Vsako leto je osrednji dogodek tega festivala »master« tekmovanje, na katerem sodelujejo najboljši športni plezalci in plezalka na svetu. V zadnjih letih so organizatorji poskrbeli, da pomemben del dogajanja predstavlja eno od velikih tekmovanj. Tako so leta 2010 izvedli generalko za člansko svetovno prvenstvo, ki je bil na sporedu leta 2011, od leta 2012 dalje so organizirali tekmo za svetovni pokal v hitrostnem plezanju, leta 2014 mladinsko evropsko prvenstvo v balvanskem plezanju, leta 2015 pa mladinsko svetovno prvenstvo. Leta 2011 so na svetovnem prvenstvu nastopili tudi plezalci v paraplezanju, nato pa so vsako leto izpeljali tudi tekmo za svetovni pokal v paraplezanju. Zelo prepoznavo je tudi tekmovanje plezalcev mlajših od 14 let, ki se vsako leto pomerijo v treh disciplinah športnega plezanja. V zadnjih letih so organizatorji tekmovalni program razširili in na spored dodali tekmovanje v balvanskem plezanju, kjer nastopajo vrhunski povabljeni plezalci (Rock Master Festival, 2016).

Masters Serre Chevalier

Med pomembnejša tekmovanja v devetdesetih letih je spadalo tudi masters tekmovanje v francoskem Serre Chevalierju. Prvo uradno tekmovanje je bilo organizirano leta 1992, na katerem sta zmagala Robyn Erbesfield (ZDA) in Yuyi Hirayama (JAP). Prva od naših se je prestižne tekme leta 1995 udeležila Martina Čufar. Tekmovanje je potekalo 18 let. Od slovenskih tekmovalk je v letih 2004 in 2008 dvakrat zmagala Natalija Gros ter leta 2002 Martina Čufar. Na stopničke se je z drugim mestom uvrstila tudi Maja Vidmar (IFSC, 2016).

Adidas Rockstars

Gre za mlado tekmovanje, katerega glavni namen je popularizacija športnega plezanja. Prvič je bilo organizirano leta 2011 v avstrijski dolini Ötztal, leta 2012 pa so ga preselili v Porsche Arena v Stuttgartu. Na tekmovanju nastopajo le povabljeni tekmovalci, ki so v večini med najboljšimi balvanskimi plezalci v svetovnem pokalu ali pa spadajo med najboljše plezalce v skalnem balvanskem plezanju. Leta 2013 je na tem tekmovanju edino zmago za Slovenijo dosegel Jernej Kruder, ki je bil še enkrat tretji. Eno drugo mesto je osvojila Mina Markovič, tretje pa Janja Garnbret (EventInfo, Results, 2016).

Psico Bloc

Tekmovanje velja za enega najbolj zanimivih v športnem plezanju. Prvič je bilo organizirano leta 2013 v Olimpijskem parku v Park Cityju v ameriški zvezni državi Utah, kjer je leto kasneje potekala tudi druga izvedba. Leta 2015 so ga organizirali v Milanu. Tekmovalci se pomerijo na plezalni steni, ki je postavljena nad vodo, v katero padejo v primeru padca. Plezalna stena in smer sta vsako leto enaki, tako da merijo tudi časovni rekord preplezane smeri, ki od plezalcev zahteva kombinacijo težavnostnega in hitrostnega plezanja. Plezajo v parih na izpadanje. Zmagovalec para je tisti tekmovalec, ki hitreje pride na vrh smeri oz. smer

prepleza višje. Leta 2014 se je tekmovanja udeležil tudi slovenski plezalec Klemen Bečan (Psico Bloc, Results, 2016).

Melloblocco

Festival Melloblocco v dolini Mello in Masino v Italiji velja za enega največjih srečanj balvanskih plezalcev na svetu. Prvič je bil organiziran leta 2004, leta 2015 pa so organizatorji zabeležili rekordno število plezalcev, saj se jih je zbralo več kot 9.000. Glavni namen srečanja je poleg druženja plezalcev z vsega sveta razvoj balvanskih plezališč v obeh dolinah. Organizatorji v ta namen priredijo tudi tekmovanje balvanskih plezalcev. Vsako leto pripravijo nekaj novih balvanskih problemov različnih težavnostnih stopenj. Zmaga tisti tekmovalac, ki v nekaj dneh prepleza največ balvanskih problemov. Na zadnjem tekmovanju je zmagala mlada slovenska tekmovalka Janja Garnbret (Melloblocco History Channel, 2016).

iRCC

Pokal Alpe Adria iRCC je za slovenski prostor zelo pomembno mednarodno regionalno tekmovanje v športnem plezanju, na katerem plezajo vse kategorije, najbolj številčne pa so kategorije plezalcev do 16 let. Prva sezona je bila izpeljana leta 2009. Tekmovanj se množično udeležujejo tudi slovenski klubi, v ŠPO Radovljica pa vsako leto v sklopu pokala organizirajo tekmo v balvanskem plezanju (Storitev rezultati, 2016).

4.1.6. Tekmovanja v paraplezanju

Prvo uradno tekmovanje v paraplezanju je bilo organizirano leta 2008 v okviru tekme za svetovni pokal v Moskvi. Sprva se je tekmovanj udeleževalo zelo malo tekmovalcev in so bila namenjena promociji športnega plezanja med invalidi. Leta 2010 so bila organizirana že tri tekmovanja. Leta 2011 v Arcu so paraplezalci prvič nastopili na svetovnem prvenstvu. Od takrat so bila ta tekmovanja redno uvrščena na program svetovnih prvenstev, še vedno pa je bilo vsako leto izvedenih tudi nekaj tekem svetovnega pokala. Za Slovenijo je v tem obdobju plezala le Tanja Glušič v kategoriji slepih in slabovidnih. Njen največji uspeh je srebrna medalja na svetovnem prvenstvu v Gijonu leta 2014 (IFSC, 2016).

4.2. Dosežki slovenskih plezalcev na mednarodnih tekmovanjih

Slovenski tekmovalci v športnem plezanju so v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja, predvsem pa v zadnjih petnajstih letih naredili velik napredek na tekmovanjih najvišje ravni. Do leta 1996 so dosegali zelo povprečne rezultate. S prihodom Martine Čufar smo dobili prvo tekmovalko, ki je bila sposobna dosegati vrhunške rezultate. Kasneje smo pri ženskah dobili še pet tekmovalk, ki so slovensko športno plezanje držale v svetovnem vrhu. To so bile Natalija Gros, Maja Vidmar, Mina Markovič in Janja Garnbret. V moški konkurenci smo imeli

pred letom 2008 le eno vrhunsko uvrstitev, ki jo je dosegel Aljoša Grom. Potem so slovenski tekmovalci dosegali povprečne rezultate. S prihodom Klemna Bečana smo dobili tekmovalca, ki se je bil sposoben prebiti na zmagovalni oder največjih tekmovanj. V zadnjem obdobju nas z vrhunskimi rezultati razveseljuje Domen Škofic. V nadaljevanju smo pripravili podroben pregled tekmovalnih dosežkov slovenskih plezalcev po posameznih obdobjih. Seznam slovenskih tekmovalcev z vsemi uvrstitvami na zmagovalni oder pomembnih tekmovanj na koledarju mednarodne zveze za športno plezanje od 1990 do 2015 je prikazan v prilogi 15. Vsi rezultati tekmovanj, ki spadajo pod okrilje IFSC, so pridobljeni iz uradnih rezultatov, objavljenih na spletni strani IFSC.

4.2.1. Dosežki slovenskih plezalcev na mednarodnih tekmovanjih v članski kategoriji

Obdobje od leta 1990 do 1993

Podrobnejši pregled rezultatov na največjih tekmovanjih v obdobju od leta 1990 do 1993 je pokazal, da so slovenski plezalci dosegali zelo povprečne rezultate. Najboljši rezultat v težavnostnem plezanju pri moških je 11. mesto Tadeja Slabeta na evropskem prvenstvu v Frankfurtu leta 1992, v ženski konkurenci pa 15. mesto Metke Lukančič na svetovnem prvenstvu v Innsbrucku leta 1993. Na tekmah za svetovni pokal se nobenemu tekmovalcu ni uspelo prebiti med deseterico. Najboljši uvrstitvi do leta 1993 sta uspeli Lukančičevi 11. mesto in Mateju Mejovšku 15. mesto.

Obdobje od leta 1994 do 1995

Sezoni 1994 in 1995 lahko opredelimo za prvi korak slovenskih športnih plezalcev k svetovnemu vrhu. V sezoni 1994 sta se Martina Čufar s 6. mestom in Metka Lukančič s 7. mestom prvič prebili med najboljšo deseterico. V sezoni 2015 je Martina Čufar še bolj napredovala. Na posameznih tekmah svetovnega pokala je bila dvakrat na 5. mestu in enkrat na 8. mestu, kar je bilo dovolj za 7. mesto v skupnem seštevku. Na svetovnem prvenstvu v Ženevi je Martina v težavnostnem plezanju dosegla 15. mesto.

Obdobje od leta 1996 do 2000

To obdobje, v katerem so slovenski plezalci vidnejše rezultate še vedno dosegali v težavnostnem plezanju, je zaznamoval vzpon tekmovalnih dosežkov Martine Čufar. Leta 1996 je v Val d'Iserju z 2. mestom dosegla svoje prve stopničke na mednarodnih tekmovanjih. Kot edina slovenska tekmovalka je bila povabljena tudi na master tekmovanje v Arcu, kjer je med elito dosegla 5. mesto. Na prvi tekmi svetovnega pokala v Kranju je pred domačim občinstvo plezala v finalu in dosegla 6. mesto. V tej sezoni je s 7. mestom zelo dober rezultat na evropskem prvenstvu v Parizu dosegla Maja Šuštar. Aljoša Grom je s 6. mestom na tekmi svetovnega pokala v Gradcu dosegel prvi finale za slovenske plezalce v moški konkurenci.

Leta 1997 so slovenski tekmovalci v svetovnem pokalu dosegli prvi uvrstitvi na zmagovalni oder v ženski in moški konkurenci. Martina Čufar je dosegla 2. mesto na tekmi v Courmayerju, Aljoša Grom pa 3. mesto na tekmi v Imstu. Čufarjeva je sezono svetovnega pokala končala na 5. mestu. Leta 1998 je bil vrhunec sezone evropsko prvenstvo v Nürnberg, kjer je Martina Čufar dosegla 5. mesto in s tem popravila najboljšo uvrstitev slovenskih plezalcev na prvenstvih. V tem letu v svetovnem pokalu slovenski plezalci niso dosegli nobene uvrstitve med najboljše tri.

Po malo slabši sezoni je Martina Čufar leta 1999 naredila nov korak. Z 2. in 3. mestom se je prvič v eni sezoni dvakrat uvrstila na zmagovalni oder na posamičnih tekmah za svetovni pokal. V skupnem seštevku je s 3. mestom priborila prvo uvrstitev med najboljše tri za slovensko plezanje. Na svetovnem prvenstvu v Birminghamu je dosegla 6. mesto. V tej sezoni je zelo dober rezultat uspel tudi Juretu Golobu, ki je na tekmi za svetovni pokal v balvanskem plezanju v Cortini d'Ampezzo dosegel 5. mesto, kar je bila do takrat daleč najboljša slovenska uvrstitev slovenskih plezalcev v tej disciplini.

V sezoni 2000 je Čufarjeva na tekmah za svetovni pokal dosegla tri uvrstitve na zmagovalni oder. Na zadnji tekmi v Kranju je imela celo možnost za zmago, a jo je v superfinalu premagala francoska plezalka Liv Sansoz. V tej sezoni je dvakrat na stopničkah stala še na »master« tekmovanjih v Bruslju in Arcu.

Leto 2001 – naslov svetovne prvakinja za Martino Čufar

Sezono 2001 lahko označimo za najuspešnejšo sezono Martine Čufar in vrhunec njene kariere. Na svetovnem prvenstvu v Wintherthurju je bila v težavnostnem plezanju najboljša in dosegla naslov svetovne prvakinja. V skupnem seštevku svetovnega pokala je sezono končala na 2. mestu, na posamičnih tekmah je dosegla prvi zmagi in še dve uvrstitvi na najnižjo stopničko. Z vrhunskimi uvrstitvami je nadaljevala tudi na »master« tekmovanjih. V Bruslju in Arcu je dosegla 1. mesto, v Serre Chevalierju pa 3. mesto. S svojimi dosežki je prepričala strokovno javnost in kot prva športna plezalka prejela Bloudkovo nagrado (Bloudkova nagrada, 2016). V tej sezoni se je začela v ospredje prebijati Natalija Gros, ki je v težavnostnem plezanju s štirimi uvrstitvami v finale svetovnega pokala dosegla 6. mesto v skupnem seštevku.

Obdobje od leta 2002 do 2006

V tem obdobju so se nadaljevali vrhunski rezultati slovenskih plezalk, v moški konkurenci pa še vedno nismo imeli tekmovalca, ki bi bil na tekmovanjih sposoben doseči vrhunski rezultat. Leta 2002 je Martina Čufar dosegla prve stopničke na evropskih prvenstvih za Slovenijo. V Chamonixu je v težavnostnem plezanju dosegla 2. mesto. V skupnem seštevku svetovnega pokala je sezono končala na 3. mestu. Na posamičnih tekmah je bila enkrat prva in enkrat druga. V tej sezoni se je svojih prvih stopničk v svetovnem pokalu veselila Natalija Gros, ki je

domačo tekmo v Kranju končala na 2. mestu, na tekmi v Bolzanu pa je zasedla 3. mesto. V skupnem seštevku je sezono končala tik za stopničkami.

Sezona 2003 je bila za slovensko plezanje ena najslabših v obdobju, ko je vrhunske rezultate dosegala Martina Čufar. V svetovnem pokalu v težavnostnem plezanju je Martina dosegla dve uvrstitvi na oder za zmagovalke, v skupnem seštevku pa je zasedla 7. mesto. Natalija Gros v tej sezoni ni tekmovala, prihajal pa je mladi rod tekmovalk z Majo Vidmar na čelu, ki je v tej sezoni s 3. mestom v Edinburgu dosegla svoje prve stopničke na tekmah za svetovni pokal. 3. mesto je zasedla tudi na »master« tekmovanju v Bruslju, kjer je zmagala Martina Čufar. To je bila prva dvojna uvrstitev slovenskih plezalk na zmagovalni oder na pomembnih mednarodnih tekmovanjih. Na tekmi v Imstu in Kranju sta nase opozorila Tomaž Valjavec in Klemen Bečan, ki sta se prvič uvrstila v finale svetovnega pokala.

Leta 2004 se je med tekmovalke vrnila Natalija Gros, ki je na glavni tekmi sezone v težavnostnem plezanju, evropskem prvenstvu v Leccu, z 2. mestom izenačila najboljšo slovensko uvrstitev na evropskih prvenstvih. V svetovnem pokalu je v težavnostnem plezanju dosegla svojo prvo zmago. Na zaključni tekmi v Kranju se je uvrstila na 2. mesto, v skupnem seštevku svetovnega pokala pa je dosegal 3. mesto, kar je bila do takrat njena najboljša uvrstitev. Na »mastru« v Serre Chevalierju je dosegla svojo prvo zmago. Martina Čufar je v tej sezoni na tekmah za svetovni pokal dosegla dve 2. mesti, svoj talent pa je z dvema 3. mestoma potrdila Maja Vidmar, ki je skupaj z Natalijo Gros poskrbela za prvo dvojno uvrstitev slovenskih plezalk na zmagovalni oder na domači tekmi v Kranju.

V sezoni 2005 je Šanghaju svojo prvo zmago svetovnega pokala v težavnostnem plezanju dosegla Maja Vidmar. Na koncu je bila v skupnem seštevku na odličnem 2. mestu, saj je zmagi dodala še tri 2. mesta in tri 3. mesta. Na velikih tekmovanjih je bila v tej sezoni naša najboljša Natalija Gros. Na prvem nastopu športnih plezalcev na svetovnih igrah v Duisburgu je v težavnostnem plezanju zasedla 2. mesto, na svetovnem prvenstvu v Münchnu pa se ji je kot edini slovenski predstavnici uspelo uvrstiti v finale, kjer je zasedla 7. mesto. Dvakrat v sezoni je stala tudi na stopničkih svetovnega pokala v težavnostnem plezanju.

Leta 2006 je svoj najboljši rezultat na velikih tekmovanjih do takrat dosegla Maja Vidmar. Na evropskem prvenstvu v Ekaterinburgu je osvojila 3. mesto in postala tretja Slovenka z medaljo na prvenstvih stare celine. V svetovnem pokalu se je to sezono štirikrat uvrstila na oder za zmagovalke, najboljši rezultat pa je z zmago dosegla na domači tekmi v Kranju. V skupnem seštevku je končala na 3. mestu. V težavnostnem plezanju se je štirikrat med najboljše tri uvrstila tudi Natalija Gros, ki je s 3. mestom v Moskvi dosegla svoje prve stopničke na tekmi svetovnega pokala v balvanskem plezanju. Sezona je bila prelomna tudi za mlado Ptujčanko Mino Markovič, ki se je z 2. mestom na tekmi v Xiningu prvič uvrstila na stopničke tekem svetovnega pokala v težavnostnem plezanju. Uspeh je dopolnila s 3. mestom na tekmi v Šanghaju.

Leto 2007 – zmaga v skupnem seštevku svetovnega pokala v težavnosti za Majo Vidmar

Sezono 2007 je v svetovnem merilu najbolj zaznamovala Maja Vidmar. S šestimi posamičnimi zmagami na tekmah za svetovni pokal v težavnostnem plezanju je suvereno slavila zmago v skupnem seštevku, kar je bila prva skupna zmaga v zgodovini slovenskega športnega plezanja. Uspeh je dopolnila s 3. mestom v težavnostnem plezanju na svetovnem prvenstvu v Avilesu. To sezono je dosegla tudi 2. mesto na »mastru« v Arcu. Natalija Gros se je začela vse bolj posvečati balvanskemu plezanju. Odločitev se je izkazala za pravilno, saj je v tej sezoni že zmagala na dveh tekmah za svetovni pokal. Poleg tega je bila še enkrat druga in sezono končala na 3. mestu v skupnem seštevku balvanskega plezanja. Še vedno je bila sposobna dosegati tudi vrhunske rezultate v težavnostnem plezanju. Dvakrat je dosegla 3. mesto, kar je zadostovalo še za eno slovensko zmago v skupnem seštevku svetovnega pokala, saj je bila Natalija najboljša v kombinaciji treh disciplin. V tej sezoni sta se na stopničke svetovnega pokala v težavnostnem plezanju uvrstili še Mina Markovič, ki je bila druga na tekmi v Zürichu, Lucija Franko pa je s 3. mestom na tekmi v Kranju dosegla svojo edino uvrstitev med najboljše tri na tekmah najvišje ravni. V tej sezoni se je od tekmovanj poslovila naša najuspešnejša tekmovalka do takrat Martina Čufar.

Leto 2008 – naslov evropske prvakinje za Natalijo Gros

Sezono 2008 lahko označimo za najuspešnejšo tekmovalno sezono slovenske reprezentance v športnem plezanju. Evropsko prvenstvo v Parizu so zaznamovali odlični nastopi Natalije Gros in celotne slovenske reprezentance, ki se je s tekmovanja vrnila s petimi medaljami. Naslov evropske prvakinje je osvojila v balvanskem plezanju in v kombinaciji. Na evropskem prvenstvu v Parizu so vrhunske uvrstitve dosegli še Maja Vidmar in Mina Markovič z 2. in 3. mestom v težavnostnem plezanju ter Klemen Bečan s 3. mestom v kombinaciji. Maja Vidmar je z dvema posamičnima 1. mestoma ter enim 2. in 3. mestom sezono zaključila na 2. mestu v skupnem seštevku svetovnega pokala v težavnosti. Uspeh je s skupnim 3. mestom dopolnila Mina Markovič, ki je na posamičnih tekmah v težavnostnem plezanju dosegla 1. mesto, 2. mesto ter 3. mesto. Natalija je uspeh evropskega prvenstva dopolnila z vrhunskimi uvrstitvami v svetovnem pokalu. V balvanskem plezanju je na posamičnih tekmah dosegla 2. in 3. mesto, v težavnostnem plezanju pa 2. mesto. Skupek točk svetovnega pokala ji je na koncu sezone prinesel 3. mesto v kombinaciji. Klemen Bečan je dosegel zgodovinski rezultat v moški konkurenci. Na zadnji tekmi svetovnega pokala v težavnostnem plezanju v Kranju je Sloveniji priboril prvo zmago, pred tem pa je že dosegel 3. mesto na tekmi v Chamonixu. Kot druga slovenska plezalka se je na zmagovalni oder tekem za svetovni pokal v balvanskem plezanju uvrstila Katja Vidmar, ki je na tekmi v Fieri zasedla 2. mesto, na tekmi v Moskvi pa si je 2. mesto delila z Natalijo Gros. Slovenski plezalci so bili znova uspešni tudi na »master« tekmovanjih. Mina Markovič je bila v Serre Chevalierju najboljša v težavnostnem plezanju, v isti disciplini je v Arcu, kjer je bila Maja Vidmar na 2. mestu, zasedla 3. mesto, v balvanskem delu tekmovanja pa je 2. mesto zasedla Katja Vidmar.

Leto 2009 – zmaga Maje Vidmar na svetovnih igrah in dve medalji na svetovnem prvenstvu

Sledila je še ena odlična sezona za slovensko plezanje. Maja Vidmar je na svetovnih igrah v Kaohsiungu (Tajpej) pokorila vso konkurenco in dosegla prvo zmago za slovensko plezanje na tem tekmovanju. Na svetovnem prvenstvu v Qinghaiju na Kitajskem je dosegla bronasto medaljo v težavnostnem plezanju, enako uvrstitev pa je Mina Markovič dosegla v kombinaciji. V svetovnem pokalu sta Maja Vidmar in Mina Markovič dosegli eno zmago v težavnostnem plezanju. Vidmarjeva je še z enim 2. in 3. mestom na posamičnih tekmah na koncu sezone osvojila 3. mesto v skupnem seštevku. Znova je bila vrhunsko pripravljena Natalija Gros. V balvanskem in težavnostnem plezanju je v svetovnem pokalu dosegla 2. mesto, enako uvrstitev je dosegla tudi na koncu sezone v skupni razvrstitvi balvanskega plezanja. Klemen Bečan je sezono zaključil na 3. mestu v skupnem seštevku svetovnega pokala v kombinaciji. Na »master« tekmovanjih v težavnostnem plezanju je Natalija Gros zmagala v Serre Chevalierju, Mina Markovič pa je dosegla 2. mesto v Arcu.

Leto 2010 – evropski naslov za Mino Markovič v kombinaciji

Leta 2010 je bilo evropsko prvenstvo organizirano v Avstriji. Balvansko prizorišče so pripravili v središču Innsbrucka, v težavnostnem in hitrostnem plezanju pa so se tekmovalci pomerili v Imstu. Slovenija na tem tekmovanju ni dosegla stopničk v posameznih disciplinah, vseeno pa so naši plezalci domov prinesli tri medalje v kombinaciji. Mina Markovič je osvojila zlato, Natalija Gros in Klemen Bečan pa srebrno medaljo. Mina Markovič je sezono svetovnega pokala v težavnostnem plezanju končala na 2. mestu. Na posamičnih tekmah je od najboljših uvrstitev dosegla dve 2. mesti. Na posamičnih tekmah za svetovni pokal v težavnostnem plezanju sta se po enkrat na 3. mesto uvrstili tudi Maja Vidmar in Natalija Gros. Grosova je sezono zaključila na 3. mestu v skupnem seštevku svetovnega pokala v kombinaciji.

Leto 2011 in 2012 – dve zaporedni zmagi v skupnem seštevku svetovnega pokala v težavnostnem plezanju za Mino Markovič

Sezoni 2011 in 2012 je s svojimi rezultati zaznamovala Mina Markovič. V letu 2011 je za skupno zmago v težavnostnem plezanju na posamičnih tekmah dosegla kar pet 1. mest, tri 2. in eno 3. mesto. Najboljša v sezoni je bila tudi v kombinaciji. Sezono je Markovičeva obogatila še s 3. mestom v kombinaciji na svetovnem prvenstvu v Arcu ter z zmago na tekmi za svetovni pokal v balvanskem plezanju v Münchnu. Skupno je v balvanski razvrstitvi zasedla končno 5. mesto. Brez uvrstitve med najboljše tri je ostala le v Valenceju, kjer se je uvrstila na 5. mesto. Njen uspeh je s 3. mestom v skupnem seštevku dopolnila Maja Vidmar, ki je od najboljših uvrstitev na posamičnih tekmah dosegla po eno 1., 2. in 3. mesto. V moški konkurenci se je najbolj izkazal Klemen Bečan, ki je dosegel dve 2. mesti na posamičnih tekmah za svetovni pokal v balvanskem plezanju. Za vrhunsko uvrstitev v skupnem seštevku bi moral dosegati bolj konstantne rezultate skozi celo sezono. Ker je imel tudi dobre rezultate v težavnostnem plezanju, je sezono končal na skupnem 3. mestu v kombinaciji. Za športne dosežke v letu 2011 sta Mina Markovič in Natalija Gros prejeli Bloudkovo plaketo.

Leta 2012 je Mina Markovič ponovila uspeh iz predhodne sezone in še drugič zmagala v skupnem seštevku svetovnega pokala v težavnostnem plezanju. Na posamičnih tekmah je dosegla tri 1. mesta, s četrtem mestom je le dvakrat ostala brez odra za zmagovalce. Drugič zapored je osvojila tudi skupno zmago v kombinaciji. Markovičeva je imela svojo najboljšo sezono tudi v balvanskem plezanju. Dvakrat se je uvrstila na stopničke, zmagala je na domači tekmi na Logu ter bila druga na Dunaju, kar je bilo na koncu dovolj za 4. mesto v skupnem seštevku svetovnega pokala. Tri vrhunske uvrstitve na posamičnih tekmah svetovnega pokala so kljub poškodbam uspele Maji Vidmar, ki je bila trikrat tretja. Vrhunec sezone je predstavljalo svetovno prvenstvo v Parizu, kjer Mina Markovič, zaradi poškodbe ni nastopila. Tudi Maja Vidmar ni nastopila stoodstotno pripravljena, zato ni dosegla vidnejše uvrstitve. Mina Markovič je s svojimi dosežki prepričala strokovno javnost in kot druga športna plezalka prejela Bloudkovo nagrado, športni novinarji pa so jo razglasili za tretjo najboljšo športnico v Sloveniji (Bloudkova nagrada, 2016; Športnik leta 2012, 2012).

Leto 2013 – zmaga Mine Markovič na svetovnih igrah v Caliju

Leta 2013 je Mina Markovič nadaljevala z vrhunskimi uvrstitvami. Vrh sezone sta predstavljali dve tekmovanji, in sicer evropsko prvenstvo, ki je bil razdeljen na dva termina in dve prizorišči ter svetovne igre, ki jih je gostilo kolumbijsko mesto Cali. Markovičeva je še naprej krojila vrh tudi na tekmah svetovnega pokala. Od velikih tekmovanj je bilo najprej na sporedu evropsko prvenstvo v težavnostnem plezanju v Chamonixu, kjer je osvojila srebrno medaljo. Sledile so svetovne igre, kjer je ponovila uspeh Vidmarjeve izpred štirih leti in v težavnostnem plezanju Sloveniji zagotovila drugo zlato medaljo. Balvanski del evropskega prvenstva je gostil Eindhoven, kjer je bila še enkrat druga, enak uspeh pa je dosegla tudi v kombinaciji. V svetovnem pokalu težavnostnega plezanja sta z Jain Kim prikazali eno najbolj izenačenih sezon, kjer sta bili daleč najboljši tekmovalki. O tem govori dejstvo, da je bila Markovičeva druga s tremi 1. mesti, tremi 2. mesti ter enim 3. in 4. mestom. V tej sezoni je prvič opozoril nase Domen Škofic, ki je s 4. mestom dosegel svojo najboljšo uvrstitev na tekmah za svetovni pokal v težavnostnem plezanju.

Leto 2014 – Jernej Kruder drugi na svetovnem prvenstvu v Münchnu

V 2014 je vrhunec sezone predstavljalo svetovno prvenstvo. Tekmovanja v težavnostnem in hitrostnem plezanju je gostil španski Gijon, tekmovanje v balvanskem plezanju pa so izvedli v Münchnu, kjer je Jernej Kruder dosegel nov zgodovinski rezultat za slovensko plezanje. Z drugim mestom je postal prvi slovenski tekmovalec, ki je dosegel medaljo v moški konkurenci na največjih tekmovanjih, za ta dosežek pa je kot prvi športni plezalec prejel Bloudkovo plaketo. Dve vrhunski uvrstitvi na prvenstvu je ponovno dosegla Mina Markovič, ki je bila v Gijonu druga v težavnostnem plezanju, v Nemčiji pa je osvojila še bronasto medaljo v kombinaciji. V svetovnem pokalu se je v ženski konkurenci ponovil dvoboj med najboljšima tekmovalkama v težavnostnem plezanju tega obdobja Mina Markovič in Jain Kim. Naša tekmovalka je bila kljub vrhunskemu rezultatom ponovno druga, enak uspeh ji je uspel tudi v kombinaciji. V tej sezoni je na posamičnih tekmah zmagala trikrat. Za drug lep uspeh v

moški konkurenci je poskrbel Domen Škofic. Svoje prve tri uvrstitve na zmagovalni oder na tekmah za svetovni pokal v težavnostnem plezanju je kronal s skupnim tretjim mestom v kombinaciji.

Leto 2015 – evropski naslov za Markovičevo in prva zmaga v svetovnem pokalu za Škofica

Evropsko prvenstvo v Chamonixu je Sloveniji prineslo prvo dvojno zmago v zgodovini na največjih tekmovanjih. Zmagala je Mina Markovič, na drugo mesto pa se je v svoji prvi tekmi v članski konkurenci uvrstila komaj šestnajstletna Janja Garnbret. Tekma je štela tudi za točke svetovnega pokala. Markovičeva je sezono še tretjič sklenila kot najboljša tekmovalka v težavnostnem plezanju. Na posamičnih tekmah je dosegla tri zmage in eno 2. mesto. Svojo prvo zmago v svetovnem pokalu je v Puursu dosegel Domen Škofic. Slovensko plezanje pa je v tej sezoni dobilo še eno vrhunsko plezalko v članski konkurenci. Janja Garnbret je nastopila na treh tekmah in se na vseh uvrstila na oder za zmagovalke. Dvakrat je bila druga in enkrat tretja. Športni novinarji so znova opazili rezultate Mine Markovič in jo drugič razglasili za tretjo najboljšo športnico v Sloveniji (Mina Markovič tretja na izboru športnice leta 2015, 2015).

4.2.2. Dosežki slovenskih plezalcev na mednarodnih tekmovanjih v mladinski kategoriji

Slovenski športni plezalci so vrhunske rezultate dosegali tudi v mladinskih kategorijah. Poleg športnikov, ki so kasneje dosegali vrhunske uvrstitve v članski konkurenci, so v mlajših kategorijah dosegali vrhunske rezultate tudi tekmovalci, ki se v članski konkurenci niso uveljavili ali pa so predčasno zaključili svojo tekmovalno pot.

Na 23 mladinskih svetovnih prvenstvih je slovenska reprezentanca le petkrat ostala brez uvrstitve na zmagovalni oder. To se je zgodilo na drugem svetovnem prvenstvu leta 1994, najslabše obdobje za Slovenijo pa je bilo od leta 2004 do 2008. Takrat so naši mladi plezalci in plezalke dosegli dve medalji le na svetovnem prvenstvu v Pekingu leta 2005. Po letu 2009 je nova generacija plezalcev, kljub vse ostrejši konkurenci, znova ujela stik s svetovnim vrhom. Prvo medaljo za slovensko plezanje na mladinskih svetovnih prvenstvih je z drugim mestom leta 1992 v Baslu v težavnostnem plezanju dosegla Nataša Stritih. Skupaj so slovenski tekmovalci na svetovnih mladinskih prvenstvih osvojili 13 zlatih, 18 srebrnih in 13 bronastih medalj. Od tega so 35 medalj osvojili v težavnostnem plezanju, 3 v balvanskem in 6 v hitrostnem plezanju. Vsi naslovi svetovnih prvakov so bili doseženi v težavnostnem plezanju, razen enega naslova leta 2015, ko je Janja Garnbret postala svetovna prvakinja v balvanskem plezanju. Ta disciplina je bila takrat sploh prvič na sporedu mladinskih svetovnih prvenstev. Najbolj uspešni svetovni prvenstvi, kjer so naši tekmovalci dosegli po 5 medalj, sta bili leta 1996 v Moskvi in leta 2015 v Arcu. S tremi doseženimi naslovi svetovne prvakinja je bila najuspešnejša Natalija Gros, po dva naslova pa so osvojili Tomaž Valjavec, Jure Raztresen in Janja Garnbret. Seznam vseh slovenskih nosilcev medalj je prikazan v prilogi 19.

Mladinska evropska prvenstva imajo kratko zgodovino, saj je bilo prvič organizirano leta 2012 v Gemozacu. Slovenska mladinska reprezentanca se je z vseh prvenstev vrnila z več medaljami. Skupaj je dosegla 19 medalj, od tega kar 12 zlatih, 4 srebrne in 3 bronaste. V težavnostnem plezanju so dosegli 5 naslovov evropskih prvakov, v balvanskem pa 7. Daleč najuspešnejša med vsemi je bila Janja Garnbret, ki je v dveh starostnih kategorijah šestkrat postala evropska prvakinja, med fanti sta po dva naslova osvojila Domen Škofic in Matic Kotar. Seznam vseh slovenskih nosilcev medalj je prikazan v prilogi 20.

Na tekmovanjih za evropski mladinski pokal so perspektivni slovenski plezalci in plezalke vseskozi dosegali odlične rezultate. V skupnem seštevku so v 20 sezonah dosegli kar 73 uvrstitev med prve tri, od tega 23 prvih, 17 drugih in 33 tretjih mest. Vse uvrstitve slovenskih tekmovalcev med prve tri v skupnem seštevku so prikazane v prilogi 21.

4.3. Tekmovanja v športnem plezanju v Republiki Sloveniji

V Sloveniji je najpomembnejše tekmovanje v športnem plezanju državno prvenstvo, ki poteka po sistemu pokalnega tekmovanja. Poleg državnega prvenstva poteka v Sloveniji še nekaj tekmovanj, ki so zelo pomembna za promocijo športnega plezanja, mladim tekmovalcem pa omogočajo hitrejši razvoj.

4.3.1. Državno prvenstvo v športnem plezanju

Državno prvenstvo Republike Slovenije v športnem plezanju poteka od leta 1991. Sprva so potekale le tekme v težavnostnem plezanju. Leta 2000 so v Gozdu Martuljku prvič organizirali državno prvenstvo v hitrostnem plezanju, ki se je odvijalo še v letih 2002, 2003 in 2005, potem pa je ta disciplina v Sloveniji popolnoma poniknila. Leta 2002 je bilo s tekmama v Škofji Loki in Radovljici načrtovano prvo uradno člansko državno prvenstvo v balvanskem plezanju. Zaključna tekma v Radovljici je odpadla, po pravilniku pa bi morali za razglasitev državnih prvakov potekati dve tekmi. Tako smo prve državne prvake v balvanskem plezanju dobili leta 2003. Državno prvenstvo v težavnostnem in balvanskem plezanju je do leta 2015 potekalo neprekinjeno.

V članski kategoriji sta leta 1991 prvi naslov državnih prvakov v težavnostnem plezanju, ki so ga takrat imenovali še slovenski pokal, osvojila Tadej Slabe in Miranda Ortar. Članske tekme so se bile izvedene v Jaršah (Ljubljana), Domžalah, Kranju, Ajdovščini, Velenju in Škofji Loki. V sezoni 1992 sta naslov državnih prvakov osvojila Aljoša Grom in Metka Lukančič, ki je bila najboljša še leta 1993. V tej sezoni je svoj edini državni naslov osvojil Vili Guček. Leta 1994 je Aljoša Grom drugič postal državni prvak, v ženski konkurenci pa je svoj prvi naslov osvojila komaj sedemnajstletna Martina Čufar, ki je bila potem najboljša vse do sezone 2001. Pri

moških je bil leta 1995 najboljši Matej Mejovšek. Leto kasneje je svoj drugi naslov osvojil Aljoša Grom. Leta 1997 sta si prvo mesto razdelila Aljoša Grom in komaj petnajstletni Tomaž Valjavec. Do leta 2002 so bili pri moških državni prvaki Aljoša Grom v sezonah 1998 in 2000, Tomaž Valjavec v sezonah 1999 in 2002 ter Jure Golob leta 2001. Aljoša Grom je bil do zaključka tekmovalne kariere kar šestkrat državni prvak v težavnostnem plezanju. Pri ženskah je bila v sezoni 2002 najboljša Ana Kosmač. Leto kasneje je svoj deveti in hkrati zadnji naslov državne prvakinja osvojila Martina Čufar. Leta 2004 je sledila menjava generacij. Svojo prvo in edino skupno zmago je dosegel Matej Sova, pri ženskah pa je prvi naslov od tekmovalk mlajše generacije dosegla Natalija Gros. Naslednjih nekaj let so pri moških vse naslove državnih prvakov osvojili tržiški plezalci. V sezonah 2004 in 2005 je svojo četrto in peto skupno zmago dosegel Tomaž Valjavec, od leta 2006 do 2009 pa je vse naslove državnega prvaka osvojil Klemen Bečan. V letu 2010 ga je nasledil njegov brat Jure Bečan. Pri ženskah sta si od leta 2005 do 2009 vse naslove razdelili Maja Vidmar, ki je bila najboljša v sezonah 2005, 2008 in 2009 ter Natalija Gros, ki je po sezoni 2004 naslov državne prvakinja osvojila še leta 2006 in 2007. Pri ženskah je vse do leta 2015 sledilo obdobje, ko je vse zmage v skupnem seštevku državnega prvenstva dosegla Mina Markovič, zadnjega si je delila skupaj z Janjo Garnbret. V moški konkurenci je leta 2011 državni prvak postal Sergej Epih, v sezonah 2012 do 2015 pa štirikrat zapored Domen Škofic.

Prva dva naslova državnega prvaka v balvanskem plezanju je pri moških osvojil Jure Golob. Pri ženskah je v sezoni 2003 prvi naslov državne prvakinja dosegla Lucija Franko, v sezoni 2004 pa Maša Ribnikar. V letih 2005 in 2006 je v moški konkurenci zmagal Urh Čehovin, pri ženskah pa sta bili najboljši sedemnajstletna Mina Markovič ter naslednjo sezono Natalija Gros. Leto 2007 smo dobili novi imeni z naslovom državnih prvakov v balvanskem plezanju. To je uspelo Roku Klančniku in Katji Vidmar, ki je v letu 2009 osvojila še eno skupno zmago. Leto pred njo je svojo prvo zmago v skupnem seštevku dosegla Mateja Hohkraut, ki je bila najboljša tudi v letu 2010. V sezoni 2008 je pri moških zmagal Blaž Rant, potem pa je v sezonah 2009 do 2012 štirikrat zapored zmagal Jernej Kruder. Do leta 2015 smo pri moških dobili še tri zmagovalce, Sergej Epih je bil najboljši v sezoni 2013, Jure Bečan v sezoni 2014 in Urban Primožič v sezoni 2015. Pri ženskah je v sezonah 2011 in 2012 dva zaporedna naslova dosegla Mina Markovič, potem pa so po en naslov državne prvakinja v balvanskem plezanju dosegle še Katja Kadič, Tjaša Kalan in Janja Garnbret.

Od leta 1991 so v državnem prvenstvu potekala tudi tekmovanja v mlajših kategorijah. Že od samega začetka so imeli mlajši tekmovalci nekaj več tekmovanj kot člani in članice. Naslove državnih prvakov so z redkimi izjemami dosegali tekmovalci, ki so bili kasneje tudi člani slovenske reprezentance v športnem plezanju. Do leta 2001 so v okviru Komisije za športno plezanje za mlajše kategorije organizirali tako imenovane B tekme, na katerih niso smeli nastopiti najboljši tekmovalci iz posameznih kategorij.

4.3.2. Druga pomembna tekmovanja v Sloveniji

V slovenskem prostoru je v tem obdobju potekalo veliko tekmovanj, ki niso del uradnega tekmovalnega sistema Komisije za športno plezanje. Naj jih omenimo le nekaj. Že leta 1991 je bilo organizirano prvo osnovnošolsko prvenstvo, na katerem plezajo ločeno licencirani in nelicencirani tekmovalci. Leta 1995 je bilo na Škofijski klasični gimnaziji organizirano prvo srednješolsko prvenstvo. V devetdesetih so bile organizirane tudi »master« tekme v Divači, Prevaljah in Trbovljah (Kokalj, 2013). Od leta 2006 potekata Vzhodna in Zahodna liga v športnem plezanju, na kateri plezajo mlajše in srednje kategorije. Ligi sta koordinirani s strani Zbora klubov vzhodne in zahodne Slovenije. Tekmovalna pravila obeh lig so v primerjavi s tekmovalnimi pravili državnega prvenstva nekoliko prilagojena. Tekmovanja sta postali pravi hit, saj je v zadnjih sezonah število tekmovalcev v obeh ligah skupaj naraslo na več kot 700.

V zadnjih letih je v Sloveniji potekalo še nekaj tekmovanj, ki so namenjena druženju športnih plezalcev in promociji športne panoge. Predvsem gre za tekmovanja v balvanskem plezanju, ki v večini primerov potekajo na način, da se najprej tekmovalci pomerijo v več postavljenih balvanskih problemih, kjer je omejen skupni čas plezanja. V finale pridejo tisti, ki v tem času preplezajo največ tekmovalnih balvanskih problemov. Takšna tekmovanja so NLP liga v Ljubljani, Mastn Grif v Črni na Koroškem ... Podobna tekmovanja večkrat organizirajo tudi Športnoplezalno društvo Korenjak iz Loga, Plezalni klub Proteus iz Prestranka, Plezalno društvo SCT iz Verda, Društvo ekstremnih športnikov iz Šempetra pri Gorici itd.

5. Pregled športnoplezalnih vzponov v naravnih plezališčih

Pregled najpomembnejših vzponov v športnoplezalnih smereh in najpomembnejših vzponov v balvanskih problemih v obdobju od leta 1990 do 2015 je razdeljen na vzpone v svetu ter vzpone slovenskih plezalcev. Osredotočili smo se le na kratke športnoplezalne smeri in balvanske probleme. Vsi najtežji vzponi v športnoplezalnih smereh, ki predstavljajo mejnike v športnem plezanju, so bili preplezani z rdečo piko, v posameznih odstavkih pa so predstavljeni tudi najtežji vzponi na pogled.

5.1. Pregled najboljših športnoplezalnih vzponov v svetu

Športni plezalci so mejo težavnosti vzponov v športnoplezalnih smereh v obdobju od leta 1990 do 2015 dvignili od ocene 8c+ do 9b+, v balvanskih problemih pa od 8A+ do 8C+. Najtežji moški vzponi predstavljajo hkrati tudi najtežje vzpone na svetu. Športne plezalko so na začetku devetdesetih že preplezale smer težavnosti 8b+, do leta 2015 pa so preplezale smeri težavnosti do 9a/a+. V balvanskem plezanju so ženske težavnost v tem obdobju premaknile od ocene 7C do 8B+. Vsi najpomembnejši vzponi v športnoplezalnih smereh so zbrani v prilogah od 24 do 27, vzponi v balvanskih problemih pa v prilogah 32 in 33.

5.1.1. Pomembni moški vzponi v športnoplezalnih smereh

Prvo smer na svetu, ocenjeno z 8c+, je leta 1990 preplezal angleški plezalec Ben Moon. V Peak District Raven Tor v Veliki Britaniji je preplezal smer Hubble (Ben Moon (rock climber), 2016). Za nov mejnik je že v letu 1991 poskrbel nemški plezalec Wolfgang Güllich, ki je v Frankenjuri preplezal smer Action Directe in jo ocenil z 9a. Smer z oceno 9a je leta 1993 preplezal tudi Fred Nicole. V švicarskem plezališču Saint-Loup je bil uspešen v smeri Bain de Sang. Za zelo pomemben mejnik lahko štejemo tudi vzpon Alexandra Hubra, ki je leta 1995 v plezališču Schleier Wasserfall v Avstriji preplezal smer Open Air, v kateri smo na prvo ponovitev čakali vse do leta 2008. Takrat je bil v smeri uspešen Adam Ondra in predlagal višjo oceno 9a+ (MacDonald, 2008). Veliko prahu je leta 1995 dvignil vzpon Freda Roughlinga v smeri Akira, ki jo je ocenil z 9b. Danes ga, zaradi nizke višine, štejemo kot balvanski vzpon.

Za prvi uradni vzpon z oceno 9a+ štejemo danes vzpon Chrisa Sharpe v smeri Realization v francoskem plezališču Ceuse. Gre za sodobno športnoplezalno smer v konstantno previsni steni. Prvi del smeri je leta 1989 opremil francoski plezalec Jean Christophe Lafaille in poimenoval Biographie. Smer je prvi preplezal Arnaud Petit. Kasneje je bila podaljšana, vmesno središče pa je bilo odstranjeno. Sharma je uspešen vzpon v novi liniji opravil leta 2001 (Realization (climb), 2016).

Leta 2003 je za odmeven vzpon poskrbel španski plezalec Bernabe Fernandez, ki je v plezališču Villanueva del Rosario preplezal smer Chilam Balam in jo ocenil z 9b+. Smer ima do konca leta 2015 še štiri ponovitve, ki so jih opravili Adam Ondra, Sebastien Bouin, Daniel Andrada in Eduard Marin. Končna ocena specifične linije, ki je dolga kar 80 metrov, plezalci pa morajo v njej uspešno opraviti več kot 240 gibov, se je po mnenjih vseh ponavljavcev ustalila pri 9a+/b (Chilam Balam, 2016).

Leta 2007 je bila preplezana še ena smer, ki je nastala kot podaljšek balvanskega problema. Daniel Andrada je balvanski problem Ali Hulk sit start nadaljeval do vrha stene, smer pa ocenil z 9b. Edino ponovitev je leta 2010 opravil Norvežan Magnus Midtboe in potrdil oceno (Ali Hulk (sit start extension), 2016).

Leta 2008 je Chris Sharma v plezališču Clark Mountain preplezal smer Jumbo Love, za mnoge prvo »uradno« 9b. Smer je leta 2015 ponovil Ethan Pringle in potrdil oceno. Za kako težko linijo gre, potrjuje tudi podatek, da je Pringle, ki je začel smer študirati leta 2007 skupaj s Sharmo, za uspešen vzpon v osmih letih potreboval več kot 90 poskusov (Jumbo Love, 2016).

Za zadnji mejnik je leta 2012 poskrbel Adam Ondra, ki je na Norveškem v jami Flatanger preplezal smer Change in jo ocenil z 9b+ (Planetmountain, 2012). Za potrditev zgornje težavnostne meje je zelo pomemben še njegov vzpon v smeri La Dura Dura v španskem plezališču Oliana, kjer sta na začetku leta 2013 združila moči s Chrisom Shramo in skupaj iskala optimalno zaporedje gibov za uspešen vzpon. Najprej je v smeri uspel Ondra in jo ocenil z 9b+, nekaj tednov za njim pa je smer preplezal še Sharma in potrdil oceno (La Dura Dura, 2016). Do konca leta 2015 je smeri s potrjeno oceno 9b ali težje preplezalo 12 plezalcev.

V tem obdobju so športni plezalci zelo napredovali tudi v vzponih na pogled. Leta 1993 je Stefan Glowacz najprej na pogled preplezal nekaj smeri do ocene 8a+, najpomembnejši pa je bil kasnejši vzpon v smeri Public Enemy, ocenjeni z 8b (Stefan Glowacz, 2016). Leta 1996 je nov mejnik postavil Elie Cheveix, ki je v plezališču Calanques preplezal smer Massey Ferguson z oceno 8b+ (AN – 01.07.1996, 1996). Leto kasneje je ta uspeh izenačil avstralski plezalec Garth Miller. Potem je sledilo dolgo obdobje, da je prvi plezalec preplezal smer z oceno 8c na pogled. Yuji Hirjama je v španskem plezališču Baltzola na ta način preplezal smer White Zombie. Japonec je sicer že leta 1999 na pogled preplezal smer Mortal Combat, katere ocena je bila kasneje znižana na 8b+. Prvo smer z oceno 8c+ na pogled je leta 2007 preplezal Patxi Usobiaga. V plezališču Etxuri je bil uspešen v smeri Bizi Euskaraz. Španec velja za enega najboljših plezalcev na pogled na svetu, saj je v svoji karieri preplezal še 7 smeri, ocenjenih z 8c na pogled (Patxi Usobiaga Lakunza, 2016). Leta 2012 je Adam Ondra v plezališču Red River Gorge v dobri uri na pogled preplezal smeri Pure Imagination in Golden Ticket, obe ocenjeni z 9a, vendar je predlagal popravek ocene obeh smeri na 8c+. Tako za zadnji mejnik pri

plezanju na pogled štejemo vzpon mladega nemškega plezalca Alexandra Megosa, ki je v Siurani leta 2013 preplezal smer Estado critico, ocenjeno z 9a (Planetmountain, 2013).

5.1.2. Pomembni ženski vzponi v športnoplezalnih smereh

Pri ženskah je na začetku devetdesetih let v skalnem športnem plezanju največ pomenilo ime Lynn Hill. Že leta 1990 je v Cimajju preplezala smer Masse Critique, z oceno 8b+ (Lynn Hill, Resume, 2016). Nova meja je bila postavljena šele leta 1998, ko je Josune Bereziartu z vzponom v smeri Honky Tonk v španskem plezališču Onate kot prva ženska premagala težave 8c. Ta rezultat je potrdila v letu 1999, ko je preplezala še dve smeri te težavnostne stopnje. Nato je potrebovala dobro leto, da je preplezala prvo žensko 8c+. Junija 2000 je bila uspešna v smeri Honky mix, ki je kombinacija smeri Honky Tonk in Magic Eye. Španka se ni ustavila pri tem in je leta 2002 kot prva ženska na svetu dosegla magično mejo 9a. V švicarskem Saint-Loup je preplezala smer Bain de Sang. Naslednjo smer te težavnostne stopnje je preplezala leta 2004, leta 2005 pa je z vzponom v smeri Bimbaluna v Saint-Loup preplezala prvo žensko smer, ocenjeno z 9a/a+ (Josune Bereziartu, 2016). Vzpon te težavnostne stopnje, ki še vedno velja za zgornjo mejo težavnosti ženskih vzponov, je leta 2015 v smeri Ciudad de Dios uspel komaj štirinajstletni ameriški plezalki Ashimi Shiraishi (UKClimbing, 2015). Vsi vzponi, navedeni v tem odstavku, so bili preplezani z rdečo piko. Do konca leta 2015 je bilo na svetu devet žensk, ki se lahko pohvalijo z vzponom v smeri, ocenjeni z 9a ali več. Med njimi je tudi slovenska plezalka Mina Markovič.

Podobno stanje glede časovnih obdobj je bilo tudi pri najtežjih ženskih vzponih na pogled. Leta 1992 je Lynn Hill v Frankenjuri preplezala smer Simon, ki je bila z oceno 8a prva ženska osmica po francoski lestvici, preplezana na pogled (Lynn Hill, Resume, 2016). Na naslednji mejnik je bilo treba počakati do leta 1999. Takrat je osemnajstletna ameriška športna plezalka Katie Brown v plezališču Red River Gorge preplezala smer Omaha Beach, prvo žensko smer z oceno 8b na pogled (Planetmountain, 2016). Josune Bereziartu je svoj pečat pustila tudi pri plezanju na pogled. V španskem plezališču Montsant je bila leta 2006 uspešna v smeri Hidrofobia, ocenjeni z 8b+. Za zgornjo mejo ženskih vzponov na pogled je poskrbela francoska plezalka Charlotte Durif. Leta 2010 je v francoskem plezališču Pic Saint Loup preplezala smer Le Roi du pétrole, ocenjeno z 8c.

5.1.3. Pomembni moški balvanski vzponi

V devetdesetih letih je bil glavni protagonist premikanja meja v težavnosti balvanskih vzponov švicarski plezalec Fred Nicole. Leta 1992 je v švicarskem Bransonu opravil vzpon v balvanskem problemu Le Danse del Balrogs in zanj predlagal celo oceno 8B. Po številnih ponovitvah se je ocena ustalila pri 8A+. Leto kasneje sta vzpon težavnosti 8A+ opravila še

Jerry Moffatt in Jacky Godoffe. Prvi je v Yosemiteih preplezal problem Dominator, drugi pa v Fontainebleauju problem Fatman. Oba sta bila sprva ocenjena z 8B, kasneje pa znižana na 8A+ (Planetmountain, 2012).

Za prvi balvanski problem s potrjeno oceno 8B je bilo treba počakati do leta 1996, ko je Fred Nicole v Fontainebleauju preplezal linijo La Pierre Philosophale. V istem letu je opravil še s problemom Crown of Aragon 8B v Hueco Tanks, ZDA ter Radja v Bransonu, ki velja za prvi balvanski problem z oceno 8B+ na svetu.

Leta 2000 je Fred Nicole mejo prestavil na 8C. Z vzponom v problemu Dreamtime v Crescianu je postavil nov standard v balvanskem plezanju, kljub temu da je bila kasneje težavnost znižana na 8B+. Tako lahko za prvi balvanski problem s čisto oceno 8C označimo Gossip v Frankenjuri, ki ga je leta 2002 preplezal nemški plezalec Marcus Bock. V istem letu preplezajo balvanske probleme, ocenjene z 8C, še Fred Nicole, Monkey Wedding in Black Eagle – sit start v Rocklandsu, Bernd Zangerl problem Viva Evolucion v Firschu, John Gaskins problem Walk away – sit start v Lake Districtu in Klem Loskot Emotional Landscapes v Mlatatalu (Ravnik, 2016).

Leta 2004 je novo mejo predstavljal vzpon Maura Calibanija v balvanskem problemu Tonino 78, ki ga je ocenil z 8C/C+. Za njim se je napredek v lestvici balvanskih vzponov ustavil pri 8C, splezanih je bilo nekaj balvanskih problemov, ki so bili sprva že ocenjeni z 8C+, vendar so ponavljavci hitro znižali ocene. Eden od mejnikov pri ocenjevanju balvanskih problemov je tudi vzpon Cristiana Coreja, ki je leta 2008 v Varazzeju preplezal problem Gioia in ga ocenil z 8C. Kasneje ga ponovita dva odlična plezalca. Najprej Adam Ondra, ki predlaga višjo oceno 8C+, za njim pa še odlični finski balvanski plezalec, ki predlaga oceno 8C. V letu je vzpon z oceno 8C+ preplezal tudi Romain Desgranges. V Chamonixu je preplezal problem Keizer Sauze, ki pa so ga kasneje neznanci iz neznanega razloga uničili (Ravnik, 2016).

Tudi od leta 2009 do 2015 je bilo preplezanih veliko balvanskih problemov, ocenjenih z 8C+, vendar večina od njih še nima ponovitve ali pa je bila ocena kasneje znižana. Obraten primer je balvanski problem Daniela Woodsa Hypontized Minds v nacionalnem parku Rocky Mountain. Najprej ga je ocenil z 8C, vendar si je kasneje premislil in oceno zvišal na 8C+. Tu je še nekaj problemov, ki bi se lahko ustalili pri oceni 8C+. Toni Lamprecht je leta 2009 preplezal problem Bokassa's Fridge – Assasin, Monkey and Man v nemškem Kochelu, Adam Ondra leta 2011 problem Terranova v Holstejnju, Nacho Sanchez leta 2014 problem Crisis v Španiji in Daniel Woods leta 2015 problem The Process v Bishopu.

5.1.4. Pomembni ženski balvanski vzponi

Vrhunsko žensko balvansko plezanje je v devetdesetih letih in začetku novega tisočletja predstavljala le Francozinja Catherine Miquel, ki je vse najboljše vzpone opravila v francoskem Fontainebleauju. Leta 1996 je preplezala problem Miss World 7C, leta 1998 problem Halloween 7C+ in problem Duel 8A, leta 1999 problem Liaison 8A+ in leta 2002 problem Trafic 8B. Kasneje posežejo po tej težavnostni stopnji še Angie Payne, Anna Stöhr, Dorothea Karalus in Therese Johansen.

Prvi ženski vzpon z oceno 8B+ je opravila japonska plezalka Tomoko Ogawa, ki je v Shiobari preplezala problem Catharsis. V letu 2014 so tako težek vzpon opravile še takrat komaj trinajstletna Ashima Shiraishi v problemu Golden Shadow, Shauna Coxey v problemu New Base Line in Alex Puccio v problemu Jade. Zadnja se je skupin žensk, ki so preplezale balvanski problem z oceno 8B+, z vzponom v problemu Amandla v Rocklandsu, pridružila Isabelle Faus. Ashima Shiraishi in Alex Pucciosta do konca leta 2015 edini plezalki, ki imata preplezan več kot en balvanski problem, ocenjen z 8B+ (Ravnik, 2016).

5.2. Pregled najpomembnejših športnoplezalnih vzponov slovenskih plezalcev

Slovenski plezalci so v obdobju od leta 1990 v športnoplezalnih smereh mejo vzponov dvignili od 8c+ do 9a+ z rdečo piko in iz 8a do 8c+ v plezanju na pogled. Slovenske plezalkice so vzpone z rdečo piko začele v smeri z oceno 7c+, najtežji vzpon, ocenjen z 9a, pa je konec leta 2015 uspel Mini Markovič. Moško balvansko plezanje se je pri nas začelo hitreje razvijati šele konec devetdesetih let, od takrat pa so slovenski plezalci mejo težavnosti vzponov dvignili od ocene 7C+ do 8C. Prve boljše balvanske vzpone so slovenske plezalkice opravile šele leta 2010, do konca leta 2015 pa so mejo težavnosti dvignile od 7C do 8A+. Vsi najpomembnejši slovenski vzponi v športnoplezalnih smereh so zbrani v prilogah od 28 do 31, vzponi v balvanskih problemih pa v prilogah 34 in 35.

5.2.1. Slovenski moški vzponi v športnoplezalnih smereh

Slovensko športno plezanje je glede vrhunskih vzponov v športnoplezalnih smereh v tem obdobju na svetovni zemljevid leta 1992 postavil Tadej Slabe z vzponom v smeri Za staro kolo in majhnega psa v Mišji Peči. Smer, ki ima še danes oceno 8c+, je bila takrat en najtežjih na svetu. Smer je do konca leta 2015 ponovilo sedem plezalcev, med njimi tudi Adam Ondra, ki so potrdili njeno težavnost. Od slovenskih plezalcev so smer preplezali Urh Čehovin leta 2001, Uroš Perko leta 2002 in Jure Golob leta 2004 (Za staro kolo in majhnega psa, 8c+ za Jerneja Krudra, 2016). Slabe je leta 1994 preplezal tudi drugo najtežjo smer v Sloveniji,

Sanjski par v Mišji peči, ki jo je ocenil 8c. Kot navaja Kokalj (2013), lahko vmes izpostavimo še vzpone z oceno 8c Marka Lukiča v smeri Shogun leta 1995, Jureta Goloba v smeri 7 o'clock show leta 1996 in istega leta prvi vzpon Uroša Perka v smeri Talk is Cheap v Mišji Peči.

Zelo pomemben mejnik za slovensko plezanje je bil vzpon Marka Lukiča leta 1997 v smeri Just Do It. S tem je postal prvi slovenski plezalec, ki mu je uspelo preplezati smer s potrjeno oceno 8c+ (Šeliga, 2014). Na prvi slovenski vzpon v smeri 9a smo čakali do leta 2001. Takrat je Jure Golob v Mišji Peči preplezal novo smer Martin Krpan (Jure Golob, 2016). Smer sta od slovenskih plezalcev preplezala še Matej Sova leta 2002 in Domen Škofic leta 2010 (Domen Škofic: Martin Krpan, 2010). Naslednji slovenski vzpon z oceno 9a je leta 2003 opravil Uroš Perko v podaljšani različici smeri Sanjski par v Mišji Peči. Do konca leta 2015 je smer, ocenjeno z 9a ali več, preplezalo pet slovenskih plezalcev. Poleg prej omenjenih je to uspelo še Klemnu Bečanu (Nov vzpon v Sanjskem paru do vrha (9a), 2016). Prvi slovenski vzpon v smeri 9a+ je leta 2014 uspel Domnu Škoficu. V španskem plezališču Oliana je preplezal smer Papichulo.

Tudi pri najtežjih vzponih na pogled je v tem obdobju prvi mejnik postavil Tadej Slabe, ki je leta 1990 v Warmbadu preplezal smer Hätscipätsch, ocenjeno z 8a. Naslednji je osem let kasneje dvakrat lestvico dvignil Franci Jensterle. Leta 1998 je v plezališču Montgorny na pogled preplezal smer Galabruix, ocenjeno z 8a+, leto kasneje pa je opravil še en najtežji slovenski vzpon na pogled s preplezano smerjo Gladiator, ocenjeno z 8a+/b, v španskem plezališču Rodellar. Leto kasneje je tako težek vzpon v smeri Saharaga v plezališču Peillon uspel še Klemnu Bečanu (Kokalj, 2013).

V zadnjem obdobju od leta 2004 dalje je glavno vlogo pri premikanju meja vzponov na pogled za slovenske plezalce prevzel Klemen Bečan. Že leta 2004 je uspel preplezati smeri na pogled vse do ocene 8b+. Najprej je v plezališču Göltzschach preplezal smer Mechame, ocenjeno z 8b, kasneje pa v francoskem plezališču Ombleze smer On s'pete la ruche, ocenjeno z 8b+. Za nov mejnik je bilo treba počakati vse do leta 2011, ko je Klemen v Oliani preplezal smer Fish Eye, prvo slovensko 8c na pogled. Leta 2015 je v plezališču Chulilla preplezal še smer Siempre se puede Hacer Menos, ocenjeno z 8c+. S temi vzponi lahko Klemna uvrščamo v vrh svetovnih plezalcev v plezanju na pogled (Klemen Bečan blog, najboljši dosežki, 2016).

5.2.2. Slovenski ženski vzponi v športnoplezalnih smereh

Prva slovenska plezalka, ki se je najbolj približala oceni osme stopnje po francoski lestvici, je bila Damjana Hudolin. Leta 1990 je v plezališču Pod Sušo preplezala smer Brezmadežna, težavnosti 7c+. Leta 1992 je Nevenka Osredkar preplezala smer Ekosistem v Bohinjski Beli, ki je bila takrat ocenjena s 7c+/8a, danes pa se je ocena ustalila pri 8a, zato lahko smer štejemo

za prvo »osmico« za slovenske plezalko. Leta 1993 je serijo zelo dobrih vzponov opravila takrat najboljša slovenska športna plezalka Metka Lukančič, ki je najprej preplezala smer Guernica v Kotečniku, ocenjeno z 8a. Sledila sta še vzpona v smereh Brdavs v Retovju, ocenjeno z 8a/a+ in Sonce v očeh v Mišji Peči, ocenjeno z 8a+ (Čufar, 1998).

V drugi polovici devetdesetih je najboljše vzpone dosegala Martina Čufar. Leta 1995 je preplezala smer Love Story v Bohinjski Beli, ki je bila takrat ocenjena z 8a+/b, do danes pa se je ocena smeri ustalila pri 8a. Pravi napredek v težavnosti slovenskih ženskih vzponov pomeni njen uspeh v smeri Moški za naslado, ki je ocenjena z 8b. Martina je novo najtežjo smer preplezala leta 1997. V Mišji Peči je bila uspešna v smeri Kaj ti je deklica? Druga slovenska plezalka, ki uspe v smeri, ocenjeni z 8b, je bila Sabina Sovinc, ki je leta 2001 v Mišji Peči preplezala smer Lahko noč Irena (AN – 12.11.2001, 2001).

Martina Čufar je poskrbela tudi za prvo slovensko žensko smer, ocenjeno z 8c. Leta 2005 je v Mišji peči preplezala smer Vizija. Po poročanju spletnega portala Planetmountain.com (2005) je takrat postala šele šesta plezalka na svetu, ki ji je uspel vzpon te težavnostne stopnje. Kasneje od slovenskih plezalk to težavnost preplezajo še Maja Vidmar in Natalija Gros leta 2006, Asja Gosar leta 2012, Mina Markovič leta 2014 in Janja Garnbret leta 2015. Garnbretova je konec leta 2015 smer te težavnostne stopnje preplezala celo na flash. V španskem plezališču Santa Linya je bila uspešna v smeri Rollito Sharma extension.

Leta 2008 je Natalija Gros postavila nov mejnik slovenskih ženskih vzponov v športnoplezalnih smereh. V Mišji Peči je preplezala smer Histerija, ocenjeno z 8c+. Leto kasneje je tako težek vzpon uspel tudi Maji Vidmar. V plezališču Baratro je preplezala smer Attila Lunga. Od slovenskih plezalk prideta kasneje do takšnega uspeha še Mina Markovič in Janja Garnbret.

Za prvo slovensko žensko 9a poskrbi Mina Markovič, ki je leta 2015 v Oliani preplezala smer La Fabela Pa La Enmienda. S tem vzponom je postala deveta športna plezalka na svetu, ki ji je uspel takšen podvig (UKClimbing, 2015).

Za prvo slovensko žensko smer z oceno 8a na pogled je z vzponom v smeri Letido de miedo v plezališču Terradets poskrbela Martina Čufar. Nato je leta 2002 opravila še vzpona v smeri z oceno 8a+. V francoskem plezališču Les Auberts je preplezala smer Chemin du croix (Climbers, Martina Čufar, 2016). Do novega najboljšega dosežka slovenskih plezalk v vzponih na pogled je leta 2007 prišla Maja Vidmar, ki je v španskem plezališču Oliana preplezala smer Humildes pa casa, ocenjeno z 8b+. Omenimo še dva vzpona na pogled, ocenjena z 8b. Mina Markovič je leta 2011 v plezališču Montasnat na pogled preplezala smer Hidrophobia, Janja Garnbret pa leta 2015 smer Avatra v plezališču Pandora v hrvaški Istri (Mina Markovič 8b na pogled, 2011; Hren, 2015).

5.2.3. Slovenski moški balvanski vzponi

Slovenski balvanski plezalci so prve res težke balvanske probleme preplezali leta 1999. Blaž Rant je v Sheffieldu preplezal problem Brad Pitt, ocenjen s 7C+. Kasneje Urh Čehovin ponovi ta dosežek z vzponom v problemih Killer Loyze sit v Trenti in Flower in the sky v Vitovljah. Leta 2000 prepleza prvi slovenski 8A, Pantha Rhei. Leto kasneje ta uspeh ponovi Blaž Rant v problemu Unedliche Geschichte 2, ki je bil takrat ocenjen celo z 8A+. Za nove najboljše slovenske dosežke v balvanskem plezanju poskrbi v letih 2002 in 2003 Urh Čehovin. Leta 2002 je v Maltatalu preplezal balvanski problem Petting with an alligator, ocenjen z 8A+. Leto kasneje pa uspe še v treh težjih Power of Goodbye v Malatatalu in L'insotunable de l'autre v Fontainebleauju, oba ocenjena z 8B, ter v problemu Beginning of the end v Zalogu, v katerem je opravil prvi vzpon in ga ocenil z 8B+. Drugi vzpon v tem problemu je leta 2013 opravil Rok Klančnik in potrdil oceno (Čehovin in Ravnik, 2016).

Leta 2007 je Urh Čehovin slovensko balvansko plezanje umestil v svetovni vrh. S prvim vzponom v liniji The End v Zalogu je preplezal prvi slovenski problem z oceno 8C, ki je bil takrat eden najtežjih balvanskih problemov na svetu, do danes pa še nima ponovitve (Ravnik, 2016). Leta 2013 dobimo prvi slovenski vzpon v balvanskem problemu s potrjeno oceno 8C. Opravil je četrti vzpon v problemu The Story of Two Worlds v Crescianu (UKClimbing, 2013). Dobra dve meseca za njim je Rok Klančnik z vzponom v problemu From Dirt Grows the Flowers postal tretji slovenski plezalec s preplezано oceno težavnosti 8C (Rok Klančnik: From dirt grows flowers, 8C – video, 2013).

5.2.4. Slovenski ženski balvanski vzponi

Slovenske plezalkе v balvanskem plezanju v skali ne dosegajo takšnih rezultatov kot moški kolegi. Prvi težji vzpon je leta 2010 opravila Natalija Gros v problemu Confessions of crap artist, ocenjenim s 7C. Za njo je v njem uspešna še Katja Vidmar. Istega leta je Natalija v Fontainebleauju preplezala linijo Le beaux quartiers, prvi slovenski ženski balvanski problem, ocenjen z 8A/A+. Zgornjo mejo slovenskih ženskih balvanskih vzponov postavi leta 2011 Katja Vidmar, ki je v Maltatalu uspela v balvanskem problemu Petting with an alligator, ocenjenim z 8A+. Leta 2015 po tej težavnosti poseže še Janja Garnbret, ki je uspešna v liniji Pura Vida 8A+. Od slovenskih plezalk se z oceno 8A pohvalijo še Martina Mali, Julija Kruder, Tjaša Rutar in Mina Markovič.

5.3. Ocenjevalne lestvice

Ocena zahtevnosti plezanja v smeri velja za najlažji prehod in se objektivneje izoblikuje z vzponi z rdečo piko in manj z vzponi na pogled. Realnejšo predstavo o oceni neke smeri

imajo praviloma plezalci, ki jim zahtevnost smeri predstavlja zgornjo mejo njihovih plezalnih sposobnosti. Plezalci lahko različno občutijo zahtevnost enako ocenjenih smeri. Razlogov za to je več. Eden od njih je, da je smer prenizko ali previsoko ocenjena. Drugi razlog, ki je zelo pogost, je tip plezalne smeri. Kot vemo, plezalne smeri potekajo tako v previsnih stenah kot v navpičnih ali položnih ploščah, zato plezalci potrebujejo znanje različnih plezalnih prvin in sposobnosti. Tako nekaterim bolj ustreza tip plezanja, kjer je treba dobro obvladati tehniko gibanja v navpičnih ploščah, nekaterim pa tip plezanja, kjer bolj do izraza pride fizična pripravljenost. Kot tretji razlog lahko navedemo ponesrečeno kombinacijo oz. zaporedje gibov, s katerim zgrešimo najlažji način vzpona. Obstaja še veliko drugih razlogov za drugačno občutenje zahtevnosti plezanja od tistega, ki naj bi ga nam predstavljala ocena smeri. Ti so lahko utrujenost, mraz, stres, motivacija, uplezanost, sprememba telesne teže itd. (Guček, 2010).

Za določanje težavnosti športnoplezalnih smeri in balvanskih problemov se uporabljajo različne ocenjevalne lestvice, ki so se skozi zgodovino razvijale v posameznih regijah oz. plezalnih področjih, zelo pomembna pa je njihova medsebojna primerjava oz. »prevod« teh lestvic. Za ocenjevanje športnoplezalnih smeri in balvanskih problemov se uporabljajo drugačne ocenjevalne lestvice. Kot smo zapisali že v uvodu, se pri nas pri prvih najbolj uporablja francoska ocenjevalna lestvica, pri drugih pa Fontainebleaujska ocenjevalna lestvica. Ocenjevalne lestvice športnoplezalnih smeri in balvanskih problemov so se razvijale z dviganjem meja težavnosti vzponov.

V večjem delu Evrope in tudi v Sloveniji največ uporabljamo francosko ocenjevalno lestvico, ki je označena s številko, malo črko a, b ali c, lahko pa tudi s plusom (Leskošek, 2003). V devetdesetih letih je lestvica najprej segala do 9a. Seveda so plezalci že takrat razmišljali o oceni 9b, kar dokazuje tudi domnevni vzpon Freda Roughlinga leta 1995 v smeri Akira. Danes francoska lestvica sega do ocene 9b+, vrhunski plezalci, predvsem Adam Ondra in Chris Sharma, pa se že spopadajo s smermi, ki bi lahko bile ocenjene s težavnostjo 9c. Poleg francoske poznamo še druge ocenjevalne lestvice. Ena izmed njih je UIAA lestvica, ki se uporablja večinoma v alpinističnih smereh in je označena z rimsko številko ter po potrebi z znakom plus ali minus. Potem so tu še lestvice, ki jih uporabljajo na drugih celinah. Ena od njih je ameriška ocenjevalna lestvica. Takšno poimenovanje plezalne lestvice uporabljajo plezalci danes, izvorno pa se ta lestvica imenuje Yosemitejska ocenjevalna lestvica. Kot drugo omenimo še avstralsko (Ewbank) ocenjevalno lestvico, ki je označena samo z arabsko številko. Primerjalna lestvica ocen športnoplezalnih smeri je prikazana v prilogi 36 (Grades, 2016).

Za ocenjevanje balvanskih vzponov v Evropi največ uporabljamo Fontainebleaujsko ocenjevalno lestvico. V izvoru je označena z znakom Fb, arabsko številko, znakom a, b ali c ter po potrebi z dodanim znakom plus (Leskošek, 2003). Ker se brez znaka Fb ta ocenjevalna lestvica označuje praktično enako kot francoska ocenjevalna lestvica, se danes za zapis

Fontainebleaujske ocene uporablja le arabska številka, nato velika črka A, B ali C ter po potrebi plus. Danes balvanske ocene segajo do 8C+. V sodobnem balvanskem plezanju je zelo pomembna tudi ameriška ocenjevalna lestvica, izvirno Hueco lestvica. Označuje se s črko V in arabsko številko ter sega od V1 do V16. Poznamo še nekatere druge balvanske lestvice, vendar danes v praksi zasledimo le še Annot B-lestvico, ki se označuje s črko B in arabsko številko. Primerjalna lestvica balvanskih ocen je prikazana v prilogi 37 (Grdes, 2016).

6. Pregled športnoplezalne infrastrukture

Za največji razmah športnega plezanja po svetu in pri nas lahko štejemo prav obdobje po letu 1990. Na svetu nastaja vse več novih naravnih plezališč, s športnim plezanjem pa se začne ukvarjati vse več ljudi. Hiter razvoj pa prinese tudi različne težave, ki so povezane predvsem z zasebno lastnino, okoljskimi omejitvami ter neprimernim obnašanjem plezalcev.

Želja po plezanju težjih smeri je plezalce prisilila, da so pristopili k načrtnemu treningu. V ta namen so začeli graditi umetne stene, kjer se lahko pleza skozi celo leto. S tem se je začelo povečevati zanimanje tudi za rekreativno ukvarjanje s športnim plezanjem. Najprej so bile to majhne stene, kasneje pa se začnejo graditi namenski objekti, ki jih imenujemo plezalni centri. Takšnih plezalnih centrov je največ v ZDA, Evropi in na Japonskem, leta 2013 pa smo prvi pravi plezalni center dobili tudi v Sloveniji.

6.1. Urejena naravna plezališča v svetu

Na svetu danes praktično ni več poseljene celine, na kateri ne bi bilo niti enega urejenega naravnega plezališča. V devetdesetih letih se je središče športnoplezalnega dogajanja v večini preselilo v evropska plezališča. Največ evropskih plezališč je posejanih v južnem delu Francije, Španiji, Italiji, Nemčiji, Avstriji. Nastalo je tudi veliko plezališč na sredozemskih otokih Sardiniji, Majorki, Korziki, Siciliji in nekaterih grških otokih (Kalymnos). Ta plezališča so priljubljene počitniške točke rekreativnih plezalcev. V naši bližini je v novem tisočletju nastalo veliko plezališč v hrvaškem delu Istre, vzdolž obale Jadranskega morja in na hrvaških otokih.

Z vidika vrhunškega športnega plezanja v športnoplezalnih smereh so v devetdesetih letih zelo pomembna plezališča Peak District v Veliki Britaniji, Frankenjura v Nemčiji, Schleier Wasserfall v Avstriji ter nekatera ameriška in avstralska plezališča. V novem tisočletju se največ težkih smeri v Evropi prepleza v španskih plezališčih Oliana, Onate, Rodellar, Santa Linya, Siurana ..., francoskih plezališčih Ceus in Ciamai, švicarskem plezališču Saint-Loup. Med zelo priljubljena plezališča med svetovnimi plezalci spada tudi Mišja Peč. V zadnjih letih je posebno mesto med evropskimi plezališči dobila jama Flatanger na Norveškem, kjer je preplezanih in urejenih kar nekaj smeri, ki spadajo med najtežje na svetu. Zunaj Evrope je največ plezališč v ZDA (Clark Mountain, Smith Rock, Red River Gorge, Rumnney, Red Rock, Tuolumne Meadows ...).

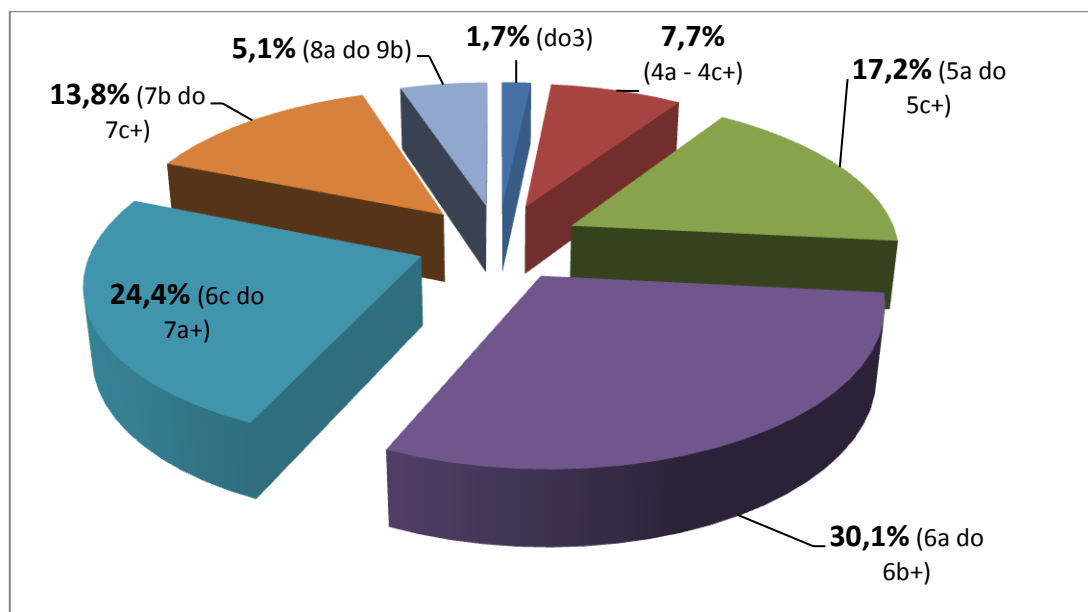
Danes je na svetu tudi ogromno urejenih balvanskih področij. Med najbolj znane na svetu spadajo Fontainebleau (Francija), Cresciano in Magic Wood (Švica), Maltatal in Zillertal (Avstrija), Frankenjura (Nemčija), Val di Mello (Italija) Hueco Tanks, Bishop, Buttermilk in

Lake Tahoe (ZDA), Rocklands (Južnoafriška republika), Blue Mountains in Grampians (Avstralija) in še mnoga druga.

6.2. Urejena naravna plezališča v Sloveniji

Poleg plezališč Turnc, Dovžanova soteska, Osp, Črni Kal, ki so bila načrtno opremljena med prvimi, spadajo danes med najpomembnejša slovenska plezališča še Kotečnik ter plezališča v okolici Bohinjske Bele in Bohinja. Večina slovenskih plezališč, predvsem najbolj znanih je bilo opremljenih že pred letom 1990. Po tem letu so v teh plezališčih nastajale nove smeri, druge pa so nastajala pomembna tako imenovana lokalna plezališča, ki omogočajo plezalcem iz posameznih regij obisk v krajšem časovnem obdobju. Nekatera od teh plezališč so danes deležna tudi velikega števila obiskovalcev iz celotne Slovenije, ne le lokalnih plezalcev.

Popolna evidenca o številu slovenskih plezališč ne obstaja. Glede na podatke, ki so jih na spletnem mestu *plezanje.net* objavili Golob, Guček in Leskošek (2005) v reviji Šport, je bilo do konca leta 2004 v Sloveniji kar 81 plezališč z 2777 smermi. Danes sta po podatkih spletne strani *plezanje.net* (stanje na dan 25.8.2016) na naših tleh 102 plezališč, v katerih najdemo skoraj 5000 smeri. Obstaja še nekaj plezališč, v katerih plezanje uradno ni dovoljeno, so pa v celoti opremljena.

Slika 6. Delež smeri po težavnosti v slovenskih plezališčih (*Slovenska plezališča*, 2016).

Slika 6 prikazuje delež smeri po težavnosti v slovenskih plezališčih. Največji delež predstavljajo smeri težavnosti od 6a do 6b+ ter težavnosti od 6c do 7a+, ki predstavljajo več kot 50 % vseh smeri v plezališčih. Najmanjši delež predstavljajo smeri, ocenjene do 3 ter od

4a do 4c+. Skupaj manj kot 10 %. Odstotek teh smeri je za 0,5 % višji kot leta 2003 (Leskošek, 2003), vendar je dober podatek, da se je z nastankom novih smeri sorazmerno povečevalo tudi število lahkih športnoplezalnih.

Z razvojem balvanskega plezanja v Sloveniji so nastala tudi prva balvanska področja pri nas. Prva večja balvanska področja v Sloveniji so začela nastajati leta 1998. Od večjih področij so to Trenta, Vitovlje, Gore in Dolina Tople. Plezali so se tudi balvanski problemi nad Zalogom, Črnotičah in Podljubelju. V zadnjem obdobju so se najbolj razvijala balvanska področja na Pohorju (Ravnik, 2016).

V drugi polovici devetdesetih let je bil narejen tudi velik napredek pri organizaciji sistematičnega opremljanja slovenskih plezališč. Komisija za športno plezanje je prvi vrtalni stroj, ki so ga lahko uporabljali vsi opremljevalci, kupila leta 1996. Takrat je KŠP z nakupom lepila za novo plezališče nad Trbovljami prvič sofinancirala opremljanje plezališča. V letu 1997 si je vrtalni stroj izposodilo že sedem plezalcev, s katerim je bilo narejenih približno 60 novih smeri. V tem letu je KŠP začela z akcijo opremljanja slovenskih plezališč, katere namen je bil narediti plezališča varna, zamenjati dotrajane kline in sidrišča z novimi lepljenimi klini. Analizo primerne opreme z ustreznimi standardi sta pripravila Igor Jamnikar in Vili Guček, ki sta pripravila seznam ustrezne opreme. V finančnem načrtu KŠP so bila zagotovljena prva sredstva. Akcija je sprva potekala preko AO Ljubljana Matica pod vodstvom Igorja Jamnikarja, ki je k sodelovanju povabil tudi druge slovenske klube.

Vloga Komisije za športno plezanje je bila na začetku pomembna predvsem pri opremljanju in prenove plezališč, ki presegajo lokalni pomen. V letih 1998 in 1999 je bilo obnovljeno plezališče Črni Kal, sledilo je plezališče Vipavska Bela. Po letu 2002 sta na vrsto prišli še plezališči Kotečnik in Mišja Peč. V obdobju od leta 2002 do 2004 je bilo s pomočjo KŠP vstavljenih 6.973 svedrovcev in 781 sidrišč (Golob, Guček in Leskošek 2005).

Akcija opremljanja slovenskih plezališč je od leta 1998 naprej potekala vsako leto. V letu 2004 pridobi Komisija za športno plezanje tudi sredstva fundacije za šport. Opremljanje plezališč se nadaljuje vse do leta 2015. V tem času je bilo zamenjanih ali na novo vstavljenih več kot 17.500 svedrovcev ter 1.700 sidrišč (Česen, 1996 do 2015).

Že od samega začetka je bil sklenjen dogovor, da sredstva prispevajo tudi vsi registrirani klubi v KŠP, vendar je ta dogovor po nekaj letih padel v vodo. V letu 2004 je prispevek plačalo samo še 15 klubov. V letu 2015 je med plezalcami nastala pobuda o ustanovitvi Sklada slovenskih plezališč, kjer bi preko različnih virov zbirali sredstva za opremljanje plezališč.

Športnoplezalno dejavnost v naravnih plezališčih sproža tudi različne polemike. Predvsem gre tu za težave z lastniki zemljišč ter gnezdenjem zaščitenih vrst ptic v stenah. Seveda smo

bili za nekatere ukrepe, ki jih izvajajo odgovorne institucije ter lastniki zemljišč, krivi predvsem plezalci s svojim neprimernim obnašanjem in neupoštevanjem pravil.

Ena od problematik je bila vezana na vznemirjanje živalskih vrst, ki živijo v stenah Kraškega roba. Najprej je dalj časa prihajalo do podaljševanja Odredbe o prepovedi vznemirjanja živali zavarovanih vrst v stenah na območju Kraškega roba, zato si je KŠP zadala prioriteto nalogo, da najde rešitev za to. Tako je bil leta 2004 podpisan sporazum med KŠP, Ministrstvom za okolje in prostor in Društvom za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, ki se nanaša na prepoved plezanja v celotnem plezališču Podpeč in v veliki osapski steni desno od Italijanske smeri. Prepoved plezanja velja tudi v novih smereh med smerema Medo in Italijanska. Sporazum vključuje tudi obvezo, da se za vsako novo odprto plezališče ali širjenje plezališča v Sloveniji pridobi soglasje Ministrstva za okolje in prostor ter se pri tem upošteva obstoječa zakonodaja (Klofutar, 2013).

S povečanim obiskom plezališč na kraškem robu (Osp, Mišja Peč, Črni Kal) je prihajalo do trenj med lokalnimi prebivalci in obiskovalci plezališč. Prihajalo je do več težav, kot so nepravilno parkiranje, nedovoljeno kampiranje oz. spanje na prostem, neprimerno obnašanje v plezališčih, uničevanje tuje lastnine, nepravilno odlaganje smeri ipd. Kaplja čez rob je bil grob poseg plezalcev leta 2013 v jami Grad v Ospu, kjer so brez dovoljenj opremili nove smeri, odlomljenih je bilo tudi nekaj kapnikov. Planinska zveza Slovenije je v letu 2014 opravila prve sestanke z lokalno skupnostjo, kjer so sprejeli nekaj sklepov za ureditev razmer. Stvari so se do leta 2015 umirile, vendar se lahko ob neprimernem vedenju in z neupoštevanjem pravil plezalcev lahko spet hitro zaostrijo. Podobna problematika se je ves čas dogajala tudi v drugih plezališčih. V večjih plezališčih, kot sta Kotečnik in Bohinjska Bela, so bile težave, povezane z dostopi in parkiranjem na zasebnih zemljiščih, ampak so se stvari uredile v korist športnega plezanja.

6.3. Umetne plezalne stene v svetu

V svetu je po letu 1990 začelo nastajati vse več umetnih plezalnih sten ter plezalnih centrov. Danes ni poseljene celine, kjer ne bi bilo plezalnega centra ali umetne stene. Umetne stene obstajajo celo v državah, kot so Namibija, Vietnam, Pakistan, Iran itd., kjer športno plezanje ni razvito (Climbing gym list, 2016).

Natančnega števila umetnih plezalnih sten ter plezalnih centrov na svetu ne poznamo. Kako hiter je razvoj športnoplezalne infrastrukture, prikazujejo številke, ki jih navaja Mednarodna zveza za športno plezanje (2016), in se nanašajo pretežno na obdobje od leta 2008 dalje. Na Japonskem je od leta 2008 do 2015 število objektov z umetno plezalno steno naraslo iz 96 na 453. V ZDA so samo leta 2015 odprli 60 plezalnih sten. Na Kitajskem so od leta 2012 do leta 2015 na osnovnih in srednjih šolah postavili 90 novih umetnih sten. Zanimiv je tudi podatek

za Nemčijo, kjer je postavljenih že več kot 460 umetnih plezalnih sten. Po podatkih *Climbing gym list* (2016) je v Avstriji več kot 50 umetnih sten, namenjenih komercialni rabi. Med njimi je tudi nekaj slovenskim plezalcem bolj znanih večjih plezalnih centrov, kot so plezalni centri v Imstu, Mitterdorfu, Dunaju, Innsbrucku itd.

Veliko umetnih plezalnih sten v dvoranah in na prostem je nastalo tudi zaradi organizacije pomembnejših tekmovanj. V sosednji Avstriji je nam najbolj znan plezalni center v Imstu, kjer vsako leto zvedejo več pomembnih mednarodnih tekmovanj v športnem plezanju. Umetna stena na prostem je visoka 25 metrov in ima 1.312 m² plezalnih površin. V pokritem plezalnem centru pa imajo na voljo 1.420 m² plezalnih površin (Daten / Fakten, 2016).

Zelo znan je tudi plezalni stadion v Arcu, ki je v osnovi namenjen prirejanju tekmovanj v sklopu Arco Rock festivala in drugih tekmovanj. Stena je visoka 18 metrov in nudi 250 m² tekmovalnih plezalnih površin ter 400 m² plezalnih površin za rekreativne plezalce. V zadnjem obdobju so za potrebe športnoplezalnih tekmovanj postavljali tudi montažne stene. Najbolj znani prizorišči za svetovni pokal sta v Chamonixu in Brianconu, kjer postavijo steno v središču mesta. Montažne plezalne stene so za potrebe svetovnega prvenstva leta 2012 postavili tudi v dvorani Bercy v Parizu. Sodobne umetne plezalne stene za prirejanje tekmovanj najvišjega ranga poznamo še v Puursu, Edinburgu, Mitterdorfu, Dunaju itd.

Do konca leta 2015 je na svetu zraslo nekaj plezalnih centrov, ki so za naše razmere zelo veliki. Največji plezalni center v Nemčiji, ki je glede na velikost plezalnih površin tudi največji plezalni center na svetu, leži v kraju Thalkirchen v južnem predmestju Münchna in je bil odprt leta 2011. V njem je skupno na voljo kar 7.730 m² notranjih in zunanjih plezalnih površin (Alles auf einen Schlag – Daten und Facts, 2016).

Največji v ZDA je plezalni center Vertical Endeavors v kraju Glendale Heights na obrobju Chicaga, ki je bil zgrajen leta 2012 in nudi 4.200 m² plezalnih površin (2014 biggest climbing gym, 8.12.2014). Plezalni center z največ plezalnimi površinami v Avstriji je v Dornbirnu, kjer imajo skupno 2.600 m² plezalnih površin in je bila zgrajena že leta 2007 (Impressionen, 2016).

6.4. Umetne plezalne stene v Sloveniji

V Sloveniji so v devetdesetih letih stene nastajale v tradicionalnih okoljih, kjer so delovali dobro organizirani alpinistični odseki. Po steni v Domžalah, Trbovljah in Ajdovščini so jih leta 1990 postavili še v Radovljici, Škofji Loki, na Jesenicah, v Kamniku in Idriji (AN – 19.03.1990, 1990; AN - 01.10.1990, 1990; AN – 24.12.1990, 1990). Posebnost je bila stena v Radovljici, ki so jo plezalci pod vodstvom Blaža Jereba zgradili tako, da je imela premično konstrukcijo, s katero so lahko prilagajali naklon stene (AN – 12.03.1990, 1990). Leta 2015 je bila

prenovljena. Na začetku leta 1991 so člani AO Rašica odprli steno v Šentvidu, ki so jo prenovili leta 2007 (AN – 04.02.1991, 1991). Istega leta so zgradili tudi steno v Velenju in Slovenski Bistrici, ki je bila leta 1997 prenovljena, leta 2007 pa so v istem objektu postavili še balvansko steno. Visoka stena je bila leta 2007 prenovljena. Leta 1992 so člani AO Ljubljana Matica zgradili steno v Novih Jaršah, ki je v višino merila 11 metrov in imela 90 m² plezalnih površin. V tem obdobju je bilo v Sloveniji postavljenih še nekaj sten, med njimi tudi v telovadnici OŠ Pirniče, OŠ Brestanica in v Novem mestu pod Šmihelskim mostom.

V drugi polovici devetdesetih let je bila zgrajena stena v telovadnici Škofijske klasične gimnazije, kjer je bilo pod vodstvom Andreja Kokalja organizirano prvo srednješolsko prvenstvo v športnem plezanju in neprekinjeno poteka še danes. Leta 1996 so zgradili takrat največjo steno pri nas – v Kranju je bila za potrebe organizacije tekme za svetovni pokal postavljena sodobna tekmovalna plezalna stena, ki je visoka 12 metrov, njena previsnost pa je 8 metrov (AN – 25.11.1996, 1996).

V novem tisočletju so bile med pomembnejšimi pridobitvami stene, na katerih so kasneje organizirali tekmovanja za državno prvenstvo. Leta 2001 je bila zgrajena stena v Tržiču in leta 2009 v Šmartnem pri Litiji, ki je bila takrat s 14 metri višine najvišja pokrita umetna stena v Sloveniji. Istega leta je bila zgrajena tudi zunanja balvanska stena na Logu, kjer so se zgledovali po podobnih projektih v Avstriji, Italiji in Franciji. Od leta 2011 do 2013 so na steni organizirali tekmo za svetovni pokal v balvanskem plezanju (Naš največji umetni balvan, 2009).

Leta 2009 je pri Škofji Loki zrasel zasebni Plezalni center BricAlp, kjer je na voljo 200 m² plezalnih površin na 12 metrov visoki steni ter 500 m² na nizki balvanski steni. V plezalnem centru organizirajo vse vrste plezalnih tečajev in vadb, možen pa je tudi obisk zunanjih obiskovalcev (BricAlp, predstavitev, 2016).

Posebno mesto imajo tudi plezalne stene v Ljubljani, kjer je športnoplezalna dejavnost potekala po zasnovi sodobnega plezalnega centra, kjer lahko obiskovalci plezajo samostojno, organizirane pa so tudi različne vrste tečajev za otroke, mladino in odrasle. To ne pomeni, da druga društva niso izvajala takšnih programov, vendar niso bili toliko komercialno usmerjeni. Za začetnika nudenja sodobne športnoplezalne ponudbe lahko štejemo Andreja Kokalja, ki je dejavnosti izvajal na steni Škofijske klasične gimnazije, Gimnaziji Šiška in na OŠ Valentina Vodnika. Leta 2006 so na Parmovi ulici zgradili balvansko steno z 240 m² plezalne površine, ki je postala pravo zbirališče, predvsem mlajših generacij športnih plezalcev. Leta 2010 so zgradili podobno steno še v športnem centru Urban Roof v Ljubljani ter leta 2015 balvanski center Balvanija, kjer je na voljo 350 m² plezalnih površin s postavljenimi balvanskimi problemi.

Danes drugi največji prostor s plezalnimi stenami je nastal leta 2011 v Šempetru pri Gorici, kjer so lokalni plezalci s pomočjo lokalne skupnosti postavili objekt, ki nudi 1.000 m² plezalnih površin. Relativno velik plezalni center z balvanskimi stenami, ki nudijo več kot 300 m² plezalnih površin je leta 2013 nastal tudi v Verdu. Glavni namen centra je, da se slovenski članski in mladinski reprezentanci zagotovijo optimalni pogoji za priprave na tekmovanja.

Leta 2013 je v Ljubljani nastal edini pravi plezalni center pri nas. Plezalni center Ljubljana je samostojni objekt, ki plezalcem ponuja 1.280 m² plezalnih površin. V veliki plezalni dvorani je 850 m² plezalnih površin do višine 17 metrov, v mali plezalni dvorani je 230 m² plezalnih površin do višine 11 metrov ter balvanska dvorana s 180 m² plezalnih površin do višine 4,5 metra. V sklopu plezalnega centra so še ogrevalna dvorana, predavalnica, trgovina s plezalno opremo ter gostinski lokal.

7. Sklep

Prvi v slovenskem prostoru je zgodovino prostega in športnega plezanja v diplomskem delu z naslovom »Razvoj prostega in športnega plezanja« (Ljubljana, 1990) preučil Andrej Kokalj, ki je zbral podatke do leta 1989. V pričujočem delu je obravnavano dogajanje na področju športnega plezanja v časovnem obdobju od leta 1990 do 2015. Športno plezanje se je v tem obdobju razvijalo kot samostojna športna panoga z jasnimi pravili, ki omogočajo merjenje rezultata na tekmovanjih in pri vzponih v športnoplezalnih in balvanskih smereh. Športno plezanje velja ob upoštevanju vseh pravil za najvarnejšo obliko plezanja.

V devetdesetih letih je na mednarodni ravni za razvoj športnega plezanja v svetu skrbela Mednarodna gorniška organizacija UIAA, v okviru katere se leta 1997 ustanovi Svet za tekmovalno športno plezanje, ki pretežno skrbi za prirejanje tekmovanj. V letu 2007 je v Frankfurtu nastala Mednarodna zveza za športno plezanje IFSC. Nacionalne panožne zveze, ki skrbijo za športno plezanje na državni ravni, so tako po vzoru drugih panog dobile samostojno mednarodno panožno zvezo. Tudi po letu 2007 ima še vedno velik pomen pri razvoju športnega plezanja Mednarodno združenje gorniških organizacij, ki preko Komisije za varnost skrbi za razvoj in nadzor tehničnih standardov varnostne opreme. Obe organizaciji, UIAA in IFSC, sta si skozi celotno obdobje prizadevali, da bi se športno plezanje uvrstilo v program olimpijskih iger. Trud je bil poplačan leta 2016, ko so na OI v Riu odločili, da bo športno plezanje na sporedu iger v Tokiu 2016.

Za razvoj športnega plezanja v Sloveniji skrbi Komisija za športno plezanje, ki je bila ustanovljena leta 1994. Vanjo so vključena društva različnih organizacijskih oblik s področja Republike Slovenije, ki se ukvarjajo s športnoplezalno dejavnostjo. Komisija za športno plezanje prireja državno prvenstvo v športnem plezanju, organizira usposabljanja za pridobitev nazivov strokovnih delavcev v športu in druga usposabljanja s področja športnega plezanja, skrbi za opremljanje slovenskih naravnih plezališč, izbira člane slovenskih reprezentanc itd. Komisija za športno plezanje ni samostojna nacionalna panožna športna zveza, saj je ena od podkomisij pri Planinski zvezi Sloveniji. Tukaj se postavlja vprašanje, ali bi bilo v prihodnje smiselno ustanoviti samostojno nacionalno športno zvezo, kot je v Sloveniji organiziranih večina športnih panog.

Pomemben del športnega plezanja je tekmovalno športno plezanje. Na mednarodni ravni so v članskih kategorijah organizirana svetovna prvenstva, evropska prvenstva ter svetovni pokal, športno plezanje pa je bilo trikrat tudi na sporedu Svetovnih iger. Prvo uradno svetovno prvenstvo je bilo organizirano leta 1991 v Frankfurtu, na katerem so tekmovali v disciplinah težavnostno in hitrostno plezanje. Balvansko plezanje je bilo prvič na sporedu leta 2001. Prvo evropsko prvenstvo je bilo organizirano leta 1992 v Frankfurtu, kjer so tako kot na svetovnem prvenstvu plezali le v dveh disciplinah, balvansko plezanje pa je bilo v program prvič vključeno leta 2002. Velik del mednarodnih tekmovanj predstavljajo tudi tekmovanja

mladinskih kategorij. Najbolj pomembna so svetovna mladinska prvenstva, prvo je bilo organizirano leta 1992 v Baslu, kjer so tekmovali le v težavnostnem plezanju. Hitrostno plezanje je bilo prvič na sporedu na prvenstvu leta 2001, balvansko plezanje pa šele leta 2015. Zelo kratko zgodovino imajo mladinska evropska prvenstva, saj je bilo prvo organizirano šele leta 2012. Pomemben del mednarodnih tekmovanj za mladinske kategorije predstavljajo tekmovanja za evropski pokal, ki pa v zadnjem letu nekoliko izgubljajo veljavo, saj se za izpeljavo odloča vsem manj organizatorjev. Mednarodna tekmovanja mladinskih kategorij predstavljajo reprezentancam velik finančni zalogaj, zato dajejo prednost svetovnemu in evropskemu prvenstvu. Na mednarodni ravni potekajo tudi različna promocijska tekmovanja, ki pomembno prispevajo k prepoznavnosti športnega plezanja. Vidno vlogo pri tem imajo tudi tekmovanja v paraplezanju, ki potekajo od leta 2008.

Slovenski tekmovalci so na mednarodnih tekmovanjih v obdobju od 1990 do 2015 dosegli veliko število vrhunskih rezultatov. Prve vrhunske rezultate v članski konkurenci je začela dosegati Martina Čufar, ki je leta 1997 dosegla prvo uvrstitev na zmagovalni oder na posamični tekmi za svetovni pokal. Vrhunec njene kariere je bil naslov svetovne prvakinja v težavnostnem plezanju leta 2001 v Wintherthurju, kar je še danes edina zmaga na svetovnih prvenstvih za Slovenijo. Uspehe v ženski konkurenci nadaljujejo Maja Vidmar, Mina Markovič, Natalija Gros in Janja Garnbret. Največji uspehi Maje Vidmar so skupna zmaga v svetovnem pokalu leta 2007, zmaga na svetovnih igrah leta 2009 ter po dve medalji na svetovnih in evropskih prvenstvih. Vse uspehe je dosegla v težavnostnem plezanju. Mina Markovič je do danes najuspešnejša slovenska tekmovalka v športnem plezanju. V sezonah 2011, 2012 in 2015 je bila skupna zmagovalka svetovnega pokala v težavnostnem plezanju. Pri prvih dveh je uspeh dopolnila še s skupno zmago v kombinaciji. Leta 2013 je zmagala na svetovnih igrah v Caliju, leta 2015 pa je postala evropska prvakinja v težavnostnem plezanju. Največji uspeh Natalije Gros je zmaga na evropskem prvenstvu leta 2008, kjer je bila najboljša v balvanskem plezanju in kombinaciji. Prihodnost slovenskega ženskega tekmovalnega plezanja pa bo najverjetneje Janja Garnbret, ki je v mladinskih kategorijah osvojila več naslovov svetovne in evropske prvakinja. Že v svoji prvi članski sezoni je na evropskem prvenstvu dosegla drugo mesto v težavnostnem plezanju. Med moškimi je največji uspeh na mednarodnih tekmovanjih dosegel Jernej Kruder, ki je bil drugi na svetovnem prvenstvu v balvanskem plezanju leta 2014. V istem letu je Slovenija dobila tudi prvo medaljo na velikih tekmovanjih v paraplezanju. Tanja Glušič je bila druga v kategoriji slepih in slabovidnih na svetovnem prvenstvu v Gijonu. Prvo medaljo za slovensko plezanje na velikih mladinskih tekmovanjih je z drugim mestom na mladinskem svetovnem prvenstvu v Baslu leta 1992 v težavnostnem plezanju dosegla Nataša Stritih. Skupaj so slovenski tekmovalci na svetovnih mladinskih prvenstvih osvojili 13 zlatih, 18 srebrnih in 13 bronastih medalj. Na evropskih prvenstvih je Slovenija dosegla 19 medalj, od tega kar 12 zlatih, 4 srebrne in 3 bronaste.

Najbolj pereče vprašanje v tekmovalnem športnem plezanju je trenutno predlog tekmovalnega sistema na olimpijskih igrah leta 2020 v Tokiu, kjer bodo podelili le en komplet medalj v moški in en komplet medalj v ženski konkurenci. Tekmovalci bodo morali nastopiti v vseh treh disciplinah, kar ni vseh večini najboljših tekmovalcev v težavnostnem in balvanskem plezanju. Še bolj problematičen je zadnji predlog sistema tekmovanja, ki naj bi potekal na način, da se tekmovalci najprej pomerijo v hitrostnem plezanju, kjer bi v naslednji dve disciplini težavnostno in balvansko plezanje napredovalo le osem najboljših tekmovalcev in tekmovalk. Dokončen sistem tekmovanja bo sprejet na svetovnem prvenstvu v Parizu, septembra 2016.

Glavno tekmovanje v Sloveniji je državno prvenstvo v športnem plezanju, ki poteka od leta 1991. Od leta 2003 poteka tudi državno prvenstvo v balvanskem plezanju, medtem ko se po nekaj poizkusih državno prvenstvo v hitrostnem plezanju ne izvaja več. V zadnjem obdobju sta se zelo dobro razvili vzhodna in zahodna liga v športnem plezanju, v katerih plezajo tekmovalci v kategorijah od mlajših cicibanov oz. cicibank do kadetov oz. kadetinj. Število tekmovalcev se večja iz leta v leto, česar pa ne moremo trditi za državno prvenstvo, kjer število tekmovalcev upada. Komisija za športno plezanje bo morala v prihodnosti najti način, kako bo na tekme državnega prvenstva znova pridobila večje število tekmovalcev. Mnogi menijo, da bi bila ena od ključnih rešitev znižanje stroška tekmovalnih licenc, ki je za klube oz. starše relativno visok. Posledica tega pa bi bila, da bi se s tem znižali prihodki Komisije za športno plezanje, kar bi zahtevalo nekaj sprememb v strukturi financiranja tekmovanj za državno prvenstvo.

Športni plezalci so na svetu v obdobju od leta 1990 do 2015 mejo težavnosti najboljših športnoplezalnih vzponov v smereh dvignili od ocene 8c+ do 9b+, v balvanskih problemih pa od 8A+ do 8C+. Najtežji moški vzponi predstavljajo hkrati tudi najtežje vzpone na svetu. Športne plezalko so na začetku devetdesetih že preplezale smer težavnosti 8b+, do leta 2015 pa so preplezale smeri težavnosti do 9a/a+. V balvanskem plezanju so ženske težavnost v tem obdobju premaknile od ocene 7C do 8B+.

Slovenski plezalci so v obdobju od leta 1990 v športnoplezalnih smereh mejo vzponov dvignili od 8c+ do 9a+ z rdečo piko in iz 8a do 8c+ v plezanju na pogled. Slovenske plezalko so vzpone z rdečo piko začele v smeri z oceno 7c+, najtežji vzpon, ocenjen z 9a, pa je konec leta 2015 uspel Mini Markovič. Moško balvansko plezanje se je pri nas začelo hitreje razvijati šele konec devetdesetih let, od takrat pa so slovenski plezalci mejo težavnosti vzponov dvignili od ocene 7C+ do 8C. Prve boljše balvanske vzpone so slovenske plezalko opravile šele leta 2010, do konca leta 2015 pa so mejo težavnosti dvignile od 7C do 8A+.

Največja težava pri ocenjevanju športnoplezalnih vzponov v smereh in balvanskih problemih je subjektivno mnenje plezalcev. Predvsem v balvanskem plezanju so plezalci dosegli raven, kjer se je zgornja meja vzponov ustavila pri oceni 8C+, večina teh balvanskih problemov pa še

nima ponovitve. V težavnostnem plezanju se je v zadnjem obdobju lestvica najtežjih vzponov razvijala bolj konstantno. Glavni osebi pri tem sta bila Adam Ondra in Chris Sharma. Oba že študirata nove smeri, za katere menita, da bodo ocenjen z 9c.

Z razvojem športnega plezanja v svetu in pri nas je povezano tudi nastajanje novih plezališč. Kako natančno so nastajala nova in se širila obstoječa plezališča v posameznih državah, je zelo obsežna tema, ki bi jo bilo treba raziskati v samostojnem delu. Enako velja za Slovenijo, kjer je znanih veliko podatkov, saj je večina plezališč objavljenih v športnoplezalnih vodnikih ter na internetnih straneh. Vseeno pa bi potrebovali popolno evidenco slovenskih plezališč, s katero bi ugotovili, kako varno so opremljena, kako so urejena razmerja z lastniki zemljišč, ali so pridobljena vsa dovoljenja, kdo skrbi za urejanje plezališča ipd. Zelo pomemben bi bil tudi odločnejši korak pri razvoju ideje Sklada slovenskih plezališč, ki bi lahko omogočil, da bi šel razvoj nastajanja novih plezališč, predvsem pa obnavljanje in urejanje obstoječih, v pravo smer, ne le s finančnega, ampak tudi strokovnega vidika. V okviru takšnega sklada bi morala delovati ekipa ljudi, ki bi urejala tudi obstoječo problematiko, ki se pojavlja predvsem v bolj obiskanih plezališčih.

Tukaj se postavlja tudi vprašanje, ali je v Sloveniji še prostor za nova plezališča. Čeprav je pri nas športno plezanje zelo razvito in s tem tudi slovenska plezališča, se na nekaterih območjih še skrivajo možnosti za nastajanje novih plezališč, predvsem pa so še možnosti za širjenje nekaterih obstoječih. Slovenija je bolj kot pri nastajanju plezališč s športnoplezalnimi smermi omejena pri nastajanju novih balvanskih področij.

Podobno kot pri plezališčih velja enako za športnoplezalno infrastrukturo, ki jo predstavljajo umetne stene. Po svetu so predvsem v novem tisočletju nastajali veliki plezalni centri, ki v mestih ponujajo novo obliko rekreacije. Tako športno plezanje pridobiva vse več privržencev. Tudi v Sloveniji se je največ umetnih sten v telovadnicah in športnih dvoranah zgradilo v obdobju od leta 1990 do 2015. Danes je pri nas več kot 70 nizkih in visokih plezalnih sten, na katerih klubi in društva organizirajo športnoplezalno dejavnost.

Pri razvoju športnega plezanja je kljub velikim spremembam v obdobju od leta 1990 do 2015 še veliko prostora za razvoj. Predvsem gre za vprašanje posameznih področij športne panoge, ki zahtevajo popolnoma ločeno obravnavo in veliko mero strokovnosti. Pri tekmovalnem športnem plezanju gre predvsem za izobraževanje trenerjev ter pridobivanje dodatnih, predvsem tržnih virov financiranja. Pri športnem plezanju kot obliki rekreacije pa je odprtih še več vprašanj – kako zagotoviti, da bo čim več športnih plezalcev naredilo prve korake tega športa v plezalnih šolah, kako športno plezanje še bolj umestiti v turistično ponudbo posameznega okolja, kako plezalce prepričati, da predvsem prostovoljno, tudi finančno, prispevajo k razvoju slovenskih plezališč, kako zakonsko optimalno urediti status naravnih plezališč ipd.

8. Viri

2014 biggest climbing gym list. (8.12.2014). Climbing Business Journal. Pridobljeno iz <http://www.climbingbusinessjournal.com/2014-biggest-gym-list/>

Ali Hulk (sit start extension). (2016). Pridobljeno iz <http://www.hardclimbs.info/climbs/ali-hulk-sit-start-extension>

Alles auf einen Schlag – Daten und Facts. (2016). Pridobljeno iz <http://www.kbthalkirchen.de/daten-facts/>

AN – 04.09.1989. (4.9.1989). *Plezalna stena v telovadnici za trboveljske alpiniste.* Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/84393/>

AN – 25.12.1989. (25.12.1989). *Naslov najboljšega v YU pokalu alpinistov je osvojil Marko Lukič – med ženskami prva Damjana Klemenčič.* Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/84798/>

AN – 12.03.1990. (12.03.1990). *V Radovljici »premična« umetna stena.* Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/114994/>

AN – 19.03.1990. (19.3.1990). *Plezalni poligon v Idriji.* Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/114996/>

AN – 01.10.1990. (1.10.1990). *Umetna stena tudi v Kamniku.* Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/83266/>

AN – 24.12.1990. (24.12.1990). *Umetna stena tudi na Jesenicah.* Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/79941/>

AN – 24.12.1990. (24.12.1990). *Nataša Stritih in Tadej Slabe prvaka.* Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/79941/>

AN – 04.02.1991. (4.2.1991). *Nova stena v Šentvidu.* Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/80690/>

AN – 01.07.1996. (1.7.1996). *Najtežji vzpon na pogled.* Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/86551/>

AN – 25.11.1996. (25.11.1996). *Trije dnevi vrhunskega plezanja v Kranju.* Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/87591/>

- AN – 12.11.2001.* (12.11.2001). *8b za Sabino Sovinc.* Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/113232/>
- Ben Moon (rock climber).* (2016). Wikipedia. Pridobljeno iz [https://en.wikipedia.org/wiki/Ben_Moon_\(rock_climber\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Ben_Moon_(rock_climber))
- Bloudkova nagrada.* (2016). Wikipedia. Pridobljeno iz https://sl.wikipedia.org/wiki/Bloudkova_nagrada
- BricAlp, predstavitev.* (2016). Pridobljeno iz <http://www.bricalp.si/info/predstavitev/>
- Chilam Balam (2016).* Hard Climbs. Pridobljeno iz <http://www.hardclimbs.info/climbs/chilam-balam>
- Climbers, Martina Čufar.* (2016). Climb and more. Pridobljeno iz <http://www.climbandmore.com/climbing,101,0,1,climbers.html>
- Climbing Competitions History.* (2016). International federation of sport climbing. Pridobljeno iz <http://www.ifsc-climbing.org/index.php/about-ifsc/what-is-the-ifsc/history>
- Climbing & Paraclimbing World Championships.* (14.9.2012). IFSC. Pridobljeno iz http://www.ifsc-climbing.org/images/media-centre/press-releases/PR45_Paris_WCH_day3.pdf
- Čehovin, U., Ravnik, J. (2016). Slovenski boldering. *Beta* (3). 8–9.
- Česen, T. (1994). *Plezališča Slovenije.* Ljubljana: Sidarta.
- Česen, T. (1996 do 2015). *Poročilo o delu KŠP od 1996 do 2015.* Interno gradivo.
- Čufar, M. (1998). Razvoj ženskih športnoplezalnih dosežkov v skali v Sloveniji in svetu od 1978 do 1998 (seminarska naloga). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
- Daten / Fakten.* (2016). Klettern-Imst. Pridobljeno iz <http://www.kletterzentrum-imst.at/kletterzentrum/daten-fakten/>
- Domen Škofic: Martin Krpan.* (11.4.2010). Gore in ljudje. Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/informacije/54680/>
- Event Info, Results.* (2016). Adidas Rockstars. Pridobljeno iz <http://www.adidas-rockstars.com/en/event-info/results/>

- Golob, M. (2004). *Opremljanje naravnih plezališč* (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Ljubljana.
- Golob, M., Guček, V., Leskošek, B. (2005). Slovenska naravna plezališča. *Šport*, 53 (1), 42–46.
- Grades*. (2016). The Crag. Pridobljeno iz <http://www.thecrag.com/article/Grades#s2>
- Guček, V. (2010). *Prvi koraki v svet vertikale: vaje in nasveti za uspešno plezanje*. Ljubljana: Sidarta.
- Hren, G. (3.3.2015). *8b na pogled in 8c v drugo za Janjo Garnbret*. Pridobljeno 20.5.2016 iz <http://www.cteam.si/8b-na-pogled-in-8c-v-drugo-za-janjo-garnbret/>
- IFSC Structure*. (2016). International federation of sport climbing. Pridobljeno iz <http://www.ifsc-climbing.org/index.php/about-ifsc/ifsc-structure>
- Impressionen*. (2016). K1 Dornbirn. Pridobljeno iz <http://www.k1-dornbirn.at/>
- Climbing gym list*. (2016). Indoor Climbing. Pridobljeno iz <http://www.indoorclimbing.com/worldgyms.html>
- Josune Bereziartu*. (2016). Wikipedia. Pridobljeno iz https://fr.wikipedia.org/wiki/Josune_Bereziartu
- Jumbo Love*. (2016). Hard Climbs. Pridobljeno iz <http://www.hardclimbs.info/climbs/jumbo-love>
- Jure Golob*. (2016). Wikipedia. Pridobljeno iz https://sl.wikipedia.org/wiki/Jure_Golob
- Kampjut, Ž. (2016). *Umetne plezalne stene v Sloveniji* (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Ljubljana.
- Klemen Bečan blog, najboljši dosežki*. (2016). Klemen Bečan blog. Pridobljeno iz <http://kbecan.blogspot.si/>
- Klofutar, J. (2013). *Gradivo za pridobitev naziva Športni plezalec* (Seminarsko gradivo). Ljubljana: Planinska zveza Slovenije, Komisijska za športno plezanje. Pridobljeno iz [http://ksp.pzs.si/UserFiles/File/SP1/Sportni_plezalec\(1\).pdf](http://ksp.pzs.si/UserFiles/File/SP1/Sportni_plezalec(1).pdf)
- Kokalj, A. (2013). *Zgodovina prostega in športnega plezanja*. Pridobljeno iz http://ksp.pzs.si/UserFiles/File/ISP1/ISP1_Zgodovina.pdf

La Dura Dura. (2016). Hard Climbs. Pridobljeno iz <http://www.hardclimbs.info/climbs/la-dura-dura>

Leskošek, B., Cecić Erpič, S., Čufar, M., Grilc, P., Guček, V. in Simonič, A. (2003). *Osnove športnega plezanja*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Lynn Hill, Resume. (2016). Lynn Hill Climbing. Pridobljeno iz <http://lynnhillclimbing.com/>

MacDonald, D. (21.11.2008). *Groundbreaking 5.15 Gets Second Ascent*. Pridobljeno iz <http://www.climbing.com/news/groundbreaking-515-gets-second-ascent/>

Mellobloco History Channel. (2016). Mellobloco, International Bouldering Meeting. Pridobljeno iz <http://www.melloblocco.it/en/melloblocco-history-channel/>

Mina Markovič 8b na pogled. (30.12.2011). Planinska zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.pzs.si/novice.php?pid=6522>

Mina Markovič tretja na izboru športnice leta 2015. (9. 12. 2015). Planinska zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.pzs.si/novice.php?pid=10632>

Naš največji umetni balvan. (2009). Gore in ljudje. Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/43351/>

Nov vzpon v Sanjskem paru do vrha (9a). (18.1.2016). Friko, slovenski plezalni portal. Pridobljeno iz <http://www.friko.si/sportno-plezanje/nov-vzpon-v-sanjskem-paru-do-vrha-9a>

Organizacija. (2013). Svetovni pokal Log-Dragomer. Pridobljeno iz <http://www.worldcuplog.si/sl/Organizacija/>

Patxi Usobiaga Lakunza. (2016). Wikipedia. Pridobljeno iz https://it.wikipedia.org/wiki/Patxi_Usobiaga

Planetmountain. (20.8.1999). *Katie Brown*. Pridobljeno iz <http://www.planetmountain.com/en/news/interviews/katie-brown.html>

Planetmountain. (27.12.2005). *Cufar sends 8c!*. Pridobljeno iz <http://www.planetmountain.com/en/news/climbing/cufar-sends-8c.html>

Planetmountain. (18.4.2006). *Bereziartu first woman to on-sight 8b+!*. Pridobljeno iz <http://www.planetmountain.com/en/news/climbing/bereziartu-first-woman-to-on-sight-8b-.html>

Planetmountain. (9.8.2012). *Fred Nicole, the bouldering interview*. Pridobljeno iz <http://www.planetmountain.com/en/news/interviews/fred-nicole-the-bouldering-interview.html>

Planetmountain. (4.10.2012). *Adam Ondra makes his Change!* Pridobljeno iz <http://www.planetmountain.com/en/news/climbing/adam-ondra-makes-his-change.html>

Planetmountain. (29.3.2013). *Alexander Megos interview after world's first 9a onsight*. Pridobljeno iz <http://www.planetmountain.com/en/news/interviews/alexander-megos-interview-after-worlds-first-9a-onsight.html>

Pravilnik Komisije za športno plezanje PZS. (2013). Komisija za športno plezanje. Pridobljeno iz <http://ksp.pzs.si/UserFiles/File/dokumenti/Pravilnik%20K%C5%A0P.pdf>

Psico Bloc, Results. (2016). Psico Bloc. Pridobljeno iz <http://psicocomp.com/results/>

Ravnik, J. (2016). Zgodovina bolderiranja. *Beta* (3), 5–7.

Realization (climb). (2016). Wikipedia. Pridobljeno iz [https://en.wikipedia.org/wiki/Realization_\(climb\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Realization_(climb))

Rock Master Festival 2016. Rock Master Festival. Pridobljeno iz <http://www.rockmasterfestival.com/2016/en/>

Rok Klančnik: From dirt grows flowers, 8C – VIDEO. (9.3.2013). Planinska zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.pzs.si/novice.php?pid=7954>

Slovenska plezališča. (2016). Plezanje.net. Pridobljeno iz <http://www.plezanje.net/climbing/db/cragIntro.asp?type=C&ord=n&cc=SI>

Stefan Glowacz. (2016). Climb and More. Pridobljeno iz <http://www.climbandmore.com/climbing,205,0,1,climbers.html>

Storitev rezultati. (2016). Wettklettern. Pridobljeno iz http://www.wettklettern.com/KFW_Frameset.htm

Šeliga, G. (1.6.2014). *Marko Lukič. Gore in ljudje*. Pridobljeno iz <http://www.gore-ljudje.net/novosti/20031/>

Športnik leta 2012: Mina Markovič med trojico najboljših. (20. 12. 2012). Planinska zveza Slovenije. Pridobljeno iz <http://www.pzs.si/novice.php?pid=7683>

UKClimbing. (januar, 2013). *Jernej Kruder climbs The Story of Two Worlds, 8C*. Pridobljeno iz <http://www.ukclimbing.com/news/item.php?id=67749>

UKClimbing. (december, 2015). *9a by Markovic, 8c flash by Garnbret*. Pridobljeno iz <http://www.ukclimbing.com/news/item.php?id=70169>

UKClimbing. (marec, 2015). *Ciudad de dios, 9a/a+, by Ashima*. Pridobljeno iz <http://www.ukclimbing.com/news/item.php?id=69608>

V Parizu končano svetovno prvenstvo. (17.9.2012). Friko, slovenski plezalni portal. Pridobljeno iz <http://www.friko.si/tekmovanja/v-parizu-koncano-svetovno-prvenstvo>

World Competitions, Results. (2016). International federation of sport climbing. Pridobljeno iz <http://www.ifsc-climbing.org/index.php/world-competition/results>

World Competitions, Calendar. (2016). International federation of sport climbing. Pridobljeno iz <http://www.ifsc-climbing.org/index.php/world-competition/calendar>

World Competitions, Rankings. (2016). International federation of sport climbing. Pridobljeno iz <http://www.ifsc-climbing.org/index.php/world-competition/rankings>

Za staro kolo in majhnega psa, 8c+ za Jerneja Krudra. (11.3.2016). Friko, slovenski plezalni portal. Pridobljeno iz <http://www.friko.si/sportno-plezanje/za-staro-kolo-majhnega-psa-8c-za-jernej-krudra>

Zgodovina. (2015). Svetovni pokal Kranj. Pridobljeno iz <http://www.worldcupkranj.com/si/main.php?content=history>

9. Priloge

PRILOGA 1. Seznam svetovnih prvakov in prvakinj v težavnostnem plezanju (IFSC, 2016).

Zmagovalci svetovnih prvenstev			
TEŽAVNOSTNO PLEZANJE			
Leto	Kraj (država)	M	Ž
1991	Frankfurt (NEM)	Francois Legrand (FRA)	Susi Good (ŠVI)
1993	Innsbruck (AVT)	Francois Legrand (FRA)	Susi Good (ŠVI)
1995	Ženeva (ŠVI)	Francois Legrand (FRA)	Robyn Erbesfield (ZDA)
1997	Pariz (FRA)	Francois Petit (FRA)	Liv Sansoz (FRA)
1999	Birmingham (VBR)	Bernardino Lagni (ITA)	Liv Sansoz (FRA)
2001	Wintherthur (ŠVI)	Gerome Pouvreau (FRA)	Martina Čufar (SLO)
2003	Chamonix (FRA)	Tomas Mrazek (ČEŠ)	Muriel Sarkany (BEL)
2005	München (NEM)	Tomas Mrazek (ČEŠ)	Angela Eiter (AVT)
2007	Aviles (ŠPA)	Ramon Julian Puigblanque (ŠPA)	Angela Eiter (AVT)
2009	Xining (KIT)	Patxi Usobiaga Lakunza (ŠPA)	Johanna Ernst (AVT)
2011	Arco (ITA)	Ramon Julian Puigblanque (ŠPA)	Angela Eiter (AVT)
2012	Pariz (FRA)	Jakob Schubert (AVT)	Angela Eiter (AVT)
2014	Gijon (ŠPA)	Adam Ondra (ČEŠ)	Jain Kim (KOR)

PRILOGA 2. Seznam svetovnih prvakov in prvakinj v balvanskem plezanju (IFSC, 2016).

Zmagovalci svetovnih prvenstev			
BALVANSKO PLEZANJE			
Leto	Kraj (država)	M	Ž
2001	Wintherthur (ŠVI)	Mauro Calibani (ITA)	Myriam Motteau (FRA)
2003	Chamonix (FRA)	Christian Core (ITA)	Sandrine Levet (FRA)
2005	München (NEM)	Salavat Rakhmetov (RUS)	Olga Shalagina (UKR)
2007	Aviles (ŠPA)	Dmitrii Sharfutdinov (RUS)	Anna Stöhr (AVT)
2009	Xining (KIT)	Alexey Rubtsov (RUS)	Yulia Abeamchuk (RUS)
2011	Arco (ITA)	Dmitrii Sharfutdinov (RUS)	Anna Stöhr (AVT)
2012	Pariz (FRA)	Dmitrii Sharfutdinov (RUS)	Melanie Sandoz (FRA)
2014	München (NEM)	Adam Ondra (ČEŠ)	Juliane Wurm (NEM)

PRILOGA 3. Seznam svetovnih prvakov in prvakinj v hitrostnem plezanju (IFSC, 2016).

Zmagovalci svetovnih prvenstev			
HITROSTNO PLEZANJE			
Leto	Kraj (država)	M	Ž
1991	Frankfurt (NEM)	Hans Florine (ZDA)	Isabelle Dorsimond (BEL)
1993	Innsbruck (AVT)	Vladimir Netsvetaev Dolgalev (RUS)	Olga Bibik (RUS)
1995	Ženeva (ŠVI)	Andrey Vedenmeer (UKR)	Natalie Richer (FRA)
1997	Pariz (FRA)	Daniel Andrada Jimenez (ŠPA)	Tatiana Ruyga (RUS)
1999	Birmingham (VBR)	Vladimir Zakharov (UKR)	Olga Zakharova (UKR)
2001	Wintherthur (ŠVI)	Maksym Stenkovyy (UKR)	Maksym Stenkovyy (UKR)
2003	Chamonix (FRA)	Maksym Stenkovyy (UKR)	Olena Ryepko (UKR)
2005	München (NEM)	Evgenii Vaiteskhovskii (RUS)	Olena Ryepko (UKR)
2007	Aviles (ŠPA)	Qixin Zhong (KIT)	Tatiana Ruyga (RUS)
2009	Xining (KIT)	Qixin Zhong (KIT)	Cuilian He (KIT)
2011	Arco (ITA)	Qixin Zhong (KIT)	Mariia Krasavina (RUS)
2012	Pariz (FRA)	Qixin Zhong (KIT)	Yuliya Levochkina (RUS)
2014	Gijon (ŠPA)	Danyil Boldyrev (UKR)	Alina Gaidamakina (RUS)

PRILOGA 4. Seznam svetovnih prvakov in prvakinj v kombinaciji (IFSC, 2016).

Zmagovalci svetovnih prvenstev			
KOMBINACIJA			
Leto	Kraj (država)	M	Ž
2009	Xining (KIT)	Sean McColl (KAN)	Akiyo Noguchi (JAP)
2011	Arco (ITA)	Adam Ondra (ČEŠ)	Sasha DiGiulian (ZDA)
2012	Pariz (FRA)	Sean McColl (KAN)	Jain Kim (KOR)
2014	München (NEM) Gijon (ŠPA)	Sean McColl (KAN)	Charlotte Durif (FRA)

PRILOGA 5. Seznam evropskih prvakov in prvakinj v težavnostnem plezanju (IFSC, 2016).

Zmagovalci evropskih prvenstev			
TEŽAVNOSTNO PLEZANJE			
Leto	Kraj (država)	M	Ž
1992	Frankfurt (NEM)	Francois Legrand (FRA)	Susi Good (ŠVI)
1996	Pariz (FRA)	Arnaud Petit (FRA)	Liv sansoz (FRA)
1998	Nürnberg (NEM)	Ian Vickers (VBR)	Muriel Sarkany (BEL)
2000	München (NEM)	Alexander Chabot (FRA)	Katrin Sedlmayer (NEM)
2002	Chamonix (FRA)	Alexander Chabot (FRA)	Chloe Minoret (FRA)
2004	Lecco (ITA)	Ramon Julian Puigblanque (ŠPA)	Bettina Schöpf (AVT)
2006	Ekatarinburg (RUS)	David Lama (AVT)	Charlotte Durif (FRA)
2008	Pariz (FRA)	Patxi Usobiaga Lakunza (ŠPA)	Johanna Ernst (AVT)
2010	Imst/Innsbruck (AVT)	Ramon Julian Puigblanque (ŠPA)	Angela Eiter (AVT)
2013	Cahmonix (FRA)	Romain Desgranges (FRA)	Dinara Fakhritdinova (RUS)
2015	Cahmonix (FRA)	Ramon Julian Puigblanque (ŠPA)	Mina Markovič (SLO)

PRILOGA 6. Seznam evropskih prvakov in prvakinj v balvanskem plezanju (IFSC, 2016).

Zmagovalci evropskih prvenstev			
BALVANSKO PLEZANJE			
Leto	Kraj (država)	M	Ž
2002	Chamonix (FRA)	Christian Core (ITA)	Sandrine Levet (FRA)
2004	Lecco (ITA)	Daniel Du Lac (FRA)	Olga Bibik (RUS)
2007	Birmingham (VBR)	David Lama (AVT)	Juliette Danion (FRA)
2008	Pariz (FRA)	Jerome Meyer (FRA)	Natalija Gros (SLO)
2010	Imst/Innsbruck (AVT)	Cedric Lachat (ŠVI)	Anna Stöhr (AVT)
2013	Eindhoven (NIZ)	Kilian Fischhuber (AVT)	Anna Stöhr (AVT)
2015	Innsbruck (AVT)	Jan Hojer (NEM)	Juliane Wurm (NEM)

PRILOGA 7. Seznam evropskih prvakov in prvakinj v hitrostnem plezanju (IFSC, 2016).

Zmagovalci evropskih prvenstev			
HITROSTNO PLEZANJE			
Leto	Kraj (država)	M	Ž
1992	Frankfurt (NEM)	Kairat Rakhmetov (KAZ)	Elena Ovtchinnikova (RUS)
1996	Pariz (FRA)	Andrey Vedenmeer (UKR)	Cecile Avezou (FRA)
1998	Nürnberg (NEM)	Tomasz Oleksey (POL)	Cecile Avezou (FRA)
2000	München (NEM)	Maksym Stynkovyy (UKR)	Olena Ryepko (UKR)
2002	Chamonix (FRA)	Maksym Stynkovyy (UKR)	Olena Ryepko (UKR)
2004	Lecco (ITA)	Alexander Peshekhonov (RUS)	Anna Stenkovaya (RUS)
2006	Ekatarinburg (RUS)	Evgenii Vaitsekhovski (RUS)	Anna Stenkovaya (RUS)
2007	Birmingham (VBR)	/	/
2008	Pariz (FRA)	Evgenii Vaitsekhovski (RUS)	Edyta Ropek (POL)
2010	Imst/Innsbruck (AVT)	Sergey Abdrakhmanov (RUS)	Edyta Ropek (POL)
2013	Chamonix (FRA)	Libor Hroza (ČEŠ)	Anna Tsyganova (RUS)
2015	Chamonix (FRA)	Libor Hroza (ČEŠ)	Anouck Jaubert (FRA)

PRILOGA 8. Svetovni pokal v težavnostnem plezanju – število tekem, število udeležencev, število držav (IFSC, 2016).

Svetovni pokal - TEŽAVNOSTNO PLEZANJE				
št. udeležencev				
Sezona	Št. tekem	M	Ž	Št. držav
1990	6	NP	NP	NP
1991	6	176	119	24
1992	6	164	111	21
1993	6	152	104	21
1994	4	146	90	20
1995	4	138	78	21
1996	3	106	71	19
1997	5	138	86	22
1998	3	116	77	18
1999	4	147	82	18
2000	5	127	88	20
2001	5	118	92	24
2002	7	147	99	27
2003	9	154	101	28
2004	9	169	127	31
2005	9	169	113	38
2006	10	168	119	44
2007	8	160	107	36
2008	6	138	85	34
2009	6	147	94	36
2010	6	124	79	31
2011	10	166	102	44
2012	9	126	120	35
2013	8	126	101	30
2014	8	134	114	32
2015	7	151	105	36

PRILOGA 9. Svetovni pokal v balvanskem plezanju – število tekem, število udeležencev, število držav (IFSC, 2016).

Svetovni pokal - BALVANSKO PLEZANJE				
št. udeležencev				
Sezona	Št. tekem	M	Ž	Št. držav
1999	6	112	75	18
2000	6	157	88	25
2001	5	146	72	23
2002	4	107	73	23
2003	6	112	68	24
2004	6	158	83	27
2005	4	112	71	26
2006	7	139	85	31
2007	7	149	86	28
2008	7	173	108	35
2009	5	150	101	32
2010	7	181	104	37
2011	9	169	122	40
2012	6	151	110	39
2013	8	156	138	39
2014	8	197	159	41
2015	5	182	134	46

PRILOGA 10. Svetovni pokal v hitrostnem plezanju – število tekem, število udeležencev, število držav (IFSC, 2016).

Svetovni pokal - HITROSTNO PLEZANJE				
št. udeležencev				
Sezona	Št. tekem	M	Ž	Št. držav
1993	3	57	27	15
1994	/	/	/	/
1995	4	49	35	16
1996	/	/	/	/
1997	/	/	/	/
1998	1	17	9	6
1999	3	48	27	16
2000	3	30	21	14
2001	1	27	15	11
2002	5	65	29	17
2003	6	50	27	13
2004	3	28	26	14
2005	5	64	41	19
2006	8	77	42	20
2007	6	68	46	21
2008	6	92	51	18
2009	4	36	29	11
2010	7	77	44	19
2011	5	66	57	21
2012	6	45	39	16
2013	7	78	54	18
2014	7	75	59	22
2015	5	65	48	20

PRILOGA 11. Seznam zmagovalcev v skupnem seštevku svetovnega pokala – težavnostno plezanje (IFSC, 2016).

Zmagovalci skupnega seštevka svetovnega pokala		
TEŽAVNOSTNO PLEZANJE		
Leto	M	Ž
1990	Francois Legrand (FRA)	Isabelle Patissier (FRA) in Lynn Hill (ZDA)
1991	Francois Legrand (FRA)	Isabelle Patissier (FRA)
1992	Francois Legrand (FRA)	Robyn Erbesfield (ZDA)
1993	Francois Legrand (FRA)	Robyn Erbesfield (ZDA)
1994	Francois Lombard (FRA)	Robyn Erbesfield (ZDA)
1995	Francois Petit (FRA)	Robyn Erbesfield (ZDA)
1996	Arnaud Petit (FRA)	Liv Sansoz (FRA)
1997	Francois Legrand (FRA)	Muriel Sarkany (BEL)
1998	Yuji Hirayama (JAP)	Liv Sansoz (FRA)
1999	Francois Petit (FRA)	Muriel Sarkany (BEL)
2000	Yuji Hirayama (JAP)	Liv Sansoz (FRA)
2001	Alexandre Chabot (FRA)	Muriel Sarkany (BEL)
2002	Alexandre Chabot (FRA)	Muriel Sarkany (BEL)
2003	Alexandre Chabot (FRA)	Muriel Sarkany (BEL)
2004	Tomasz Mrazek (ČEŠ)	Angela Eiter (AVT)
2005	Flavio Crespi (ITA)	Angela Eiter (AVT)
2006	Patxi Usobiaga Lakunza (ŠPA)	Angela Eiter (AVT)
2007	Patxi Usobiaga Lakunza (ŠPA)	Maja Vidmar (SLO)
2008	Jorg Verhoeven (NIZ)	Johanna Ernst (AVT)
2009	Adam Ondar (ČEŠ)	Johanna Ernst (AVT)
2010	Ramon Julian Puigblanque (ŠPA)	Jain Kim (KOR)
2011	Jakob Schubert (AVT)	Mina Markovič (SLO)
2012	Sachi Amma (JAP)	Mina Markovič (SLO)
2013	Sachi Amma (JAP)	Jain Kim (KOR)
2014	Jakob Schubert (AVT)	Jain Kim (KOR)
2015	Adam Ondra (ČEŠ)	Mina Markovič (SLO)

PRILOGA 12. Seznam zmagovalcev v skupnem seštevku svetovnega pokala – balvansko plezanje (IFSC, 2016).

Zmagovalci skupnega seštevka svetovnega pokala		
BALVANSKO PLEZANJE		
Leto	M	Ž
1999	Christian Core (ITA)	Stephanie Bodet (FRA)
2000	Pedro Pons (ŠPA)	Sandrine Levet (FRA)
2001	Jerome Meyer (FRA)	Sandrine Levet (FRA)
2002	Christian Core (ITA)	Myriam Motteau (FRA)
2003	Jerome Meyer (FRA)	Sandrine Levet (FRA)
2004	Daniel Du Lac (FRA)	Sandrine Levet (FRA)
2005	Kilian Fischhuber (AVT)	Sandrine Levet (FRA)
2006	Jerome Meyer (FRA)	Olag Bibik (RUS)
2007	Kilian Fischhuber (AVT)	Juliette Danion (FRA)
2008	Kilian Fischhuber (AVT)	Anna Stöhr (AVT)
2009	Kilian Fischhuber (AVT)	Akiyo Noguchi (JAP)
2010	Adam Ondra (ČEŠ)	Akiyo Noguchi (JAP)
2011	Kilian Fischhuber (AVT)	Anna Stöhr (AVT)
2012	Rustam Gelmanov (RUS)	Anna Stöhr (AVT)
2013	Dmitrii Sharfutdinov (RUS)	Anna Stöhr (AVT)
2014	Jan Hojer (NEM)	Akiyo Noguchi (JAP)
2015	Jongwon Chon (KOR)	Akiyo Noguchi (JAP)

PRILOGA 13. Seznam zmagovalcev v skupnem seštevku svetovnega pokala – hitrostno plezanje (IFSC, 2016).

Zmagovalci skupnega seštevka svetovnega pokala		
HITROSTNO PLEZANJE		
Leto	M	Ž
1993	Vladimir Netsvetaev Dolgalev (RUS)	Renata Piszczek (POL)
1994	/	/
1995	Marcin Dzienski (POL)	Anouck Joubert (FRA)
1996	/	/
1997	/	/
1998	Andrey Vedenmeer (UKR)	Olga Zakharova (UKR)
1999	Tomasz Oleksy (POL)	Olga Zakharova (UKR)
2000	Andrey Vedenmeer (UKR)	Olena Ryepko (UKR)
2001	Maksym Styenkovy (UKR)	Olga Zakharova (UKR)
2002	Alexander Peshekhonov (RUS)	Olena Ryepko (UKR)
2003	Tomasz Oleksy (POL)	Valentina Yurina (RUS)
2004	Sergei Sinitcyn (RUS)	Tatiana Ruyga (RUS)
2005	Evgenii Vaitsekhovskii (RUS)	Anna Stenkovaya (RUS)
2006	Evgenii Vaitsekhovskii (RUS)	Tatiana Ruyga (RUS)
2007	Sergei Sinitcyn (RUS)	Tatiana Ruyga (RUS)
2008	Evgenii Vaitsekhovskii (RUS)	Edyta Ropek (POL)
2009	Sergei Sinitcyn (RUS)	Edyta Ropek (POL)
2010	Stanislav Kokorin (RUS)	Yuliya Levochkina (RUS)
2011	Lukasz Swirk (POL)	Edyta Ropek (POL)
2012	Stanislav Kokorin (RUS)	Alina Gaidamakina (RUS)
2013	Stanislav Kokorin (RUS)	Alina Gaidamakina (RUS)
2014	Danyil Boldyrev (UKR)	Mariia Krasavina (RUS)
2015	Qixin Zhong (KIT)	Mariia Krasavina (RUS)

PRILOGA 14. Seznam zmagovalcev v skupnem seštevku svetovnega pokala – kombinacija (IFSC, 2016).

Zmagovalci skupnega seštevka svetovnega pokala		
KOMBINACIJA		
Leto	M	Ž
1993	Ben Moon (VBR)	Elena Ovtchinikova (RUS)
1994	/	/
1995	Daniel Andrada Jimenez (ŠPA)	Cecile Avezou (FRA)
1996	/	/
1997	/	/
1998	Yevgen Kryvosheytshev (UKR)	Nataliya Perlova (UKR)
1999	Francois Petit (FRA)	Elena Choumilova (RUS)
2000	Alexandre Chabot (FRA)	Liv Sansoz (FRA)
2001	Alexandre Chabot (FRA)	Sandrine Levet (FRA)
2002	Maksym Styenkovy (UKR)	Sandrine Levet (FRA)
2003	Tomasz Oleksy (POL)	Sandrine Levet (FRA)
2004	Kilian Fischhuber (AVT)	Sandrine Levet (FRA)
2005	Tomasz Oleksy (POL)	Sandrine Levet (FRA)
2006	Tomas Mrazek (ČEŠ)	Angela Eiter (AVT)
2007	Jorg Verhoeven (NIZ)	Natalija Gros (SLO)
2008	David Lama (AVT)	Akiyo Noguchi (JAP)
2009	Adam Ondra(ČEŠ)	Akiyo Noguchi (JAP)
2010	Adam Ondra(ČEŠ)	Jain Kim (KOR)
2011	Jakob Schubert (AVT)	Mina Markovič (SLO)
2012	Jakob Schubert (AVT)	Mina Markovič (SLO)
2013	Jakob Schubert (AVT)	Mina Markovič (SLO)
2014	Sean McColl (KAN)	Akiyo Noguchi (JAP)
2015	Adam Ondra(ČEŠ)	Jain Kim (KOR)

PRILOGA 15. *Seznam slovenskih tekmovalcev z vsemi uvrstitvami na zmagovalni oder pomembnih tekmovanj na koledarju mednarodne zveze za športno plezanje od 1990 do 2015 (IFSC, 2016).*

MINA MARKOVIČ			
Leto	Uvrstitev	Vrsta tekmovanja	
2007	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Xining	
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Shanghai	
2007	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Zürich	
2008	3. mesto	evropsko prvenstvo, težavnost, Pariz	
	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2008, težavnost	
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Imst	
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Puurs	
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Chamonix	
	1. mesto	masters, težavnost, Serre Chevalier	
	3. mesto	masters, težavnost, Arco	
2009	3. mesto	svetovno prvenstvo, kombinacija, Qinghai	
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj	
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Brno	
	2. mesto	masters, težavnost, Arco	
2010	1. mesto	evropsko prvenstvo, kombinacija, Imst	
	2. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2010, težavnost	
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Huaji	
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj	
2011	3. mesto	svetovno prvenstvo, kombinacija, Arco	
	1. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2011, težavnost	
	1. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2011, kombinacija	
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Chamonix	
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Xining	
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Changzai	
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Amman	
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Barcelona	
	1. mesto	svetovni pokal, balvani, München	
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Boulder	
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Briancon	
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Huaji	
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Puurs	
	2012	1. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2012, težavnost
		1. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2012, kombinacija
1. mesto		svetovni pokal, težavnost, Chamonix	
1. mesto		svetovni pokal, težavnost, Inzai	
1. mesto		svetovni pokal, težavnost, Kranj	
1. mesto		svetovni pokal, balvani, Log-Dragomer	
2. mesto		svetovni pokal, težavnost, Imst	
2. mesto		svetovni pokal, težavnost, Atlanta	
2. mesto		svetovni pokal, težavnost, Xining	
2. mesto		svetovni pokal, težavnost, Mokpo	

2013	2. mesto	svetovni pokal, balvani, Dunaj
	1. mesto	svetovne igre, težavnost, Cali
	2. mesto	evropsko prvenstvo, težavnost, Chamonix
	2. mesto	evropsko prvenstvo, balvani, Chamonix
	2. mesto	evropsko prvenstvo, kombinacija, Chamonix
	1. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2013, kombinacija
	2. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2013, težavnost
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Imst
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Wujiang
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Mokpo
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Briancon
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Puurs
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Valence
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
2014	2. mesto	svetovno prvenstvo, težavnost, Gijon
	3. mesto	svetovno prvenstvo, kombinacija, Gijon
	2. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2014, težavnost
	2. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2014, kombinacija
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Mokpo
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Wujiang
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Inzai
2015	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Chamonix
	1. mesto	evropsko prvenstvo, težavnost, Chamonix
	1. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2015, težavnost
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Imst
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Stavanger
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Puurs

MAJA VIDMAR

<i>Leto</i>	<i>Uvrstitev</i>	<i>Vrsta tekmovanja</i>
2003	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Edinburg
	3. mesto	masters, težavnost, Bruselj
2004	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Brno
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
2005	2. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2005, težavnost
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Shanghai
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Zürich
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Puurs
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Imst
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Marbella
2006	2. mesto	masters, težavnost, Serre Chevalier
	3. mesto	evropsko prvenstvo, težavnost, Ekaterinburg
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj

	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Singapur
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Marbella
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Xining
2007	3. mesto	svetovno prvenstvo, težavnost, Aviles
	1. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2007, težavnost
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Chamonix
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Qinghai
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Puurs
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kazo
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Valence
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
	2. mesto	masters, težavnost, Arco
2008	2. mesto	evropsko prvenstvo, težavnost, Pariz
	2. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2008, težavnost
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Puurs
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Bern
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Imst
	2. mesto	masters, težavnost, Arco
2009	1. mesto	svetovne igre, težavnost, Kaohsiung
	3. mesto	svetovno prvenstvo, težavnost, Qinghai
	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2009, težavnost
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Barcelona
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Brno
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Puurs
2010	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Cahmonix

NATALIJA GROS		
Leto	Uvrstitev	Vrsta tekmovanja
2002	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Bolzano
2004	2. mesto	evropsko prvenstvo, težavnost, Lecce
	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2004, težavnost
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Puurs
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
	1. mesto	masters, težavnost, Serre Chevalier
2005	2. mesto	svetovne igre, težavnost, Duisburg
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Veliko Tarnovo
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
2006	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kuala Lumpur
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Chamonix
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Marbella
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
	3. mesto	svetovni pokal, balvani, Moskva
2007	1. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2007, kombinacija
	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2007, balvani

	1. mesto	svetovni pokal, balvani, Grindelwald
	1. mesto	svetovni pokal, balvani, Fiera
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kazo
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Valence
	3. mesto	masters, težavnost, Serre Chevalier
2008	1. mesto	evropsko prvenstvo, balvani, Pariz
	1. mesto	evropsko prvenstvo, kombinacija, Pariz
	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2008, kombinacija
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Xining
	2. mesto	svetovni pokal, balvani, Moskva
	3. mesto	svetovni pokal, balvani, Montauban
2009	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2009, balvani
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Chamonix
	2. mesto	svetovni pokal, balvani, Eindhoven
	1. mesto	masters, težavnost, Serre Chevalier
2010	2. mesto	evropsko prvenstvo, kombinacija, Imst
	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2010, kombinacija
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Huaji

MARTINA ČUFAR

<i>Leto</i>	<i>Uvrstitev</i>	<i>Vrsta tekmovanja</i>
1997	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Courmayer
1999	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 1999, težavnost
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Leipzig
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Wiener Neustad
	3. mesto	masters, težavnost, Chamonix
	3. mesto	masters, težavnost, Arco
2000	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Chamonix
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Lecco
	1. mesto	masters, težavnost, Bruselj
	3. mesto	masters, težavnost, Arco
2001	1. mesto	svetovno prvenstvo, težavnost, Wintherthur
	2. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2001, težavnost
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Cahmonix
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Lecco
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, L'Aprica
	1. mesto	masters, težavnost, Bruselj
	1. mesto	masters, težavnost, Arco
	3. mesto	masters, težavnost, Serre Chevalier
2002	2. mesto	evropsko prvenstvo, težavnost, Chamonix
	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2002, težavnost
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Ekaterinburg
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Lecco
	1. mesto	masters, težavnost, Bruselj

	1. mesto	masters, težavnost, Serre Chevalier
	3. mesto	masters, težavnost, Arco
	3. mesto	masters, težavnost, Shenzen
2003	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Lecco
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Aviles
	1. mesto	masters, težavnost, Bruselj
2004	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Marbella
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Valence

JERNEJ KRUDER

<i>Leto</i>	<i>Uvrstitev</i>	<i>Vrsta tekmovanja</i>
2014	2. mesto	svetovno prvenstvo, balvani, München

KLEMEN BEČAN

<i>Leto</i>	<i>Uvrstitev</i>	<i>Vrsta tekmovanja</i>
2008	3. mesto	evropsko prvenstvo, kombinacija, Pariz
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Chamonix
2009	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2009, kombinacija
2010	2. mesto	evropsko prvenstvo, kombinacija, Imst
2011	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2011, kombinacija
	2. mesto	svetovni pokal, balvani, München
	2. mesto	svetovni pokal, balvani, München

DOMEN ŠKOFIC

<i>Leto</i>	<i>Uvrstitev</i>	<i>Vrsta tekmovanja</i>
2014	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2014, kombinacija
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Mokpo
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Chamonix
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Inzai
2015	3. mesto	skupna uvrstitev za svetovni pokal 2015, kombinacija
	1. mesto	svetovni pokal, težavnost, Puurs
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Wujiang
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Imst

JANJA GARNBRET

<i>Leto</i>	<i>Uvrstitev</i>	<i>Vrsta tekmovanja</i>
2015	2. mesto	evropsko prvenstvo, težavnost, Chamonix
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Chamonix
	2. mesto	svetovni pokal, težavnost, Imst
	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj

KATJA VIDMAR

<i>Leto</i>	<i>Uvrstitev</i>	<i>Vrsta tekmovanja</i>
2008	2. mesto	svetovni pokal, balvani, Fiera
	2. mesto	svetovni pokal, balvani, Moskva

3. mesto masters, balvani, Arco

LUČKA FRANKO

<i>Leto</i>	<i>Uvrstitev</i>	<i>Vrsta tekmovanja</i>
2007	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Kranj

ALJOŠA GROM

<i>Leto</i>	<i>Uvrstitev</i>	<i>Vrsta tekmovanja</i>
1997	3. mesto	svetovni pokal, težavnost, Imst

PRILOGA 16. *Seznam mladinskih svetovnih prvenstev po letih. Izvedene discipline na posameznem prvenstvu so označene z X (IFSC, 2016).*

MLADINSKA SVETOVNA PRVENSTVA				
<i>Leto</i>	<i>Kraj (država)</i>	<i>DISCIPLINE</i>		
		<i>težavnostno pl.</i>	<i>balvansko pl.</i>	<i>hitrostno pl.</i>
1992	Basel (ŠVI)	X		
1994	Leipzig (NEM)	X		
1995	Laval (FRA)	X		
1997	Imst (AVT)	X		
1998	Moskva (RUS)	X		
1999	Courmayeur (ITA)	X		
2000	Amsterdam (NIZ)	X		
2001	Imst (AVT)	X		X
2002	Canteleu (FRA)	X		X
2003	Veliko Tarnovo (BUL)	X		
2004	Edinburg (VBR)	X		
2005	Peking (KIT)	X		X
2006	Imst (AVT)	X		X
2007	Ibarra (EKV)	X		X
2008	Sydney (AUS)	X		X
2009	Valence (FRA)	X		X
2010	Edinburgh (VBR)	X		X
2011	Imst (AVT)	X		X
2012	Singapur (SIN)	X		X
2013	Central Saanich (KAN)	X		X
2014	Noumea (NK)	X		X
2015	Arco (ITA)	X	X	X

PRILOGA 17. Seznam mladinskih evropskih prvenstev po letih. Izvedene discipline na posameznem prvenstvu so označene z X (IFSC, 2016).

MLADINSKA EVROPSKA PRVENSTVA				
Leto	Kraj (država)	DISCIPLINE		
		težavnostno pl.	balvansko pl.	hitrostno pl.
2012	Gemozac (FRA)	X		X
2013	Grindelwald (ŠVI)		X	
	Imst (AVT)	X		X
2014	Edinburgh (VBR)	X		X
	Arco (ITA)		X	
2015	Edinburgh (VBR)	X		X
	L'Argentiere (FRA)		X	

PRILOGA 18. Število izpeljanih tekmovanj za evropski mladinski pokal v posamezni sezoni po disciplinah (IFSC, 2016).

EVROPSKI MLADINSKI POKAL			
Leto	število tekem po disciplinah		
	težavnostno pl.	balvansko pl.	hitrostno pl.
1996	5	/	/
1997	5	/	/
1998	4	/	/
1999	4	/	/
2000	3	/	/
2001	4	/	2
2002	4	/	/
2003	4	/	/
2004	4	/	/
2005	5	/	/
2006	4	/	2
2007	6	/	1
2008	4	/	1
2009	5	/	2
2010	6	/	1
2011	5	2	5
2012	6	2	4
2013	2	3	3
2014	1	2	2
2015	3	1	2

PRILOGA 19. Slovenski dobitniki medalj na mladinskih svetovnih prvenstvih (IFSC, 2016).

MLADINSKA SVETOVNA PRVENSTVA					
<i>Uvrstitve slovenskih plezalcev na zmagovalni oder</i>					
<i>Leto</i>	<i>Kraj (država)</i>	<i>mesto</i>	<i>ime in priimek</i>	<i>kategorija</i>	<i>disciplina</i>
1992	Basel (ŠVI)	2. mesto	Nataša Stritih	kadetinje	težavnost
1994	Leipzig (NEM)	/	/	/	/
1995	Laval (FRA)	2. mesto	Katarina Štremfelj	st. deklice	težavnost
		3. mesto	Martina Čufar	mladinke	težavnost
		3. mesto	Aleš Strojjan	mladinci	hitrost
1996	Moskva (RUS)	1. mesto	Tomaž Valjavec	st. dečki	težavnost
		2. mesto	Martina Čufar	mladinke	težavnost
		2. mesto	Katarina Štremfelj	kadetinje	težavnost
		2. mesto	Klemen Bečan	st. dečki	težavnost
		3. mesto	Tomaž Valjavec	st. dečki	hitrost
1997	Imst (AVT)	1. mesto	Klemen Bečan	st. dečki	težavnost
		2. mesto	Tomaž Valjavec	st. dečki	hitrost
		3. mesto	Tadej Valjavec	st. dečki	težavnost
1998	Moskva (RUS)	2. mesto	Katarina Štremfelj	mladinke	težavnost
		2. mesto	Natalija Gros	st. deklice	težavnost
		2. mesto	Eva Tušar	mladinke	hitrost
		3. mesto	Primož Žitnik	kadeti	hitrost
1999	Courmayeur (ITA)	1. mesto	Tomaž Valjavec	kadeti	težavnost
		1. mesto	Natalija Gros	st. deklice	težavnost
		2. mesto	Eva Tušar	mladinke	težavnost
2000	Amsterdam (NIZ)	1. mesto	Natalija Gros	kadetinje	težavnost
		2. mesto	Nastja Guzzi	mladinke	težavnost
		3. mesto	Jana Oman	mladinke	težavnost
2001	Imst (AVT)	2. mesto	Natalija Gros	kadetinje	težavnost
2002	Canteleu (FRA)	1. mesto	Natalija Gros	mladinke	težavnost
2003	Veliko Tarnovo (BUL)	2. mesto	Maja Vidmar	mladinke	težavnost
		3. mesto	Aleš Jurjec	st. dečki	težavnost
2004	Edinburgh (VBR)	/	/	/	/
2005	Peking (KIT)	1. mesto	Mina Markovič	mladinke	težavnost
		2. mesto	Jernej Kruder	st. dečki	hitrost
2006	Imst (AVT)	/	/	/	/
2007	Ibarra (EKV)	/	/	/	/
2008	Sydney (AUS)	/	/	/	/
2009	Valence (FRA)	2. mesto	Ana Ogrinc	mladinke	težavnost
		2. mesto	Domen Škofic	st. dečki	težavnost
2010	Edinburgh (VBR)	1. mesto	Jure Rztresen	kadeti	težavnost
2011	Imst (AVT)	1. mesto	Jure Rztresen	mladinci	težavnost
		1. mesto	Domen Škofic	kadeti	težavnost
2012	Singapur (SIN)	1. mesto	Anže Peharc	st. dečki	težavnost
		2. mesto	Domen Škofic	mladinci	težavnost
		3. mesto	Jure Rztresen	mladinci	težavnost
		3. mesto	Martin Bergant	kadeti	težavnost

<i>Leto</i>	<i>Kraj (država)</i>	<i>mesto</i>	<i>ime in priimek</i>	<i>kategorija</i>	<i>disciplina</i>
2013	Cent. Saanich (KAN)	3. mesto	Domen Škofic	mladinci	težavnost
2014	Noumea (NK)	3. mesto	Martin Bergant	mladinci	težavnost
2015	Arco (ITA)	1. mesto	Janja Garnbret	kadetinje	težavnost
		1. mesto	Janja Garnbret	kadetinje	balvani
		2. mesto	Mia Kramp	st. deklice	težavnost
		3. mesto	Anže Peharc	mladinci	balvani
		3. mesto	Vita Lukan	st. deklice	balvani

PRILOGA 20. Slovenski dobitniki medalj na mladinskih evropskih prvenstvih (IFSC, 2016).

MLADINSKA EVROPSKA PRVENSTVA							
<i>Uvrstitve slovenskih plezalcev na zmagovalni oder</i>							
<i>Leto</i>	<i>Kraj (država)</i>	<i>mesto</i>	<i>ime in priimek</i>	<i>kategorija</i>	<i>disciplina</i>		
2012	Gemozac (FRA)	1. mesto	Domen Škofic	mladinci	težavnost		
2013	Grindelwald (ŠVI)	1. mesto	Domen Škofic	mladinci	balvani		
		1. mesto	Janja Garnbret	st. deklice	balvani		
		1. mesto	Matic Kotar	st. dečki	balvani		
		2. mesto	Anže Peharc	kadeti	balvani		
		3. mesto	Sara Lukič	st. deklice	balvani		
	Imst (AVT)	1. mesto	Janja Garnbret	st. deklice	težavnost		
		2. mesto	Domen Škofic	mladinci	težavnost		
		2. mesto	Martin Bergant	kadeti	težavnost		
		2014	Edinburgh (VBR)	1. mesto	Janja Garnbret	st. deklice	težavnost
				2. mesto	Martin Bergant	mladinke	težavnost
3. mesto	Tjaša Slemenšek			st. deklice	težavnost		
Arco (ITA)	1. mesto		Janja Garnbret	st. deklice	balvani		
	1. mesto		Matic Kotar	st. dečki	balvani		
2015	Edinburgh (VBR)	3. mesto	Anže Peharc	kadeti	balvani		
		1. mesto	Janja Garnbret	kadetinje	težavnost		
		1. mesto	Mia Kramp	st. deklice	težavnost		
	L'Argentiere (FRA)	1. mesto	Anže Peharc	mladinci	balvani		
		1. mesto	Janja Garnbret	kadetinje	balvani		

PRILOGA 21. Uvrstitve slovenskih plezalcev med najboljše tri v skupnem seštevku evropskega pokala (IFSC, 2016).

EVROPSKI MLADINSKI POKAL				
<i>Uvrstitve slovenskih plezalcev med najboljše tri v skupnem seštevku</i>				
<i>Leto</i>	<i>mesto</i>	<i>ime in priimek</i>	<i>kategorija</i>	<i>disciplina</i>
1996	1. mesto	Katarina Štremfelj	kadetinje	težavnost
	1. mesto	Matej Sova	kadeti	težavnost
	1. mesto	Tomaž Valjavec	st. dečki	težavnost
	2. mesto	Klemen Bečan	st. dečki	težavnost
	2. mesto	Saša Truden	st. deklice	težavnost
	3. mesto	Nastja Guzzi	st. deklice	težavnost
	3. mesto	Boštjan Potočnik	st. dečki	težavnost
	3. mesto	Blaža Klemenčič	kadetinje	težavnost
1997	1. mesto	Saša Truden	kadetinje	težavnost
	1. mesto	Tomaž Valjavec	st. dečki	težavnost
	2. mesto	Katarina Štremfelj	kadetinje	težavnost
	2. mesto	Boštjan Potočnik	kadeti	težavnost
	2. mesto	Blaž Rant	st. dečki	težavnost
	3. mesto	Katja Šturm	mladinke	težavnost
	3. mesto	Matej Sova	mladinci	težavnost
	3. mesto	Blaža Klemenčič	kadetinje	težavnost
	3. mesto	Primož Žitnik	kadeti	težavnost
1998	1. mesto	Katarina Štremfelj	mladinke	težavnost
	1. mesto	Tomaž Valjavec	kadeti	težavnost
	1. mesto	Natalija Gros	st. deklice	težavnost
	2. mesto	Eva Tušar	mladinke	težavnost
	2. mesto	Matej Sova	mladinci	težavnost
	3. mesto	Nastja Guzzi	kadetinje	težavnost
	3. mesto	Blaž Rant	st. dečki	težavnost
1999	1. mesto	Katarina Štremfelj	mladinke	težavnost
	1. mesto	Natalija Gros	st. deklice	težavnost
	2. mesto	Tomaž Valjavec	kadeti	težavnost
	3. mesto	Eva Tušar	mladinke	težavnost
	3. mesto	Nastja Guzzi	kadetinje	težavnost
2000	1. mesto	Nastja Guzzi	mladinke	težavnost
	1. mesto	Maja Vidmar	st. deklice	težavnost
	2. mesto	Tomaž Valjavec	mladinci	težavnost
	2. mesto	Natalija Gros	kadetinje	težavnost
	3. mesto	Saša Truden	mladinke	težavnost
	3. mesto	Anže Štremfelj	kadeti	težavnost
2001	3. mesto	Nejc Česen	st. dečki	težavnost
	1. mesto	Natalija Gros	kadetinje	težavnost
	2. mesto	Lučka Franko	mladinke	težavnost
	2. mesto	Ana Kosmač	st. deklice	težavnost
	3. mesto	Tomaž Valjavec	mladinci	težavnost

<i>Leto</i>	<i>mesto</i>	<i>ime in priimek</i>	<i>kategorija</i>	<i>disciplina</i>
2002	3. mesto	Nastja Guzzi	mladinke	težavnost
	1. mesto	Katja Vidmar	mladinke	težavnost
	3. mesto	Maja Vidmar	kadetinje	težavnost
2003	1. mesto	Urban Gros	st. dečki	težavnost
2004	2. mesto	Maja Vidmar	mladinke	težavnost
2005	1. mesto	Mina Markovič	mladinke	težavnost
2006	3. mesto	Jure Bečan	kadeti	težavnost
2007	/	/	/	/
2008	/	/	/	/
2009	1. mesto	Domen Škofic	st. dečki	težavnost
	2. mesto	Jure Rztresen	kadeti	težavnost
2010	3. mesto	Jure Rztresen	kadeti	težavnost
2011	1. mesto	Katja Kadič	kadetinje	balvani
	2. mesto	Tim Unuk	st. dečki	težavnost
	3. mesto	Urban Primožič	mladinci	težavnost
	3. mesto	Domen Škofic	kadeti	težavnost
	3. mesto	Jera Lenardič	kadetinje	težavnost
	3. mesto	Jera Lenardič	kadetinje	balvani
2012	1. mesto	Domen Škofic	mladinci	težavnost
	2. mesto	Domen Škofic	mladinci	balvani
	2. mesto	Gregor Vezonik	kadeti	balvani
	2. mesto	Anže Peharc	st. dečki	težavnost
	3. mesto	Sergej Epih	mladinci	težavnost
	3. mesto	Anže Peharc	st. dečki	balvani
	/	/	/	/
2014	1. mesto	Janja Garrnbret	st. deklice	težavnost
	1. mesto	Janja Garrnbret	st. deklice	balvani
	3. mesto	Martin Bergant	mladinci	težavnost
	3. mesto	Julija Kruder	mladinke	balvani
	3. mesto	Matic Kotar	st. dečki	balvani
2015	1. mesto	Janja Garrnbret	kadetinje	težavnost
	1. mesto	Tjaša Slemenšek	kadetinje	balvani
	3. mesto	Mia Krampf	st. deklice	težavnost
	3. mesto	Tjaša Kalan	mladinke	težavnost
	3. mesto	Vita Lukan	st. deklice	balvani

PRILOGA 22. Seznam državnih prvakov v težavnostnem plezanju v članski kategoriji (KŠP, 2016).

Zmagovalci državnega prvenstva - člani in članice		
TEŽAVNOSTNO PLEZANJE		
Leto	M	Ž
1991	Tadej Slabe (AO LJ Matica)	Miranda Ortar (Soški AO)
1992	Aljoša Grom (AO Vrhnika)	Metka Lukančič (AO Trbovlje)
1993	Vili Guček (AO Trbovlje)	Metka Lukančič (AO Trbovlje)
1994	Aljoša Grom (AO Vrhnika)	Martina Čufar (AO Mojstrana)
1995	Matej Mejovšek (Šaleški AO)	Martina Čufar (AO Mojstrana)
1996	Aljoša Grom (AO Vrhnika)	Martina Čufar (AO Mojstrana)
1997	Aljoša Grom (AO Vrhnika) in Tomaž Valjavec (ŠPO Tržič)	Martina Čufar (AO Mojstrana)
1998	Aljoša Grom (AO Vrhnika)	Martina Čufar (AO Mojstrana)
1999	Tomaž Valjavec (ŠPO Tržič)	Martina Čufar (AO Mojstrana)
2000	Aljoša Grom (AO Vrhnika)	Martina Čufar (AO Mojstrana)
2001	Jure Golob (AO Rašica)	Martina Čufar (AO Mojstrana)
2002	Tomaž Valjavec (ŠPO Tržič)	Ana Kosmač (AO Žiri)
2003	Matej Sova (ŠPO Tržič)	Martina Čufar (AO Mojstrana)
2004	Tomaž Valjavec (ŠPO Tržič)	Natalija Gros (AO Kranj)
2005	Tomaž Valjavec (ŠPO Tržič)	Maja Vidmar (PK Škofja Loka)
2006	Klemen Bečan (ŠPO Tržič)	Natalija Gros (AO Kranj)
2007	Klemen Bečan (ŠPO Tržič)	Natalija Gros (AO Kranj)
2008	Klemen Bečan (ŠPO Tržič)	Maja Vidmar (PK Škofja Loka)
2009	Klemen Bečan (ŠPO Tržič)	Maja Vidmar (PK Škofja Loka)
2010	Jure Bečan (ŠPO Tržič)	Mina Markovič (PK 6b Ptuj)
2011	Sergej Epih (PK Škofja Loka)	Mina Markovič (PK 6b Ptuj)
2012	Domen Škofic (ŠPO Radovljica)	Mina Markovič (PK 6b Ptuj)
2013	Domen Škofic (ŠPO Radovljica)	Mina Markovič (PK 6b Ptuj)
2014	Domen Škofic (ŠPO Radovljica)	Mina Markovič (ŠPK Plus)
2015	Domen Škofic (ŠPO Radovljica)	Mina Markovič (ŠPK Plus) in Janja Garnbret (Šaleški AO)

PRILOGA 23. Seznam državnih prvakov v balvanskem plezanju v članski kategoriji (KŠP, 2016).

Zmagovalci državnega prvenstva - člani in članice		
BALVANSKO PLEZANJE		
Leto	M	Ž
2003	Jure Golob (ŠPO Rašica)	Lucija Franko (PK Škofja Loka)
2004	Jure Golob (ŠPO Rašica)	Maša Ribnikar (ŠPO Tržič)
2005	Urh Čehovin (AO LJ Matica)	Mina Markovič (AO PD Ptuj)
2006	Urh Čehovin (AO LJ Matica)	Natalija Gros (AO KRanj)
2007	Rok Klančnik (AK Slovenj Gradec)	Katja Vidmar (PK Škofja Loka)
2008	Blaž Rant (PK Škofja Loka)	Mateja Hohkraut (PK Laško)
2009	Jernej Kruder (ŠPO Celje)	Katja Vidmar (PK Škofja Loka)
2010	Jernej Kruder (ŠPO Celje)	Mateja Hohkraut (PK Laško)
2011	Jernej Kruder (ŠPO Celje)	Mina Markovič (PK 6b Ptuj)
2012	Jernej Kruder (ŠPO Celje)	Mina Markovič (PK 6b Ptuj)
2013	Sergej Epih (PK Škofja Loka)	Katja Kadič (ŠPO Rašica)
2014	Jure Bečan (ŠPO Tržič)	Tjaša Kalan (AO Kranj)
2015	Urban Primožič (PK Škofja Loka)	Janja Garnbrtet (Šaleški AO)

PRILOGA 24. Pregled najpomembnejših moških športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015.

Pregled najpomembnejših moških športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015 (vsi z rdečo piko)						
Leto	Plezalec	Smer	Ocena	Plezališče	Država	Opomba
1990	Ben Moon	Hubble	8c+	Peak District	VBR	
1991	Wolfgang Güllich	Action Directe	9a	Frankenjura	NEM	
1995	Alexander Huber	Open Air	9a	Schleier Wasserfall	AVT	Danes 9a+, oceno predlaga Adam Ondra leta 2008. Še neponovljena. Danes ga štejejo kot balvanski vzpon.
1995	Fred Roughling	Akira Realization	9b	Charante	FRA	
2001	Chris Sharma	(Biographie)	9a+	Ceuse Villanueva del	FRA	Prva uradna 9a+. Fernandez je
2003	Bernabe Fernandez	Chilam Balam	9a+/b	Rosario	ŠPA	predlagal oceno 9b+. Smer je kombinacija z balvanskim problemom.
2007	Daniel Andrada	Ali Hulk (sit start ex.)	9b	Rodellar Clark	ŠPA	
2008	Chris Sharma	Jumbo Love	9b	Mountain	ZDA	Prva uradna 9b. Smer še nima
2012	Adam Ondra	Change	9b+	Flatanger	NOR	ponovitve. Smer je nekaj tednov za Ondro ponovil Chris Sharma.
2013	Adam Ondra	La Dura Dura	9b+	Oliana	ŠPA	

PRILOGA 25. Pregled najtežjih moških športnoplezalnih vzponov »na pogled« od leta 1990 do 2015.

Pregled najtežjih moških športnoplezalnih vzponov na pogled od leta 1990 do 2015					
Leto	Plezalec	Smer	Ocena	Plezališče	Država
1993	Stefan Glowacz	Public Enemy	8b	Cuenca	ŠPA
1996	Elie Chevieux	Massey Ferguson	8b+	Calanques	FRA
2004	Yuji Hirajama	White Zombie	8c	Baltzola	ŠPA
2007	Patxi Usobiaga	Bizi Euskaraz	8c+	Etxuri	ŠPA
2013	Alexander Megos	Estado critico	9a	Siurana	ŠPA

PRILOGA 26. Pregled najtežjih ženskih športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015.

Pregled najtežjih ženskih športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015 (vsi z rdečo piko)					
Leto	Plezalka	Smer	Ocena	Plezališče	Država
1990	Lynn Hill	Masse Critique	8b+	Cimai	FRA
1998	Josune Bereziartu	Honky Tonky	8c	Odate	ŠPA
2000	Josune Bereziartu	Honky mix	8c+	Odate	ŠPA
2002	Josune Bereziartu	Bain de Sang	9a	Saint-Loup	ŠVI
2005	Josune Bereziartu	Bimbaluna	9a/a+	Saint-Loup	ŠVI

PRILOGA 27. Pregled najtežjih ženskih športnoplezalnih vzponov »na pogled« od leta 1990 do 2015.

Pregled najpomembnejših ženskih športnoplezalnih vzponov na pogled od leta 1990 do 2015					
Leto	Plezalka	Smer	Ocena	Plezališče	Država
1992	Lynn Hill	Simon	8a	Frankenjura	NEM
1999	Katie Brown	Omaha Beach	8b	Red River Gorge	ZDA
2006	Josune Bereziartu	Hidrofobia	8b+	Montsant	ŠPA
2010	Charlotte Durif	Le roi du pétrole	8c	Pic Saint Loup	FRA

PRILOGA 28. Pregled najtežjih slovenskih moških športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015.

Pregled najtežjih slovenskih moških športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015 (vsi z rdečo piko)					
Leto	Plezalec	Smer	Ocena	Plezališče	Država
1992	Tadej Slabe	Za staro kolo in majhnega psa	8c+	Mišja Peč	SLO
2001	Jure Golob	Martin Krpan	9a	Mišja Peč	SLO
2014	Domen Škofic	Papichulo	9a+	Oliana	ŠPA

PRILOGA 29. Pregled najtežjih slovenskih moških športnoplezalnih vzponov na pogled od 1990 do 2015.

Pregled najtežjih slovenskih moških športnoplezalnih vzponov na pogled od leta 1990 do 2015					
Leto	Plezalec	Smer	Ocena	Plezališče	Država
1990	Tadej Slabe	Hätschipätsch	8a	Warmbad	AVT
1998	Franci Jensterle	Galabruix	8a+	Montgorny	FRA
2002	Franci Jensterle	Gladiator	8a+/b	Rodellar	ŠPA
2003	Matej Sova	Saharaga	8a+/b	Peillon	FRA
2004	Klemen Bečan	Mechame	8b	Göltschach	AVT
2004	Klemen Bečan	On s'pete la ruche	8b+	Ombleze	FRA
2011	Klemen Bečan	Fish Eye	8c	Oliana	ŠPA
2015	Klemen Bečan	Siempre se puede Hacer Menos	8c+	Chulilla	ŠPA

PRILOGA 30. Pregled najtežjih slovenskih ženskih športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015.

Pregled najtežjih slovenskih ženskih športnoplezalnih vzponov od leta 1990 do 2015 (vsi z rdečo piko)					
Leto	Plezalka	Smer	Ocena	Plezališče	Država
1990	Damjana Hudolin	Brezmadežna	7c+	Pod Sušo	SLO
1992	Nevenka Osredkar	Ekosistem	7c+/8a	Bohinjska Bela	SLO
1993	Metka Lukančič	Guernica	8a	Kotečnik	SLO
1993	Metka Lukančič	Brdavs	8a/a+	Retovje	SLO
1993	Metka Lukančič	Sonce v očeh	8a+	Mišja Peč	SLO
1995	Martina Čufar	Love Story	8a+/b	Bohinjska Bela	SLO
1996	Martina Čufar	Moški za naslodo	8b	Bohinjska Bela	SLO
1997	Martina Čufar	Kaj ti je deklica?	8b+	Mišja Peč	SLO
2005	Martina Čufar	Vizija	8c	Mišja Peč	SLO
2008	Natalija Gros	Histerija	8c+	Mišja Peč	SLO
2015	Mina Markovič	La Fabela Pa La Enmienda	9a	Santa Linya	ŠPA

PRILOGA 31. Pregled najtežjih slovenskih ženskih športnoplezalnih vzponov »na pogled« od 1990 do 2015.

Pregled najtežjih slovenskih ženskih športnoplezalnih vzponov na pogled od leta 1990 do 2015					
Leto	Plezalka	Smer	Ocena	Plezališče	Država
2000	Martina Čufar	Letido de miedo	8a	Terradets	ŠPA
2002	Martina Čufar	Chemin du croix	8a+	Les Auberts	FRA
2007	Maja Vidmar	Humildes pa casa	8b+	Oliana	ŠPA

PRILOGA 32. Pregled najpomembnejših moških balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015.

Pregled najpomembnejših moških balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015						
Leto	Plezalec	Balvanski problem	Ocena	Plezališče	Država	Opomba
1992	Fred Nicole	Le Danse del balrogs	8A+	Branson	ŠVI	Predlagana ocena je bila 8B.
1993	Jerry Mofatt	Dominator	8A+	Yosemite	ZDA	Predlagana ocena je bila 8B.
1993	Jacky Godoffe	Fatman La Pierre	8A+	Fontainebleau	FRA	Predlagana ocena je bila 8B.
1996	Fred Nicole	Philosophale	8B	Fontainebleau	FRA	
1996	Fred Nicole	Crown of Aragon	8B	Hueco Tanks	ZDA	
1996	Fred Nicole	Radja	8B+	Branson	ŠVI	
2000	Fred Nicole	Dreamtime	8C	Cresciano	ŠVI	danes ocenjen z 8B+.
2002	Marcus Bock	Gossip	8C	Frankenjura	NEM	
2002	Fred Nicole	Monkey Wedding	8C	Rocklands	JAR	Fred Nicole ga je sprva ocenil z 8B+.
2002	Fred Nicole	Black Eagle - sit start	8C	Rocklands	JAR	
2002	Bernd Zangerl	Viva la Evolucion	8C	Flirsch	AVT	
2002	John Gaskins	Walk away - sit start Emotional	8C	Lake District	VBR	
2002	Klem Loskot	Landscapes	8C	Maltatal	AVT	
2004	Mauro Calibani	Tonino 78	8C/C+	Mont Sibilini	ITA	
2008	Cristian Core	Gioia	8C	Varazze	ITA	Adam Ondra predlaga 8C+. Balvan so kasneje neznanci uničili.
2008	Romain Desgranges	Keizer Sauze Bokassa's Fridge - Assasin, monkey and Man	8C+	Chamonix	FRA	
2009	Toni Lamprecht		8C+	Kochel	NEM	Še nima ponovitve. Sprva ocenjen 8C, vendar si tudi Daniel Woods premisli in jo zviša.
2010	Daniel Woods	Hypnotized Minds	8C+	Rocky Mountain NP	ZDA	Še nima ponovitve.
2011	Adam Ondra	Terranova	8C+	Holstejn	ČEŠ	Še nima ponovitve.
2014	Nacho Sanchez	Crisis	8C+	Crevillente	ŠPA	Še nima ponovitve.
2015	Daniel Woods	The Process	8C+	Bishop	ZDA	Še nima ponovitve.

PRILOGA 33. Pregled najtežjih ženskih balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015.

Pregled najtežjih ženskih balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015					
Leto	Plezalka	Balvanski problem	Ocena	Plezališče	Država
1996	Catherine Miquel	Miss World	7C	Fontainebleau	FRA
1998	Catherine Miquel	Halloween	7C+	Fontainebleau	FRA
1998	Catherine Miquel	Duel	8A	Fontainebleau	FRA
1999	Catherine Miquel	Liaison	8A+	Fontainebleau	FRA
2002	Catherine Miquel	Trafic	8B	Fontainebleau	FRA
2012	Tomoko Ogawa	Catharsis	8B+	Shiobara	JAP
2014	Ashima Shiraishi	Golden Shadow	8B+	Rocklands	JAR
2014	Shauna Coxey	New Base Line	8B+	Magic Wood	ŠVI
2014	Alex Puccio	Jade	8B+	Rocky Mountain	ZDA
2015	Isabelle Faus	Amandla	8B+	Rocklands	JAR

PRILOGA 34. Pregled najtežjih slovenskih moških balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015.

Pregled najtežjih slovenskih moških balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015					
Leto	Plezalec	Balvanski problem	Ocena	Plezališče	Država
1999	Blaž Rant	Brad Pit	7C+	Sheffield	VBR
1999	Urh Čehovin	Killer Loyze sit	7C+	Trenta	SLO
1999	Urh Čehovin	Flower in the sky	7C+	Vitovlje	SLO
2000	Urh Čehovin	Panta Rhei	8A	Trenta	SLO
2001	Blaž Rant	Unedliche Geschichte 2	8A	Magic Wood	ŠVI
2002	Urh Čehovin	Petting with an alligator	8A+	Maltatal	AVT
2003	Urh Čehovin	Power of Goodbye	8B	Maltatal	AVT
2003	Urh Čehovin	L'insotunable de l'autre	8B	Fontainebleau	FRA
2003	Urh Čehovin	Begining of the end	8B+	Zalog	SLO
2007	Urh Čehovin	The End	8C	Zalog	SLO
2013	Jernej Kruder	The Story of Two Worlds	8C	Cresciano	ŠVI
2014	Rok Klančnik	From Dirt Grows the Flowers	8C	Chironico	ŠVI

PRILOGA 35. Pregled najtežjih slovenskih ženskih balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015.

Pregled najtežjih slovenskih ženskih balvanskih vzponov od leta 1990 do 2015					
Leto	Plezalka	Balvanski problem	Ocena	Plezališče	Država
2010	Natalija Gros	Confessions of crap artist	7C	Chironico	ŠVI
2010	Katja Vidmar	Confessions of crap artist	7C	Chironico	ŠVI
2010	Natalija Gros	Le beaux quartiers	8A/A+	Fontainebleau	FRA
2011	Katja Vidmar	Petting with an alligator	8A+	Maltatal	AVT

PRILOGA 36. Primerjalna lestvica ocen športnoplezalnih smeri (Thecrag.com, 2016).

Francoska lestvica	UIAA	Ameriška lestvica (YDS)	Ewbank lestvica (AUS, NZL, JAR)
1a	1-		1
1a+			2
1b	1		3
1b+	1+		4
1c		5.0	5
1c+	2-		6
2a	2	5.1	7
2a+			8
2b	2+	5.2	9
2b+			10
2c	3-	5.3	11
2c+			12
3a	3	5.4	
3a+	3+	5.5	
3b			
3b+	4-		
3c			
3c+	4		
4a			
4a+	4+	5.6	
4b			
4b+	5-	5.7	
4c			
4c+	5		
5a			
5a+	5+	5.8	
5b			
5b+	6-	5.9	
5c			
5c+	6		
6a		5.10a	
	6+		

Francoska lestvica	UIAA	Ameriška lestvica (YDS)	Ewbank lestvica (AUS, NZL, JAR)
6a+	7-	5.10b	20
6b		5.10c	21
6b+	7	5.10d	22
6c		5.11a	23
6c+	7+	5.11b	24
7a		5.11c	25
7a+	8-	5.11d	26
7b		5.12a	27
7b+	8	5.12b	28
7c		5.12c	29
7c+	9-	5.12d	30
8a		5.13a	31
8a+	9	5.13b	32
8b		5.13c	33
8b+	10-	5.13d	34
8c		5.14a	35
8c+	11-	5.14b	36
9a		5.14c	37
9a+	11	5.14d	38
9b		5.15a	39
9b+	12-	5.15b	40
	12	5.15c	

PRILOGA 37. Primerjalna lestvica balvanskih ocen (Thecrag.com, 2016).

Fontainebleau lestvica	V - lestvica Hueco, ZDA	B - lestvica Annot
4A	V0-	B1
4A+		
4B	V0	B2
4B+		
4C	V0+	B2
4C+		
5A	V1	B3
5A+		
5B		
5B+	V2	B4
5C		
5C+	V3	B5
6A		
6A+		
6B	V4	B6
6B+		
6C	V5	B7
6C+	V6	B8
7A	V7	B9
7A+		B10
7B	V8	B11
7B+	V9	B12
7C		B13
7C+	V10	B13
8A	V11	B14
8A+	V12	
8B	V13	B15
8B+	V14	B16
8C	V15	
8C+	V16	